ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

Немачка 3,00 DEM, САД 1,25 USD, Швајцарска 2,50 CHF,
Шведска 13,00 SEK, Аустрија 20,00 ATS,
Грчка 300 GRD, Енглеска 1,00 GBP

25. X 1991. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА LIII ● ЦЕНА: 50 ДИН. ● БРОЈ 2078

ВЕЛИКИ ДВОБОЈ У ДОЛИНИ ЛОАРЕ

СТРИП
ИЗНОГУД

Веровали или не!

ДОМОРОЦИ

КОЈИ ЖИВЕ КРАЈ РЕКЕ КАМПОНГ У НОВОЈ ГВИНЕЈИ, КАО ЗНАК МУШКОСТИ, НОСЕ МАЈИ ИЗРАЂЕН ОД ВИЛИЧНЕ КОСТИ КРОКОДИЛА.

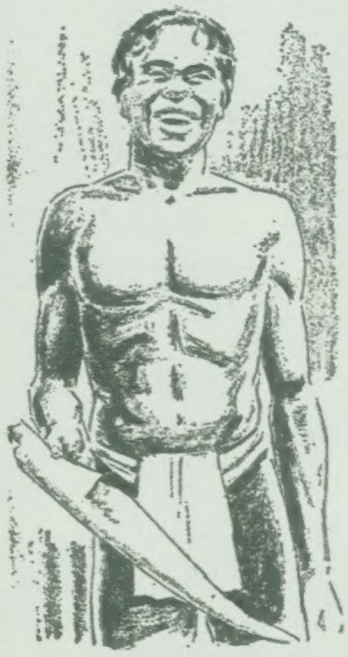

ДИВОВСКА КОШУЉА

ДУГАЧКА 6М, САШИВЕНА У ЧАСТ САЈМА ОДРЖАНОГ У ПРЕДГРАЂУ ЛОНДОНА 1974. ГОДИНЕ, БИЛА ЈЕ ИЗЛОЖЕНА НА ЈЕДНОЈ ТРОСПРАТНИЦИ.

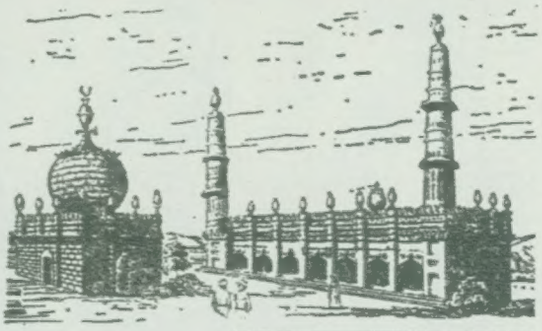

СПОМЕНИК ЗУБОБОЉИ

РАСКОШНИ ХРАМ У БИРУ У ИНДИЈИ ПОДИГАО ЈЕ ВЛАДАР МОХАМЕД II (1300-1325) У ЗНАК ЗАХВАЛНОСТИ ШТО СЕ ОСЛОБОДИО НЕСНОСНЕ ЗУБОБОЉЕ, А ИЗВАЂЕНИ ЗУБ ПОЛОЖЕН ЈЕ У ТЕМЕЉЕ ЗДАЊА.

БИЉКА КАМИЉЕ КОПИТО

УСПЕВА У ИНДИЈИ, А ДОБИЛА ЈЕ ОВАЈ НАЗИВ ЗБОГ ОБЛИКА ЛИСТА КОЈИ ПОДСЕЋА НА КАМИЉЕ ТРАГОВЕ. ОГРОМАН ЛИСТ ДУГАЧАК ЧАК 45 ЦМ. НЕКАДА СЕ КОРИСТИО КАО ТАЊИР.

КАРОНА

ШВАЈЦАРСКО МЕСТАШЦЕ ОД 350 СТАНОВНИКА, У СРЕДЊЕМ ВЕКУ БИЛО ЈЕ НЕЗАВИСНА ДРЖАВИЦА КОЈОМ СУ УПРАВЉАЛА 2 КОНЗУЛА.

Камена глава која се клима

ТЕШКА 400 ТОНА НАЛАЗИ СЕ У ВРТУ БОГОВА У КОЛОРАДУ, А ВАЈАРСКО ЈЕ ДЕЛО ПРИРОДЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

●●● **уједа слепог миша вампира могао би да буде веома делотворан у лечењу инфаркта. Два америчка истраживача открила су да ова врста летећих сисара у устима лучи твар која разбија угрушке крви. Откриће је недавно објављено у швајцарском часопису „Фарма информејшнс".**

●●● **Кинези су израчунали да се у њиховој земљи сваког минута роди 30 беба.**

●●● **постоји врста паса који, за разлику од својих сродника, не лаје већ испушта глас веома сличан пригушеном смеху. Ради се о старој раси, званој басењи, која потиче из Замбије, а може да се види на цртежима по дворовима египатских фараона.**

●●● **у Кини постоји село у коме се од 1976. године рађају искључиво девојчице. Названо је „Село девојчица", налази се у области Фуциан, на југу земље, и има свега неколико стотина становника, земљорадника. У селу тренутно борави група научника и испитује необичну појаву.**

●●● **потврђено је да муве не воле плаву боју и да никада не слећу на плаве цветове.**

●●● **један тапетар из Хјустона, иначе страсни пивопија, чим је отишао у пензију, одлучно је да подигне споменик свом омиљеном пићу. Тако је изненада из свог подрума и са тавана на видело изнео 39.000 лименки од пива, које је годинама брижно сакупљао, и од њих саграднo кућицу.**

Илустровао: Зоран Петканић Петко

Walt Disney

БАЈА ПАТАК

Село из „Гинисове књиге рекорда"

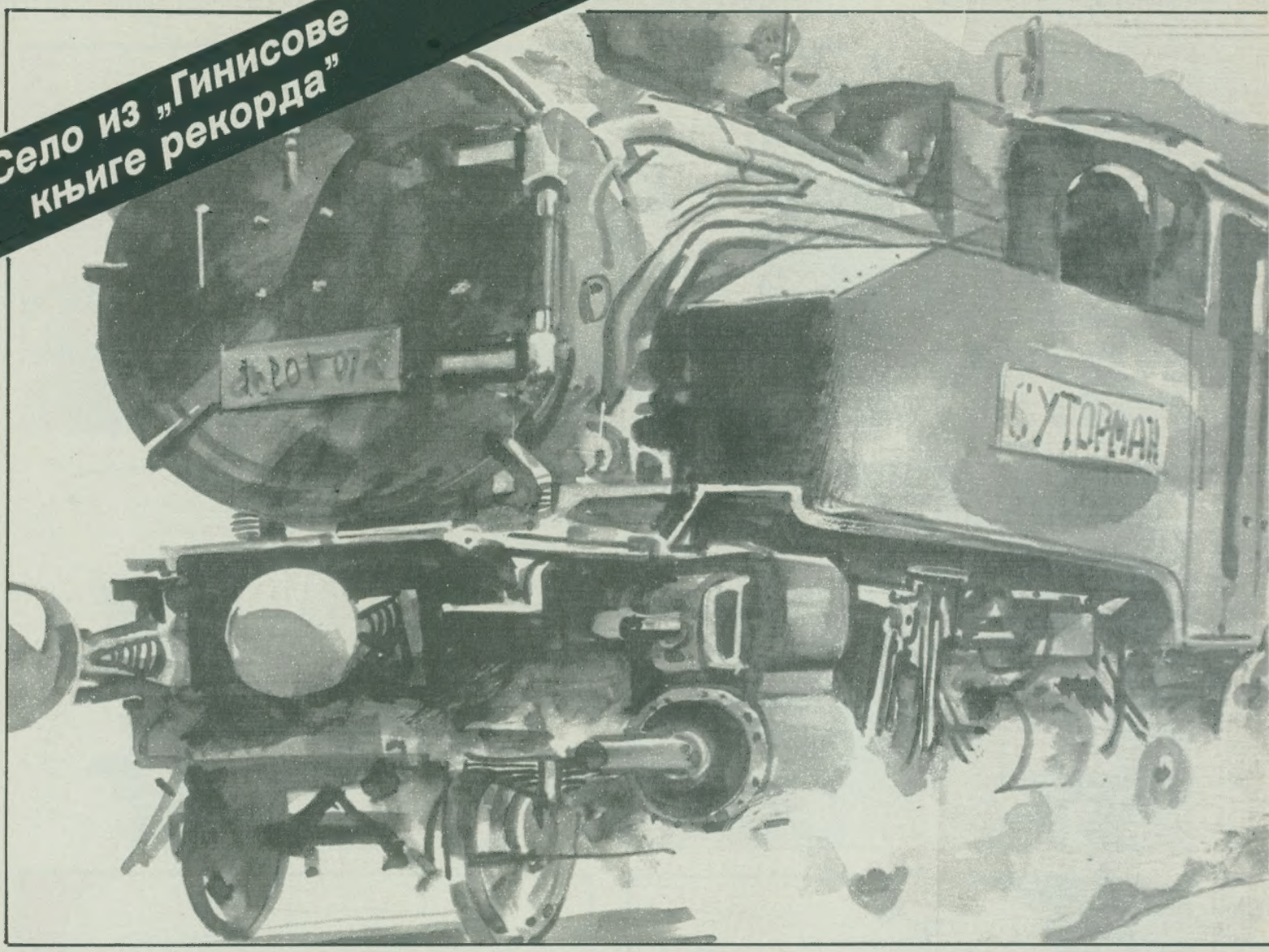

СТРОГО СПОРИ ВОЗОВИ

Лимљани, смештени између Скадарског језера и врхова Сутормана и Созине, имали су донедавно пет железничких станица, а „ћира" је кроз село путовао пуна два сата... Имали су и јавно парно купатило, библиотеку, пет млинова...

Тамо ниже, докле поглед сеже, у измаглици ленчари пучина Скадарског језера. Горе оштри врхови Сутормана и Созине засекли небо на коме станују орлови. Између, разбашкарило се село Лимљани, необично по много чему. Из прича и памћења стигло и у књиге. Намерно да, бар на тај начин, траје и даље.

Симбол живота у Црној Гори је огњиште. Кад оно утрне, угаси се дом. Деси ли се, пак, да престане да се окреће воденички камен, сасвим је извесно да се гаси и цело село. У Лимљанима, некад изузетно насељеном селу, данас се извија тек петнаестак домова. Ни млинови поодавно не раде, зарасли у шикару.

А прича, још жива у памћењу староседелаца, казује да се овде жито млело у пет млинова. Пред последњи рат током целе године округли каменови окретали су се на пет места: Боковски, два млина Николића, млин Клисића, Псар и Џафер. У сезони, кад је било воде, радило је још неколико млинова. Све у Лимљанима.

Онда је и штофара била далеко, те су Лимљани, уз помоћ воде, ваљали сукно, имали ваљаоницу. Сада је немају, али имају Ваљаницу, место где је била ваљаоница.

Иза рата, у четири разреда основне школе ишло је око 120 ђака. Данас њих неколико сваког јутра, с торбом на леђима, одлази у Вирпазар, на часове историје и географије. Из текста који следи уочљив је утицај историје, али и географије на живот Лимљана.

Живот на „три спрата"

Лимљани су, мерено црногорским аршинима, били и те како богато село. Људи вредни а природа издашна. На сваких пет минута хода налазио се извор живе воде, те није чудо што је највећи део долчева, терасастих површина зарезаних у брду, био наводњаван. Уз то, селу је припадао и део изузетно плодног Црногорског поља. Летина пребогата а стоке у изобиљу.

У то време Лимљани су, кажу данас помало у сетној шали мештани, живели на три спрата: у пољу, у селу и на планини.

Време и људи су потом отерали најпре козе из пла-

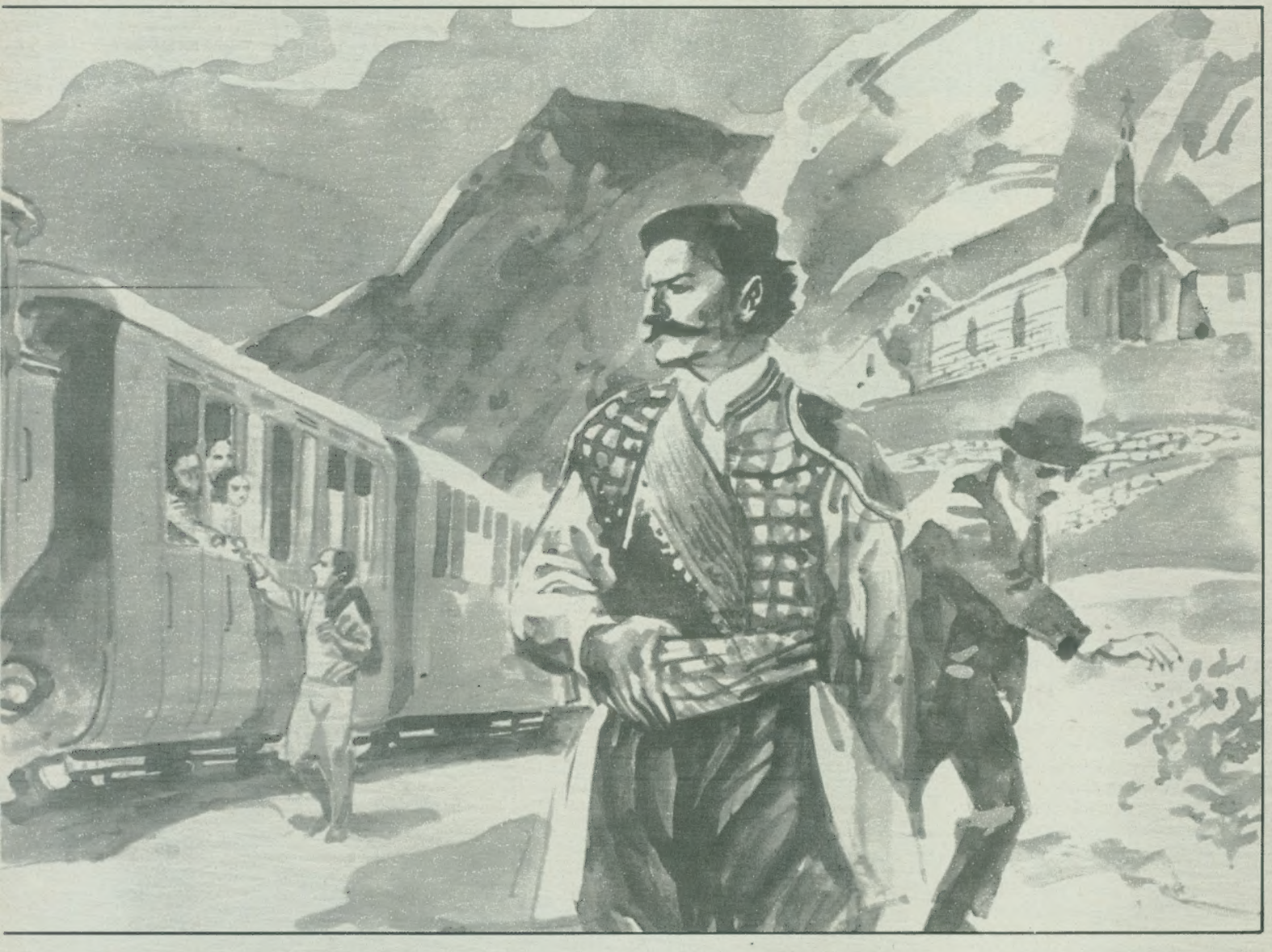

Илустровао: Брана Јовановић

нинских шума. Онда је поље национализовано, припало задрузи, те је стока остала без пашњака, људи без жита. Више се није могло, па су сељани кренули у град... Лимљане су понели у срцу.

У селу је срушено и предратно јавно купатило, једно од првих у Црној Гори, заједно са својим тушевима и кадама. А умро је и Марко Клисић, задужен за потпаљивање и одржавање ватре у великом бакарном котлу.

У истој згради својевремено се налазила и библиотека с читаоницом, народ се за вечери окупљао да преко радија на батерије чује вести из света ван Лимљана. Своје су сами препричавали на сеоском гувну.

Лимљанима се није дало ни у рвању с природом.

Земљотрес из априла 1979. однео је у овом селу седамнаест живота, више него у било ком другом пострадалом месту.

Географија се овде друкчије учи од краја прошлог века, тачније од 1896. Тада је средина села буквално склизнула надоле. После четрдесет дана непрекидних киша земља се покренула и четрдесетак кућа је потонуло. Прича се да су се испод земље неколико дана касније чули петлови.

Незапамћено клизиште утицало је и да црква Светог Тома постане једно од чуда не само Лимљана – спустила се педесетак метара с првобитног места и при том се окренула. Олтар јој више није био на истоку него некуда ка северозападу. И данас стоји тако, заједно са гробљем око ње.

Не, немој ми отићи!

Лимљани су у књиге стигли захваљујући првој железничкој прузи у Црној Гори, изграђеној почетком нашег века.

По налогу краља Николе Италијани су изградили пругу од Вирпазара до Бара и повезали Скадарско језеро са Јадранским морем. Тих четрдесетак километара путовало се безмало пет сати. Од тога само кроз Лимљане пуна два сата. Ништа необично јер је село било велико. Уз то – отуд су се Лимљани нашли и у популарном „Гинису" – у њему се налазило пет железничких станица: Доњи крај, Лимљани, Дубрава, Казан и Суторман.

А „ћира" је био право правцато сеоско магаре: превозио је терет до готово сваке сеоске куће. Било је потребно да се само згодно намести на степеник вагона и кад се воз приближи кући, гурне поред пруге.

Воз је, иначе, ишао толико споро да су путници комотно могли да изиђу, уберу нар или смокву и на следећој кривини га сачекају. Потписник ових редова, пре тридесетак година, док је још једино овуда могло да се стигне до сињег мора, искочио је из вагона, набрао пуне руке купина и потом их разделио брату и сестрама који су га соколили с прозора.

Лимљани су, захваљујући италијанским градитељима пруге, ушли и у усторију. Пробијајући тунел кроз Суторман, дугачак 1200 метара, одмах повише Лимљана, Италијани су применили нову технику: уместо пређашњег бушења стена ручним бургијама, овде су користили мацу и длето. И те какав напредак човечанства.

За дневницу од две оке (око 3 килограма) руског кукуруза, више од пола села приљежно је учествовало у пробијању пута за железног коња који је, попут Шарца Краљевића Марка, прескакао брда и долине да стигне куд је наумио.

Италијани, пак, нису стигли куд су се договорили. Уговор између две краљевине, италијанске и црногорске, предвиђао је да наши прекоморски суседи користе ову пругу 60 година. Онда су дошли ратови и Италијани више нису могли да се возикају једином црногорском пругом.

Данас је некадашња траса пруге Вирпазар-Бар асфалтирана. Возови – брзи, пословни и теретни – штекћу доле Црмничким пољем, завлаче се у девет километара дугачак тунел кроз Созину и од Вирпазара до Бара стигну за двадесетак минута.

Лимљани, горе међу брдима, путују временом прошлим.

Петар Милатовић

ОПАЛ – ДРАГУЉ ИЛИ ЧАРОБНИ КАМЕН?

КУПИ ОВАЈ ПРСТЕН, ДОНЕЋЕ ТИ СРЕЋУ!

– посаветовао је лорда Редесдејла од Нортамберленда пријатељ, предсказујући да ће, ако то учини, кроз десет дана добити писмо с добрим вестима. И пророчанство се испунило

ОПАЛ је драги камен величанствене лепоте из чијих дубина светлуцају искре које стално мењају боју због чега је столећима опчињавао људе. Он није, мада то многи сматрају, најдрагоценији од свих драгуља, али је најкрхкији и најосетљивији на светлост, температуру и атмосферу што му је дало ореол непредвидљивости и допринело његовој слави.

Упркос тим јединственим особинама, или баш због њих, опал је, више него иједан драги камен, изазивао празноверице и стотинама година био предмет љубави или страха, час тражен час избегаван као куга.

Постоји много врста опала. Од свих најпознатији су и најдрагоценији бели, црни, разнобојни и, изнад свих, ватрено црвени. Због тога што је крт лако се догађа да се приликом брушења расцепи или поломи. Веровање да ће несрећа пратити драгуљаре који га оштете можда је подлога разним предрасудама у вези са овим каменом.

Сенатор Нонијус изабрао изгнанство

У почетку се сматрало да је опал драгуљ који доноси срећу и има исцелитељску моћ. Још у 6. веку пре наше ере стари Грци сматрали су да опал ономе ко га носи даје видовитост.

За старе Римљане, с друге стране, он је представљао величанственост и моћ. Према легенди у 1. веку пре наше ере римски сенатор Нонијус више је волео да оде у изгнанство него да свој прстен са опалом преда војсковођи и државнику Марку Антонију.

Опал је уживао велики углед и популарност готово до краја средњег века када су га богаташи носили као заштиту од очних и срчаних болести, куге и колере. У то време цена му је била огромна.

Зла коб почела је да га прати у 11. веку када је Роберт Ђаво, војвода од Нормандије и отац британског краља Вилијема Освајача, прогласио да му баш опал даје магичну злу моћ јер је син самог Ђавола зачет на опалној стени.

Људи су сасвим поверовали да опал има везе с Ђаволом у 14. веку када их је на хиљаде косила такозвана црна смрт, односно куга. Доказ више: он је био веома омиљен код италијанских драгуљара, а у Венецији је куга однела највише живота. Тамо је и примећено да камен блешти као брилијант чим се онај ко га носи зарази, а губи сјај када та особа умре.

Отад је опал коначно повезан са смрћу и сви су га се ужасно плашили. Тада није било познато да до промене у

боји и сјају опала долази због повишене или смањене телесне температуре што му је једина веза с кугом.

Од баронице остала шака пепела

Опал није имао никаквог угледа ни на француском двору 17. века када је краљ био Луј XIV. У то време краљевске кочије носиле су имена драгог камења. Кочијаш „опалних" био је пијанац и те кочије сматране су носиоцем несреће.

А највише му је, изгледа, нашкодила књига „Ана од Гирштална" коју је 1829. године објавио чувени књижевник сер Волтер Скот. У причи је бароница од Арнхајма, мајка јунакиње романа, носила опал и никада није хтела да се прекрсти светом водицом не желећи да се опал нађе у њеној близини.

Када су се проширале гласине да се бароница плаши самог благог Бога, њен муж је, да би то проверио, попрскао светом водицом велики опал на њеном челу. Камен је истог часа изгубио и боју и сјај и личио ја на обичан шљунак.

Бароница се онесвестила и пренета је у спаваћу собу. Када су, два сата потом, ушли у ту собу, видели су да је од баронице остала само шака светлосивог пепела.

И, мада је роман био чист плод пишчеве маште, вредност овог драгог камена пала је за педесет одсто убрзо пошто је књига објављена. Свет је од опала бежао као ђаво од крста.

На то се надовезала и трагична судбина шпанске краљевске породице из 19. века. Краљу Алфонсу 12, пред његово венчање с принцезом Мерцедес, поклонила је бивша љубавница прекрасан прстен украшен опалом.

Краљ Алфонсо га је мало носио, а онда даровао својој невести која је умрла само неколико месеци после тога. Потом су помрли сви који су носили тај прстен укључујући и самог краља.

Они који су се сетили да за трагедију окриве опал сметнули су с ума да је баш у то време Шпанијом харала епидемија колере која је покосила сто хиљада људи током лета и јесени 1885. године и уцвелила многе породице па и краљевску.

Понуда председника Бенџамина Дизраелија

Британска краљевска породица није делила сумње и страхове Шпанаца у односу на опал. Чувена дуговечна краљица Викторија често је говорила да јој је то омиљени драгуљ, а ускоро јој се придружио још један члан високе енглеске аристократије Лорд Редесдејл од Нортамберленда.

Године 1874. пријатељ га је убедио да купи прстен украшен дивним и прескупим црним опалом уверавајући га да ће му он донети срећу. Када је Редесдејл обавио куповину, исти пријатељ му је предсказао да ће у року од десет дана добити писмо с повољним новостима.

И заиста, тачно десетог дана стигло му је писмо од британског председника владе Бенџамина Дизраелија који је Редесдејлу нудио место у владином кабинету што је лорд оберучке прихватио. А тај срећни црни опал чувају његови потомци као највећу светињу.

Данас је опал популаран драги камен којим се украшава прстење и други накит широм света. Малом броју људи позната је његова бурна прошлост.

Припремила ***Б. Дожић***

ВУЛКАНСКА ХЕМИЈА

Поред поетичне стране опал има и своју прозу. Име је добио по санскритској речи опала што значи драги камен. Он је, иначе, аморфни минерал киселине SiO_2 H_2O. Вади се у кугластим, бубрежастим и гроздастим облицима. Сјајности је стакласте или воштане, а може да буде прозиран или непрозиран. Сам по себи је безбојан, а боју добија од разних минералних примеса. Настао је хидротермалним трошењем еруптивних стена, а излучује се и из неких врућих гејзира. Само, неке врсте су скупоцене и брусе се за накит. Некада су главна налазишта била у Мађарској, а данас се добија из Аустралије и Мексика.

Илустровао: Добросав Боб Живковић

НАЈДУЖИ **ВОДЕНИ ПУТ** НА СВЕТУ

ЛУКА ЗА ПЕТ МОРА

Када би вас неко упитао у коју луку могу да уплове бродови из пет мора, Москва, која уопште није ни близу неког мора, сигурно вам не би пала на памет. А то је баш Москва!

Године 1964. завршен је џиновски канал Волга – Балтик назван Владимир Иљич Лењин који је Москви дао излаз на Бело и Балтичко море на северу Совјетског Савеза и Азовско, Црно и Каспијско море на југу. То је највећи канални пут на свету дугачак 2.977 километара.

Почетком 18. века чувени руски цар Петар Велики одлучио је да некако повеже Балтичко море с морима на југу и градовима дубоко у копну и то не из пустог ћефа већ да би савладао једну велику невољу: релативно мало приобално подручје због чега су градови, веома удаљени од морских обала, били од њих одсечени и затворени копном.

Први вештачки канал, који је повезао Санкт-Петерсбург с најдужом европском реком Волгом, дугачком 3.530 километара, завршен је и свечано отворен 1709. године. Али, био је сувише плитак и зато од слабе вајде.

Због тога је, већ 1810, почео рад на прокопавању савршенијег воденог система названог Мариински по истоименом граду. Његова градња трајала је током целог 19. века.

Тридесетих година 20. века каналу је додат и „рукавац" дугачак 129 километара који је спојио Москву с реком Волгом. Затим је изграђен канал између Балтичког и Белог мора и тако је водени пут између Санкт-Петерсбурга и Архангелска знатно скраћен.

Почетком Другог светског рата још један канал повезао је Волгу с Доном који се улива у Азовско и из њега у Црно море. Цео овај Мариински водени систем, којим могу да плове бродови до 5.000 тона носивости, завршен је и пуштен у рад 1964. године.

ИЗУМИ ОТКРИЋА ДОСТИГНУЋА

МУЗИКАЛНА ВЛАКНА

Магична карбонска влакна дају новим виолинама звук старог Страдиваријуса – тако гласи најновија вест са тржишта музичких инструмената која ће обрадовати многе виолинисте. Нови инструменти и изгледају као оригинални Страдиваријус, а звук им је савршен, само што нису од дрвета већ од угљеникових влакана. Први и засад једини у свету праве их истраживачи Акустичке лабораторије Интернационалног друштва ATN у Сејен-сир-мер, Француска, и то стручњаци за композитне материјале (чврсте и лаке) који се користе у авијацији и космосу, користећи технологију поступка старих градитеља виолина.

Њихов је први циљ био да упознају све захтеве и „рецепте" који су потребни да би се направила одлична виолина. При том су утврдили да је дрво од кога су вековима својим златним рукама градитељи правили изванредне инструменте непоновљивог звука, у ствари, сјајан природни композитни материјал. Тада им је пало на памет да почну да праве виолине од „вештачких" композита, што је свакако далеко јевтиније. Резултат: данас се виолина чији се звук сасвим приближио Страдиваријусовој може купити за мање од сто милијарди динара. Уз то, овом инструменту не прети опасност да ће се због промене влаге или температуре променити, што је сасвим довољно да и најквалитетније дрво почне да „ради".

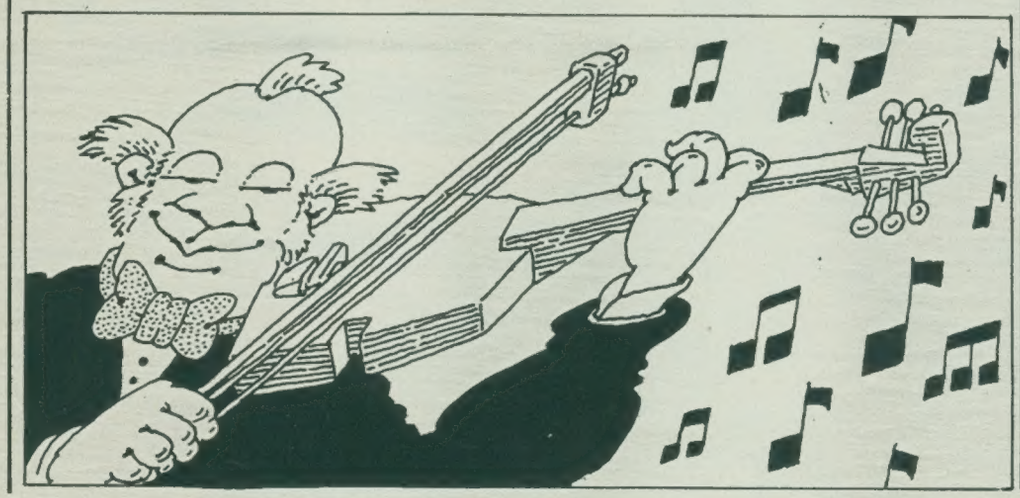

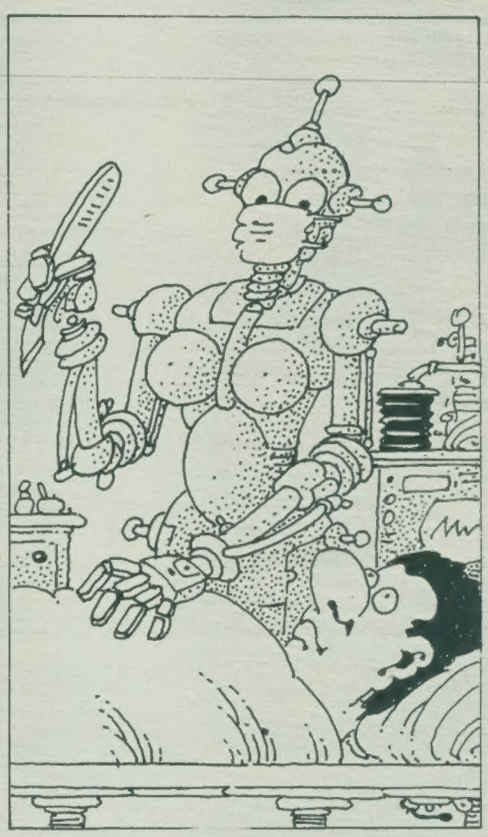

ДОКТОРКА САРА

Дошла је на свет недавно, у Великој Британији, и добила име Сара, а биће први робот хирург за операције на мозгу. Наоружана ултразвучним скалпелом, ласером и мини-камером, она ће уклањати туморе на мозгу. Фирма „Фалмер системс" која ју је произвела сматра да ће Сара бити врло прецизна јер уз остале предности над човечијом руком не зна шта је умор, деконцентрација, знојење. Да не помињемо како аутомат не може да дође у сукоб с колегама, не мучи је сујета, не занима је плата и слично.

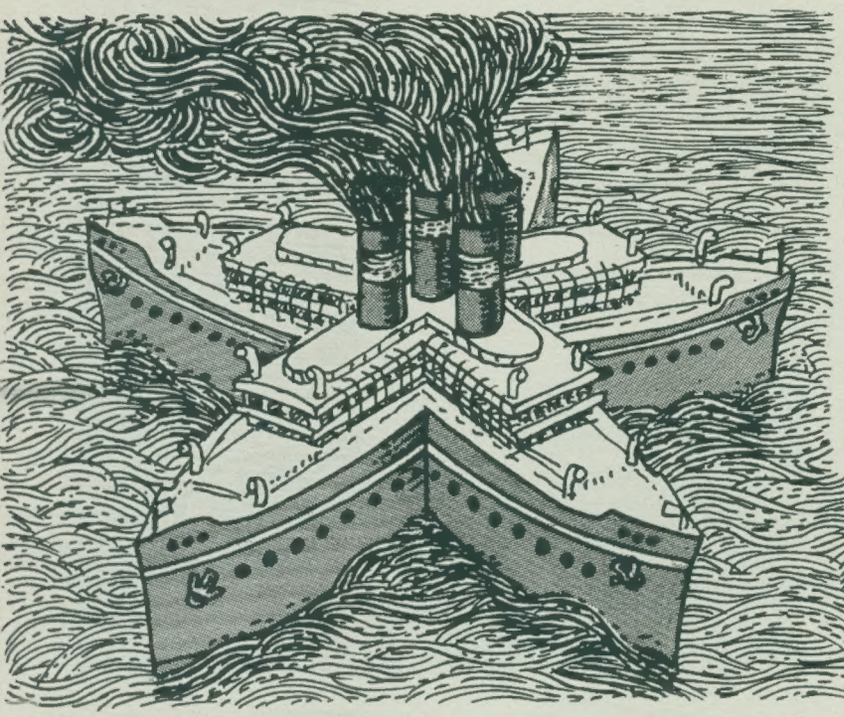

Илустровао: Растко Ћирић

Дуж њега су никли нови градови који увек цветају крај река и водених путева. Град Тољати, на пример, с великом аутомобилском индустријом, налази се данас на месту где се пре прокопавања канала пружала нездрава и некорисна мочвара.

Али, и овај велики подухват имао је своју цену. Једна од улога реке Волге је да обезбеђује резервоаре за наводњавање и хидроелектране и то је смањило количину њене воде па је, као последица, ниво Каспијског мора од 1930. године опао за 2,28 метара.

А због тога су одатле ишчезле јесетре од чије се икре прави чувени руски црни кавијар, најскупљи и најбољи на свету. Данас јесетре више воле да се брчкају по дубљим водама Каспијског мора које припадају Ирану.

Б. Д.

УМЕСТО ЛАМПЕ - СУНЦЕ

Један покрет руке и у соби имате праву сунчеву светлост. Да би дневном светлу омогућили да уђе у канцеларије, учионице или станове и смањили коришћење вештачке светлости, нарочито по бироима, истраживачи из Дејвиса, Калифорнија, у фирми која се бави унапређењем човекове околине измислили су холографске прозоре. Ево како они раде.

Ова нарочита стакла уз помоћ ласерског система разлажу сунчеве зраке у спектар боја, затим га поново прекомпонују у природну белу светлост, појачавају је и усмеравају у просторије зграде. Захваљујући томе лампе на столовима цртача постаће непотребне: јака светлост биће усмеравана, по жељи и потреби, ка белим површинама чија је улога да је одбију и пошаљу према радном столу. И „слепа места" биће осветљена тако што ће се дневна светлост распростирати до њих преко цеви са оптичким влакнима.

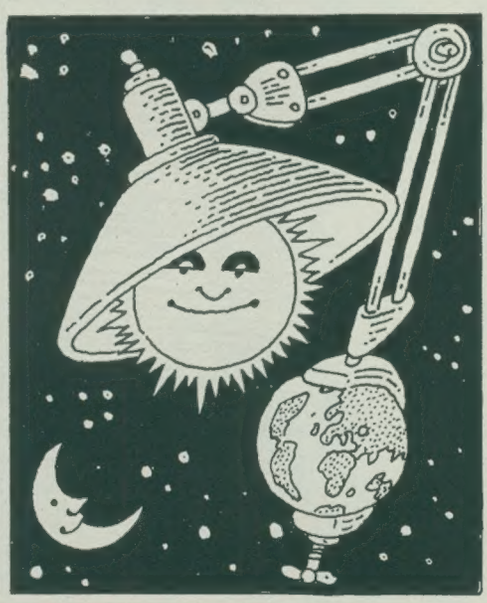

ЗЕМЉИНИ ПРСТЕНОВИ

Наша родна планета имала је у прошлости, као Сатурн, прстенове око себе! Такву хипотезу поставио је Каре Размунсен из Националног музеја у Копенхагену, Данска. Овај истраживач проучавао је пролетање метеорита од 800. године пре наше ере и закључио да су у извесним периодима лутајући објекти из космоса правили око Земље прстенове састављене од комада небеских тела. Што је најзанимљивије, Размунсен не искључује могућност да се овај феномен поново деси.

МЛАДА НАФТА!

Да ли је нафта тако стара као што се мисли? Сматра се, наиме, да су се слојеви нафте стварали током десетина милиона година од органских остатака биљака и животиња. Међутим, у приобалном подручју Калифорније нађене су наслаге нафте старе једва 4200 година! Научници тврде да је у овом случају висока температура воде (између 300–350° С) заслужна за много брже разлагање органске материје и њено претварање у петролеј.

– Ова фабрика за производњу угљоводоника (органских хемијских једињења угљеника и водоника) успешнија је од свих које смо имали прилике да видимо – каже један научник. – Утешно за све скупљу вожњу аутомобилом?!

АУСТРАЛИЈА НА СТРУЈИ

Највећи природни ток електричне струје откривен је у Аустралији: простире се на дужини од 6.000 километара, на дубини између 15–45 километара. Ова се струја вероватно ствара индукцијом преко магнетног поља Земље, а то што је слаба само је један од знакова да се боље схвати како су стварани континенти и кретање магме у Земљиној утроби.

В. М.

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

© 1991 by King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

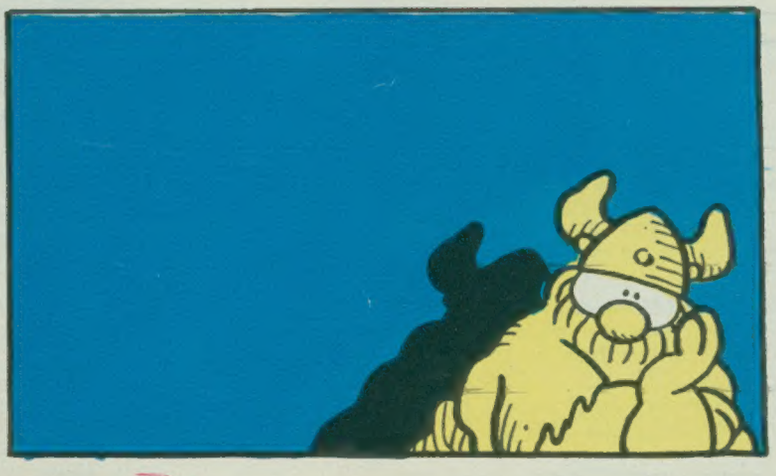

СИЛИКОНСКО ЧУЛО МИРИСА

КОМПЈУТЕР УМЕСТО НОСА

Људски нос је на добром путу да постане ако не сасвим непотребан, онда сигурно лако заменљив орган. Створен је чип који непогрешиво препознаје мирисе

Буде ли војска једног дана располагала радарским системом за њушкање неба заснованом на рачунарима који су у стању да памте и разликују мирисе пријатељских од мириса непријатељских авиона, заслуга за ово припашће научницима из Центра за неуробиологију учења и памћења Калифорнијског универзитета у Ирвину. Прототип силиконског чула мириса већ постоји, а његов творац је неуробиолог Ричард Грејнџер.

Погоди шифру за љубичицу

Компјутеризовано чуло мириса је силиконска копија електричних импулса мозга, а засновано је на сазнањима до којих је дошао Грејнџеров сарадник Гери Линч током истраживања у области механизма учења и памћења.

Мрежа од 50 хиљада међусобно повезаних силиконских ћелија програмирана је да ради као што чине и неурони у центру чула мириса у кори великог мозга. Током испитивања на животињама Линч је открио да се узастопним дражењем неурона изазива реакција која се повећава с бројем надражаја. Реч је о феномену такозваног дугорочног потенцирања (енгл. LTP = longterm potentation), за који неуролози верују да је основа у процесу стварања памћења.

У компјутерској верзији чуло мириса састављено је од математички шифрованих мириса, односно одговарајућих електричних импулса. Када је Линч ове компјутерски усмерене импулсе пренео непосредно на центар чула мириса лабораторијских пацова, животиње су се пропињале и њушкале, баш као да је реч о стварном мирису. И не само то. Непогрешиво су разликовале један електронски мирис од другог.

Само, овим Линч није одговорио и на питање шта се, у ствари, за то време одиграва у мозгу пацова. Све док Грејнџер није направио свој компјутерски модел чула мириса.

– Резултат је био изнад свих наших очекивања. У први мах чинило се да су реакције животиња насумичне, али се затим испоставило да се приликом њушења активира увек иста група неурона – каже Грејнџер.

Даља истраживања показала су да су друго и треће њушење такође праћени препознатљивим обрасцима активирања одређених неурона. Грејнџер тај процес хијерархијског распоређивања реакција упоређује са дегустацијом вина. „Приликом првог њушења знате да се ради о вину; приликом другог закључујете да је вино француско; приликом трећег оцењујете да је у питању „бордо".

На реду је памћење

Способност компјутерског носа да разликује мирисе почива на учесталости њушења – пет оњушивања у секунди. Тачно тим темпом и животиње њуше околне природне

Ни нос, а богами ни мирис, више никада неће бити што су били. Сада имамо силиконско чуло мириса и електронске мирисе које оно непогрешиво препознаје.

мирисе. Поред тога, силиконски нос верно копира и обрасце можданих таласа, такозвне тета ритмове, који прате природни процес њушења.

Линч и његове колеге такође су открили да се код животиња тета ритмови јављају и приликом савладавања простих вештина и да су управо повезани са појавом дугорочног активирања у појединачним неуронима. Ово је значајно откриће јер се њим отвара следеће питање: може ли компјутерска симулација да се примени и на неокортекс, односно на сложеније видове учења?

Линч верује да је одговор на ово питање потврдан – основни обрасци овог процеса понављају се и у неокортексу. – Чуло мириса могло би да нам послужи као основа за разумевање онога што се одиграва у том делу мозга – каже.

Ричард Грејнџер дели ово мишљење: – С обзиром на то да је чуло мириса у еволуцији претходило осталим деловима коре великог мозга, не само да је сасвим могуће да ћемо на основу знања о њему моћи да разјаснимо видове примарне перцепције као што су чула вида, слуха и додира, него и сложеније активности неурона у мозгу које чине основу памћења које људима омогућава да разликују лица и гласове.

Први корак у овом правцу већ је начињен. У сарадњи са инжењерима компаније „Адептив солушнс" из Бивертона у Орегону, научници из Ирвина применили су Грејнџер-Линчово силиконско чуло мириса на уобичајени компјутерски чип. Чип садржи 50 хиљада станица (готово исти број неурона садржи и седиште чула мириса код пацова) и уграђиваће се у компјутере за сложене задатке разликовања гласова и визуелних представа.

Технологија која је овом приликом примењена могла би да буде основ за настанак „можданих пејсмејкера" чијим би се усађивањем исправљао рад оштећених чула.

– Ићи ћемо куда нас чип води – каже Грејнџер.

Како сада ствари стоје, сасвим је могуће да ће нас одвести право до радара за њушкање неба и пејсмејкера који ће једном за свагда избацити из употребе наочаре, сочива, апарате за слух и сва остала ужасно старомодна помагала.

Припремила ***М. Илић***

ИЗДАЈА СЕ

БРОЈЕВИ ВАН ПАМЕТИ – ИРАЦИОНАЛНИ И ИМАГИНАРНИ

Питагорејцима је било строго забрањено да зуцну о чудном, невероватном и немогућем открићу. Када је један од њих ипак то учинио, страдао је у бродолому и сви су у томе видели Божији прст

Следбеници славног грчког математичара Питагоре из 6. века пре наше ере гледали су на бројеве са огромним дивљењем и страхопоштовањем. Они, такозвани питагорејци, сматрали су да су истине које произилазе из аритметике и геометрије најсавршеније до којих човек може да досегне.

А њихово најсветије убеђење било је да су цели бројеви кључ за разумевање и нашег света и универзума. Може се, према томе, замислити да је питагорејце из темеља потресло када је откривен чудан тип бројева које су они назвали **ирационалним** што би, отприлике, значило противним разуму или ван сваке памети.

Питагорејци су били убеђени да број може да буде или цео или представљен као разломак два цела броја: $\frac{11}{12}$ или $\frac{583}{822}$ на пример. То је практично значило да се величина као што је, рецимо, четрдесет три педесетине метра може сматрати као четрдесет три дужине од којих је свака дугачка педесети део метра.

Шок због децимала

Тако им је дошло као силовит шок када су открили да се квадратни корен броја два никако не може представити у виду разломка два цела броја.

Број који помножен самим собом износи 2 среће се у читавој математици, нарочито геометрији. Ако, рецимо, квадрат има стране дугачке по један центиметар, или метар – то није битно – дужина његове дијагонале у центиметрима, или метрима, биће једнака квадратном корену броја 2.

Вредност тог квадратног корена може да се израчуна мање или више прецизно: $\frac{14}{10}$, $\frac{141}{100}$, $\frac{1414}{1000}$ и тако даље сасвим су приближни његовој тачној вредности. Али, без обзира до колико децимала се рачуна, квадратни корен броја 2 није могуће изразити коначним бројем.

Ова истина важи и за многе друге бројеве. Квадратни корени бројева 3, 5, 6, 7, 8 и 10 никада нису тачни квадрати целих бројева. То је тако и ту се ништа не може осим да се резултат заокружи на приближно тачну вредност од онолико децимала колико је када потребно.

ШАХОВСКИХ МЕРИДИЈАНА

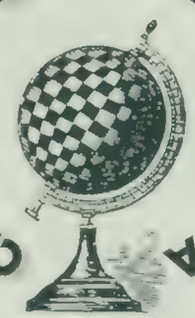

ИМЕ ЗБОГ ГРЕШКЕ

У шаховској теорији, у одељку о Краљевом гамбиту (1. e4 e5, 2. f4), налази се много варијанти са различитим именима. Једна од њих носи име „Гамбит Муција" (1. e4 e5, 2. f4 ef, 3. Sf3 g5, 4. Lc4 g4 (ово су кључни потези варијанте) 5. 0-0 gf, 6. Df3, Df6...). Муци је заслужан за ову варијанту утолико што ју је испричао познатом италијанском теоретичару 17. века Алесандру Салвију да један од најјачих играча Напуља Џеронимо Каскио с успехом игра варијанту са жртвом коња у Краљевом гамбиту.

Салвио је све то унео у своју књигу која се појавила 1604. године. Енглески мајстор Џејкоб Хенри Сарат (1772-1819) приписао је наведену варијанту Муцију. Тако је Наполитанац Муцио д'Алесандро ушао у шаховску теорију мада се њоме није бавио.

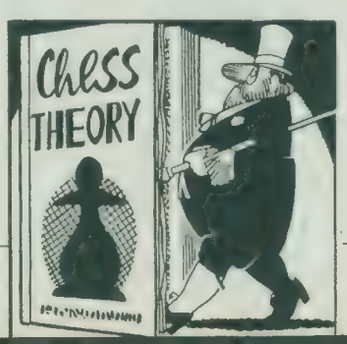

ПРЕДСТАВЕ

Необичан шаховски клуб основан је 1891. године у Даблину, главном граду Ирске. Име му је било: „Клуб шаховске игре живим фигурама". Изгледа да су у то време биле у моди представе на којима су играле „живе фигуре", па је потражња за члановима клуба била велика. Градске власти позивале су их за државне празнике, а обични грађани да им увеличају породиче свечаности.

Годину дана по оснивању клуба један од његових чланова Е. М. Косгрејв објавио је књигу под називом „Игра шаха живим фигурама" која је до данас остала једино дело на ту тему.

ПЛАЋА СМРЋУ

Питагорејцима је било, под претњом смртне казне, забрањено да икоме зуцну о овом поражавајућем открићу. Један је зуцнуо и, када је страдао у бродолому, сматрало се да се умешала сама судбина и примерно га казнила.

Шта је квадратни корен броја – 1?

И после Питагоре и његових следбеника математика је прошарана открићима других врста бројева који су представљали прави атак на машту и здрав разум па су зато и названи **имагинарним**, односно онима који нису стварни већ само замишљени.

Међу таквима налази се, као најједноставнији, бар за писање, квадратни корен броја –1 (минус 1). Данас већина ђака зна да позитиван (већи од нуле) или негативан (мањи од нуле) број, помножен самим собом, увек има позитиван предзнак. Минус пута минус увек даје плус.

Али, шта ћемо с бројевима који, помножени самим собом, постају негативни као што је случај квадратног корена броја –1? Ево малог објашњења, колико да се зна о чему се ради. Дајемо га сасвим упрошћено мада би о томе могла да се напише посебна студија.

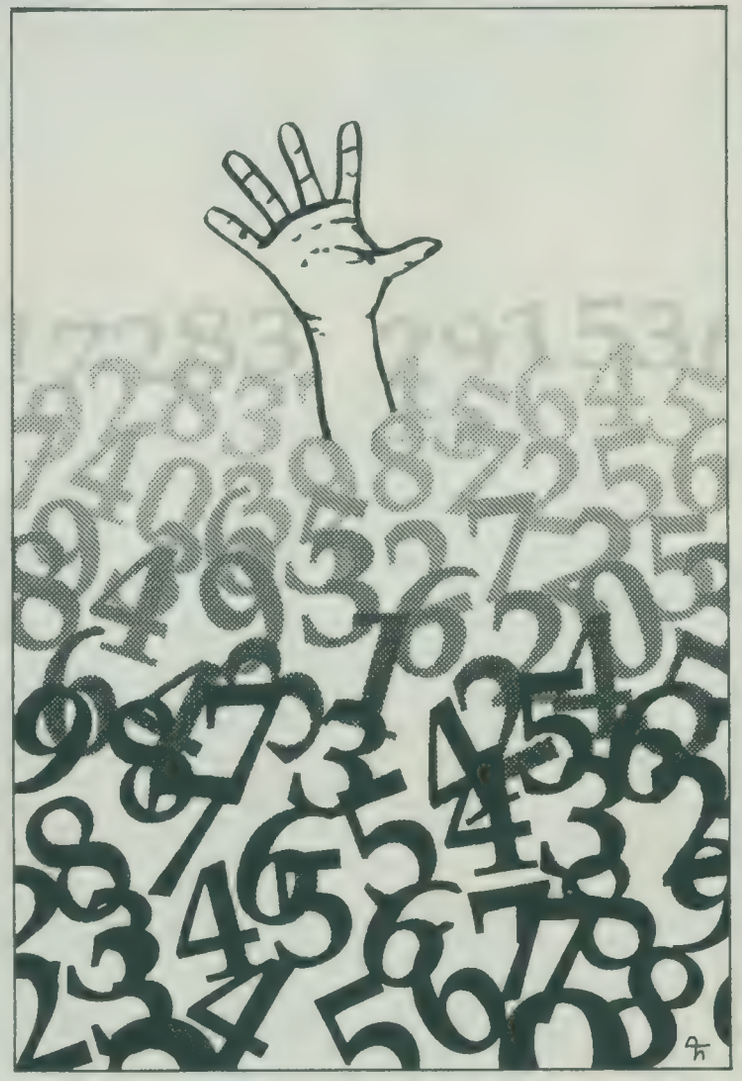

Ако тражимо парни корен (квадратни, четврти, шести, осми...) неког негативног броја (мањег од нуле), видећемо да међу реалним бројевима не постоји ниједан који би, степенован тим парним изложиоцем (2, 4, 6, 8, 10...), дао позитивну поткорену величину. Према томе, вредност квадратног корена броја –1 није ни рационалан ни ирационалан број.

„Генијални, али неупотребљиви"

Због тога је уведен симбол *i* који се зове **имагинарна** јединица. Производи као што су 2*i*, 5*i*... b*i* називају се имагинарним да би се разликовали од реалних бројева. Практично, када се међусобно помноже имагинарна јединица и реални број, добија се имагинарни број.

Многи математичари мучили су се око имагинарних бројева, а први који се њима озбиљно позабавио био је Италијан Ђироламо Кардано из 16. века. Он их је описао као „генијалне, али неупотребљиве".

Није био у праву. Математичари их и те како употребљавају да би извели рачунске операције до којих без њих не би могли да дођу. Имагинарни бројеви, који су некада збуњивали највеће математичке умове, данас се налазе у уџбеницима свих гимназија. Није искључено да их неки ђаци не схватају. Таквима треба помоћи и разбистриће им се.

Б. Дожић

Илустровао: Растко Ћирић

ПО НАРУЏБИ

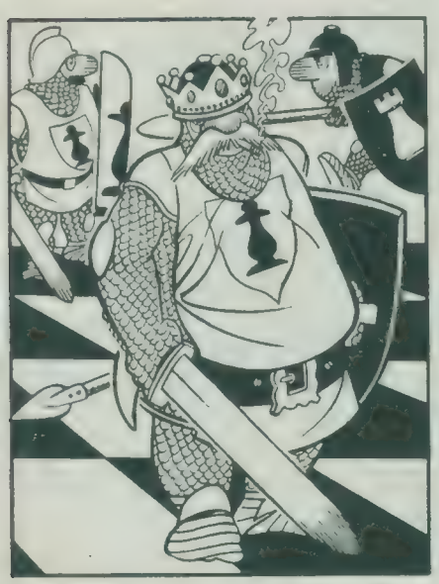

ДВОПОТЕЗ СА „КАРНЕВАЛА"

Познати аустријски пијаниста и један од водећих „шаховских композитора" прошлог века Хајнрих Рудолф Вилмерс (1821-1878), давао је једном приликом концерт у Копенхагену – и ушао у свет шаховских анегдота. Свирао је „Карневал" Роберта Шумана, и одједном стао и почео нешто брзо да записује на манжетни! Неколико тренутака касније поново се вратио диркама и концерт је настављен.

Пошто је концерт завршен, Вилмерс се обратио публици са извињењем и објашњењем. Усред свирања синула му је идеја о компоновању једног двопотезног проблема. Да га то током концерта не би мучило и одвлачило пажњу од дела које је свирао, нашао је целисходније решење. За транутак је стао и, у недостатку харгије, на манжетни записао шаховску позицију.

Ето, и то се дешава у свету шаха! ***Славко Домазет***

Илустровао: Ивица Кољанин

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

ЈОШ ТРЕН И ГОТОВ САМ!

У ледењим водама Магелановог теснаца, на самом југу Јужне Америке, сложена акција спасавања морнара који је случајно испао из брода умало се није претворила у двоструку трагедију. Један човек понео се јуначки ризикујући живот за два туђа живота

Амерички ракетни разарач „Џон Кинг" секао је хладне чилеанске воде Магелановог пролаза на путу за Тихи океан. Стручњак за надзор лансирања ракета Рик Шафрик посматрао је с дозом страхопоштовања окомите обале и планине покривене снегом и оковане ледом и глечерима. Пловили су већ два месеца у традиционалном обиласку лука Јужне Америке који сваке године изводи Ратна морнарица Сједињених Америчких Држава.

Било је после подне 24. септембра 1987. године и „Џон Кинг" с посадом налазио се на две и по хиљаде километара од Јужног поларног круга. Рика, који је био на горњем мосту код крме, из сањарења је изненада трзло завијање бродске сирене. Човек у мору! Рик је појурио према кабини у којој је држао прибор за спасавање.

Видео је како се морнар који је испао с брода бори с таласима покушавајући да се одржи на површини. Знајући да ледена вода од света 9°C може да умрти човека у року од десетак минута, Рик је довикнуо да се хитно припреми моторни чамац за спасавање дугачак осам метара.

Рик Шафрик се, чим је дипломирао на колеџу, пријавио у Морнарицу да би, како је говорио пријатељима, мало обишао свет. Док је учио школу, џепарац је зарађивао као спасилац у базенима. Касније, на броду, често је скакао с крме да би остао у форми. Сада је купио час да се покаже и на делу.

Кренуо је и хеликоптер

Морнари екипе за спасавање укрцавали су се у спасилачки чамац један по један док им је заповедник чамца Џошуа Клајн издавао кратка наређења. Чамац се спуштао низ брод према води а Рик се у њему облачио у роњилачко одело. Спустити чамац за спасавање у море није једноставан посао како се то неупућенима чини.

У међувремену у воду су бачени појасеви за спасавање са светиљкама које су се палиле и гасиле и један димни сигнал који је показивао место где је морнар у води последњи пут виђен. Мотори разарача су заустављени, а на јарбол је подигнута застава која је значила „човек у мору".

Чим је чамац за спасавање додирнуо површину воде, заповедник Клајн издао је наређење да се заплови пуном паром. Срећом, морнара су брзо уочили пошто се држао за један светлећи појас за спасавање. Рик је навукао термичке рукавице и спремио се за акцију. Прошло је тачно четири минута од трена када је дат знак за узбуну.

У том истом часу Клајн је преко радио-пријемника сазнао да је на сигнал за помоћ одговорио и хеликоптер у пратњи америчког разарача „Артур Редфорд" који се налазио на два километра од њих. Хеликоптер је већ био кренуо у помоћ и у његовој посади био је и један стручњак за спасавање. Због тога је чамцу за спасавање наређено да се не мења.

Умри мушки, али држи појас!

У првим тренуцима морнар Ернест Пикет био је само страшно збуњен. На разарачу „Џон Кинг" зауставио се да би помогао другарима који су радили на једним од бочних бродских

степеница и сасвим изненада, и не знајући како, изгубио је равнотежу и као у сну пљуснуо у море. Додир, гачније судар, с леденом водом ошинуо му је болом сваки мишић тела. Јакна коју је имао на себи убрзо се претворила у сунђер натопљен водом хладном до, како је помислио, смрти.

Покушао је да доплива до једног од бачених појасева за спасавање, али га је отежала јакна вукла надоле. Да се последњим замахом руке није дочепао појаса, потонуо би на дно као камен. И таман када је помислио да ће се извући, брод је прошао, како му се учинило, тик крај њега. У ствари, разарач је пловио довољно близу да Пикет осети језиве вибрације елиса које су гурале џина од четири и по хиљаде тона.

У крајњој паници покушао је да се некако удаљи да га вртлог који се правио не би усисао, али тело му је већ било укрућено од хладноће и није реаговало на команде из његовог можданог центра. „Још који трен и готов сам", помислио је и у силном страху се загњурио да би се одупро сили бродске бразде.

Нашао се на милости и немилости огромних запенушаних таласа. Поново се појавио на површини повраћајући воду. У глави му се већ мутило када је, самим чудом, опет шчепао појас за спасавање. Баш тада, изненада, бар за њега; мотори разарача су се зауставили и то на четири стотине метара од места где се налазио.

И опет чудом морнар Пикет престао је неконтролисано да се тресе. У тело као да му се враћала топлота, али га, од појаса надоле, уопште није осећао. Као мртав терет. У ствари, почињала је хипотермија или губитак телесне температуре. Живот из њега полако је чилио заједно с мислима о жени и тек рођеном сину.

А онда је видео како му се приближавају чамац за спасавање и хеликоптер. „Умри мушки!", помислио је и још чврше стегао појас за спасавање трудећи се да му глава остане на површини.

Иди и врати се што брже!

Младић Скот Мартин, стручњак за спасавање помоћу хеликоптера, седео је у задњем делу летелице и облачио ронилачко одело. То је био његов први задатак и то на дан његовог двадесет првог рођендана. И он је био напет. Имао је трему, а у питању је био људски живот.

У року од неколико секунди тешки хеликоптер спустио се до висине дима из ракета и зауставио одржавајући равнотежу у месту. Затим је полако почео да се спушта према површини воде. Изнад Пикетове главе све снажније су грмели мотори и олуја коју су правиле елисе. Пре него што је, према наређењу пилота, скочио у море, Мартин се сетио општег правила спасавања: „Иди и врати се што брже!"

Мартин је извео прецизан скок и нашао се у мору на два метра од Пикета. Дах му се пресекао од бола изазваног леденом хладноћом воде. Било је много горе него што је замишљао. Приближио се Пикету и подигао руку у знак да му одозго спусте метално уже за подизање у хеликоптер.

Из чамца за спасавање, на педесетак метара удаљености, Рик Шафрик је посматрао шта се дешава. Нису смели да им се приближе и помогну јер је чамац могао да се преврне или да елисом закачи уже из хеликоптера и летелицу повуче у море. Посада чамца била је у том тренутку потпуно беспомоћна чекајући даљи развој догађаја.

Дављеничка борба у води

А није се догађало ништа добро. Мартин је, због треме и брзине, заборавио и да до краја повуче и осигура затварач ронилачког одела као и да на руке стави термичке рукавице. Спасавање се убрзо преокренуло у неку врсту битке: Мартин се трудио да око Пикетовог паса навуче омчу за спасавање, а Пикет му то није дозвољавао трудећи се да се што пре дохвати металног ужета за подизање у хеликоптер.

„У гадном су сосу, пустите ме да им приђем!" повикао је Рик. Није му дозвољено јер су сви у чамцу морали да се повинују наређењима које је давао Клајн.

У том кратком међувремену Пикет је успео да се отараси Мартина и омче за спасавање и сам дограби метално уже. Када је Мартин дао знак хеликоптеру да почне да извлачи и подиже Пикета, драгоцени минути протекли су узалуд. А Пикет, не могавши да се одржи на ужету, поново је пао у воду и Мартин је опет почео исти посао с појасом за спасавање.

„Морамо хитно нешто да предузмемо!", дрекнуо је Рик видевши да се битка понавља и да Пикет поново гражи уже не дозвољавајући Мартину да му око појаса стави појас. Због ледене воде животи обојице зависили су од минута. Рик је сада био спреман и да прекрши наређење.

Клајн је, најзад, дозволио да чамац крене према дављеницима упркос вихору који је правио хеликоптер, упркос свим ризицима. Када се чамац нашао код места где од ротора хеликоптера није могао да прође, Клајн је дао знак Рику да крене сам. Рик је скочио у воду.

Спасава се прво онај ко има више изгледа

На лицу је имао маску и ногама је, као маказама, секао воду да га таласи не би потопили. Снажним краулом запливао је право у срце вртлога. Ту је угледао забачено Пикетово лице модро од хладноће. Мало даље од њега Мартин је настављао с покушајима да му натакне омчу рукама укрућеним и

Рик Шафрик, Ернест Пикет и Скот Мартин на састанку у ресторану марта 1989. године

такође плавим од зиме. Мартину је претила велика опасност и Рик се плашио да ће се сваког трена удавити.

Рик је хитро из Мартинових руку зграбио омчу за спасавање и бацио поглед на Пикета који је, уста отворених и укочених од хладноће, гутао морску воду. Рика су учили да у критичним ситуацијама треба прво помоћи ономе који има више изгледа да преживи. У супротном, постојала је велика вероватноћа да не спасе ни једног.

Снажно се пробијајући кроз воду, Рик је успео да зграби Пикета и грубо му нареди да се смири. Затим му је око паса наместио појас. Али, трагедија је увелико била на помолу. Уже које је висило из хеликоптера запетљало се, током борбе, и око Пикетових и око Мартинових ногу. Требало је заронити и ослободити их пре него што почне право спасавање.

Херој Америчке ратне морнарице

Само што је Рик то приметио, уже се изненада затегло. Посада хеликоптера протумачила је Мартиново снажно махање као знак за подизање и кренула је да обави свој посао. Рик је заронио и ослободио ноге обојице у тренутку када се уже већ сасвим затегло. Пикет је, са омчом око паса, почео да се пење у правцу хеликоптера, а Рик се посветио Мартину.

Пошто га је подигао на површину, Рик га је руком придржавао на свом боку пливајући другом руком и перајима на ногама. Тако су се домогли чамца за спасавање. „Успели су! Сви су живи!" заорило се из свих грла у чамцу.

Морнару Пикету указали су лекарску помоћ на разарачу „Артур Редфорд" где га је спустио хеликоптер. Претрпео је снажан шок, телесна температура и крвни притисак били су му критично ниски и, уз све то, нагутао се више литара ледене слане воде. Време преживљавања у тако хладној води износи око пола сата. Упркос свим перипетијама акција спасавања трајала је двадесет минута.

Ричарду Рику Шафрику предат је 26. јула 1988. године орден за херојско дело Америчке ратне морнарице са следећим образложењем: „Захваљујући храбрости и брзини интервенције у ситуацији велике опасности подофицир Шафрик спасао је два људска живота у складу с најславнијим традицијама Морнарице Сједињених Америчких Држава."

У петак увече 17. марта 1989. године у тихом ресторану у Норфолку, америчка држава Вирџинија, Рик Шафрик и Скот Мартин први пут су се састали после догађаја у Магелановом теснацу. Обојица су завршили војни рок, раде и истовремено студирају. На састанак је дошао и морнар Ернест Пикет. „Предлажем здравицу", казао је он подижући чашу. „За два човека који су ризиковали животе да би спасли мој!"

Затим се подигао Мартин: „А ја испијам чашу за човека који је спасао мој живот!" И, загрливши Рика око рамена, узбуђено му је казао: „Хвала теби, пријатељу. Вратили смо се кући."

Б. Д.

ДВОБОЈ У ДОЛИНИ ЛОАРЕ

ТАЈНА ЧЕТВРТОГ ЧОВЕКА

Морис од Сакса

Сазнавши за смрт Мориса од Сакса, мадам Помпадур је злобно изјавила: „Умро је као жена, у кревету!" Међутим, обично добро обавештена госпођа грдно се преварила...

Упредвечерје једног дана крајем маја 1745. целом француском одјекнула је заглушујућа звоњава: није било ни најмањег црквеног звона које се није огласило. Славила се победа над Енглезима: маршал Морис од Сакса натерао их је да се повуку. Заувек, како се то топло надао Луј XV. Победник је, разуме се, заслуживао сваку хвалу. Где год би се појавио дочекивали су га као спасиоца отаџбине, и он лично веровао је у то, засипали га цвећем и даровима.

У овом другом најдаље је отишао краљ: одлучио је да му поклони Шамбор, најлепши дворац у долини Лоаре. Међутим, као да ни то није било довољно, па је Луј XV решио да надмаши себе: не само што је дворац, резервисан искључиво за крунисане главе, дао некоме ко о круни није могао ни да сања, него је дозволио да се маршал до главних врата довезе кочијама. Била је то, до тада, привилегија која је само њему припадала. Но, ни то није било све. Одушевљен победом над непријатељем који му је задавао толико јада, Луј XV је дозволио маршалу да у његовом присуству седи. Неочекиван гест који су многи дворани прогласили пуком лудошћу, што Морису од Сакса није нимало сметало. Он је био чврсто уверен да све те почасти у пуној мери заслужује.

Дан када се маршал усељавао у Шамбор становници околних места дуго су, с разлогом, памтили. Његову златом украшену кочију пратило је 500 пољских, немачких, мађарских и татарских улана на белим коњима у зелено-црвено-белим

униформама и бакарним кацигама на којима се вијорило бело перје. Иза улана јахало је 500 најелитнијих официра: сви, од првог до последњег, црнци џиновског раста. Била је то заиста необична слика у долини питоме Лоаре.

Девет месеци касније у околини Шамбора почела су да се рађају деца чија боја коже није била много слична оној коју су имале њихове мајке.

И док су мештани проклињали небо што им је послало напаст у виду маршалових војника, сам маршал у удварању девојкама није видео ништа лоше. Напротив. И сам је уживао у томе.

Краљевски дворац у коме се живело – царски

Неправедно би било рећи да је Морис од Сакса стекавши славу победом над Енглезима, живот у Шамбору свео на јурцање за женама. Током две следеће године овде се живело као и у време Луја XIV, француског краља који је имао обичај да себе назива Сунцем. Дакле, било је свега, од балова и светковина до лова и позоришних представа. У Шамбор су били добродошли и писци, филозофи, научници. У краљевском дворцу живело се – царски. Маршал није ни умео ни хтео да штеди. У знак захвалности научници и уметници које је несебично помагао понудили су му место у Француској академији. Морис од Сакса загрцнуо се од смеха: зар да он, који ортографију никад није савладао до краја, буде академик? Па, он није поштено знао ни како се пише назив уважене установе. Што се њега тиче, L'Academie је била la Cadémie а фотеља у њој ни најмање га није занимала. А кад је о фотељама реч, он је много више волео оне у позоришту те је, да би то и доказао, дао да се изгради позоришна сала са 1800 места. Толико је, процењено је, било оних које би радо позвао на неку од омиљених представа.

Да му баш сви међу званицама не мисле најбоље, добро је знао. Сваки човек на његовом месту мора да има и непријатеље, али је био довољно вешт и моћан да са њима изађе на крај.

Питање без одговора

Изгледало је да ће време раскоши и лудирања у Шамбору богзна колико трајати. Али, 26. новембра 1750. године маршалов стари собар Муре донео је свом господару, који је лежао због грипа, писмо на коме није било никакве ознаке. Сломивши печат, Морис га је пажљиво прочитао једном, па још једном а затим наредио Муреу да му припреми одело и огртач и позове ађутанта.

– Али, господару – промуцао је изненађени собар – зар доктор Сенак није рекао да не мичете из кревета?

– Знам шта је рекао Сенак – одвратио је Морис – али учини што сам ти рекао.

Пола сата касније маршал и његов ађутант прошли су кроз једну од малих капија у спољњем зиду који је окруживао дворац. Нико их није видео. Тако су бар мислили јер нису приметили прилику која се вешто крила иза дрвећа. Био је то Муре.

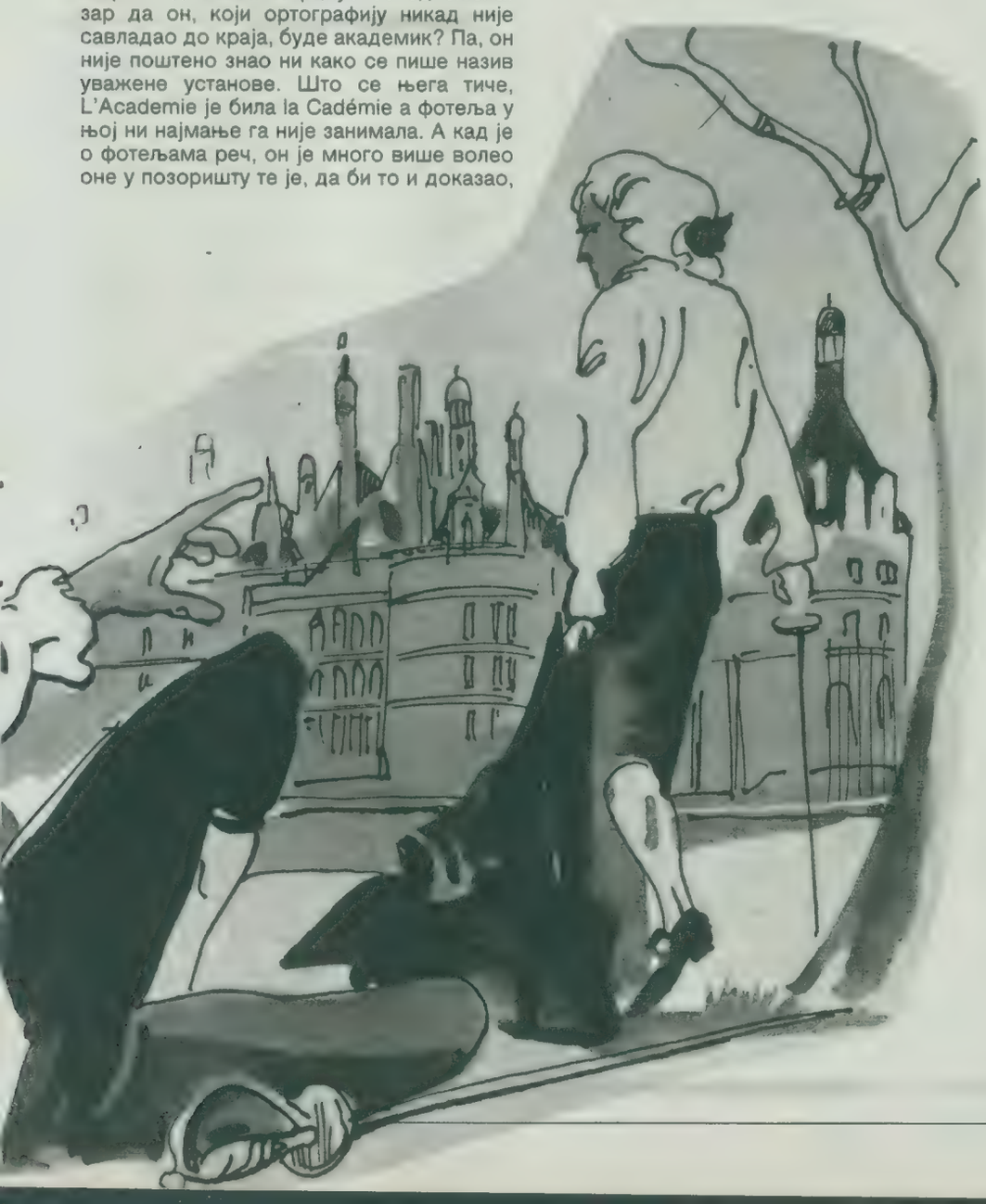

Стигавши у парк који је почињао одмах иза зида, маршал Луја XV и његов ађутант срели су се са две прилике такође умотане од главе до пете у тамне огртаче.Муре није могао да разабере о чему су разговарали. Разговор је трајао кратко. У једном од људи препознао је свог господара. Двојица су затим разгрнула огртаче и извукла мачеве. Двобој је трајао кратко. Ослабљен болешћу и распусним животом, Морис од Сакса све више је узмицао, све мање узвраћао ударце и најзад се, прободених груди, срушио на земљу.

Видећи га рањеног, Муре се више није либио да се покаже: потрчао је што га ноге носе према свом господару и стигао управо у тренутку кад је овај рекао свом противнику:

– Одлазите, господине, брзо! И не брините, за вашу тајну нико неће сазнати!

Шта ли ово значи,питао се собар док је помагао ађутанту да подигну маршала из чијих је груди липтала крв. Наравно, није се усуђивао да ово питање постави гласно. И док су он и ађутант несрећног маршала вукли према дворцу, Морисов противник је, у пратњи свог секунданта, нестао у шуми.

Освета или уклањање супарника?

Четири дана касније Морис од Сакса добио је високу температуру због ране која се, упркос свим мелемима доктора Сенака, загнојила. Грозница га је тресла сатима док најзад није подлегао. Цео двор је веровао да је умро од последица грипа. Да је у питању рана задобијена у двобоју, знала су само три човека: собар, ађутант и лекар. Мадам Помпадур која је, чувши за Морисову смрт, злобно изјавила да је „умро као жена у кревету", никад није сазнала колико се преварила. Онај који је могао да јој каже истину био је четврти човек, маршалов противник у двобоју, неко кога је она добро познавала: принц Луј-Франсоа Конде. Повод за двобој: љубавна авантура коју је Морис од Сакса имао с његовом мајком.

Луиза-Елизабет, мајка принца Кондеа, била је лепотица о којој су многи могли само да сањају. Ипак, два човека претворила су тај сан у јаву. Њен муж, оженивши се њоме, и касније Морис поставши њен љубавник.

Брачна идила трајала је кратко, авантура са плавокосим горостасом нешто дуже, све до, како то обично бива, неочекиваног принчевог повратка с пута. Спасавајући част, а и главу, маршал је искочио кроз прозор принцезине спаваће собе која се налазила на другом спрату и при том угануо обе ноге. Преварени муж није успео да га препозна.

Недозвољена веза морала је, наравно, да се прекине и Луизи није преостало друго до да се теши писмима пуним страсти.

Управо та писма дошла су маршалу главе: пронашавши их у једном ковчежићу, син је одлучио да освети оца који је у међувремену умро. Међутим, постојао је још један разлог због којег је Луј-Франсоа изазвао Мориса од Сакса на двобој. Само један од њих двојице могао је да води тајну полицију коју је лично краљ надгледао а обојица су прижељкивала то место.

Да ли су се последње маршалове речи односиле на тајну везану за тајну полицију или тајну везу принчеве мајке, до данас је остало тајна.

Олга Вукадиновић

Илустровао: Брана Јовановић

САМО ЗА ЉУБИТЕЉЕ СТРИПА

Размишљали смо, размишљали и одлучили да покренемо нови стрип магазин, какав до сада није постојао код нас. Пошто међу вама, редовним читаоцима "Политикиног забавника", сасвим сигурно постоји велики број истинских љубитеља и познавалаца стрипа, сматрали смо да би нам свака ваша сугестија, предлог и мишљење могли бити веома драгоцени. Ово је, дакле, ретка прилика да непосредно учествујете у стварању новог часописа, који би и за вас и за нас могао постати извор оне врсте задовољства од које се, на жалост, силом прилика све више одвикавамо. Искористите је! Најревноснији ће бити награђени (не само захвалношћу).

1. КАКВЕ СТРИПОВЕ, У СМИСЛУ ЖАНРА, НАЈРАДИЈЕ ЧИТАТЕ?

- авантуристичке
- научно-фантастичне
- вестерн
- хумористичке
- историјске и псеудоисторијске
- _____

2. КОЈИ СУ ВАШИ ОМИЉЕНИ СТРИП ЈУНАЦИ?

_____

_____

_____

3. КОЈИ СУ ВАШИ ОМИЉЕНИ АУТОРИ СТРИПОВА?

_____

_____

_____

4. КАКО СМАТРАТЕ ДА БИ СТРИПОВИ ТРЕБАЛО ДА БУДУ ПРЕЗЕНТОВАНИ?

- као комплетне епизоде
- у наставцима
- комбиновано
- свеједно ми је

5. КОЛИ ВРЕМЕНСКИ ИНТЕРВАЛ ИЗЛАЖЕЊА БИСТЕ ПРЕДЛОЖИЛИ?

- петнаестодневно
- месечно
- тромесечно

6. КАКВО БИСТЕ ИМЕ ВОЛЕЛИ ДА НОСИ НОВИ МАГАЗИН?

7. ДА ЛИ БИ ОБЈАВЉИВАЊЕ ВЕЛИКИХ КОЛОРНИХ ПОСТЕРА СА ЛИКОВИМА ЈУНАКА СТРИПА БИТНО УТИЦАЛО НА ВАШУ ОДЛУКУ ДА ПОСТАНЕТЕ РЕДОВАН ЧИТАЛАЦ?

ДА НЕ

8. КОЈЕ ЈУНАКЕ (ИЛИ РАДОВЕ КОЈИХ АУТОРА) БИСТЕ НАЈРАДИЈЕ ВИДЕЛИ НА ПОСТЕРУ?

_____

_____

_____

9. НА КОЈИ НАЧИН СМАТРАТЕ ДА БИ ТРЕБАЛО ДА БУДЕ ЗАСТУПЉЕН ДОМАЋИ СТРИП?

- равноправно
- повремено
- никако

10. КОЈА ДВА ФАКТОРА (ОД ТРИ НАБРОЈАНА) БИ БИЛА ПРЕСУДНА ЗА ВАШУ ОДЛУКУ ДА СЕ ОПРЕДЕЛИТЕ ЗА РЕДОВНО ЧИТАЊЕ?

- цена
- изглед и квалитет штампе
- садржај

11. КОЈА ЦЕНА СМАТРАТЕ ДА БИ ОДГОВАРАЛА ЛУКСУЗНОМ СТРИП МАГАЗИНУ, КОЈИ СЕ НЕ БИ БАЦАО ПОСЛЕ ЈЕДНЕ УПОТРЕБЕ?

12. ДА ЛИ БИСТЕ СЕ ПРЕТПЛАТИЛИ НА ТАКАВ МАГАЗИН, УКОЛИКО БИ ОН ЗАДОВОЉИО ВЕЋИНУ ВАШИХ ЗАХТЕВА?

ДА НЕ

13. КОЈИ ОДНОС САВРЕМЕНОГ И КЛАСИЧНОГ СТРИПА БИ ВАМ НАЈВИШЕ ОДГОВАРАО?

- предност савременом
- предност класичном
- подједнако и једно и друго
- свеједно ми је, само да је добро

14. ДА ЛИ БИСТЕ ВОЛЕЛИ ДА ЧИТАТЕ И ТЕКСТУАЛНЕ ПРИЛОГЕ ИЗ ОБЛАСТИ СТРИПА (интервјуе, рецензије, вести, есеје)?

- да
- не
- свеједно ми је

15. СМАТРАТЕ ЛИ ДА ЈЕ ЈЕДАН ТАКАВ МАГАЗИН ПОТРЕБАН ОВДАШЊЕМ ТРЖИШТУ?

- да
- не
- за тржиште не знам, али потребан је мени

То би, отприлике, било све. Хвала вам што сте одвојили неколико минута свог – сигурни смо – драгоценог времена за нас. Потрудићемо се да што пре узвратимо тако што ћете у рукама имати магазин какав до сада нисте имали, нако сте то, можда, одувек желели. Још само мало стрпљења...

ЦРТА: ТАБАРИ (TABARY) ПИШЕ: ГОШИНИ (GOSCINNY)

ЗЛОБНО ГАЗДИНУ, АЛИ СТЕ НАМЕРИЛИ НА ОДЛУЧНОГ ПРОТИВНИКА!
ОДУСТАЋЕМО КАД СТАНЕШ КАЛИФ УМЕСТО КАЛИФЕ. ГОТОВО ЈЕ!
ЧАК! И ДАЉЕ БИ МИ...
ЕЈ!
МОЖЕШ ДА ИДЕШ! ВЕЛИКИ ВЕЗИР НИЈЕ ЗАИНТЕРЕСОВАН!
ШТА?!
ЧЕКАЈ! ЈЕСАМ И ТЕ КАКО!
НЕ... НЕМА НИКОГА!
ХА! ХА!
ДАЛ' САМ ВАС НАСАМАРИО, ГАЗДА! ВИДИТЕ ДА, У СТВАРИ, НИСТЕ ОДУСТАЛИ!
ГРРРР! СКАЧЕШ МИ ПО ЖИВЦИМА!
ДОСТА! ОДУСТАЈЕМ! НЕЋУ ДА ПОСТАНЕМ КАЛИФ УМЕСТО КАЛИФА!
ШАЛИО САМ СЕ, ГАЗДА!
НЕЋУ ДА ПОСТАНЕМ КАЛИФ УМЕСТО КАЛИФА!
ЗНАТЕ, ГАЗДА, ЈА СУПЕР ЧУЈЕМ!
НЕЋУ...

...ДА БУДЕМ...
ЛЕПА ВЕСТ!
ДИВНО!
НАЈЗАД ЈЕ СХВАТИО!
УФ!
ОВО ТРЕБА ЗАЛИТИ!
ДУГО МУ ЈЕ БИЛО ПОТРЕБНО!

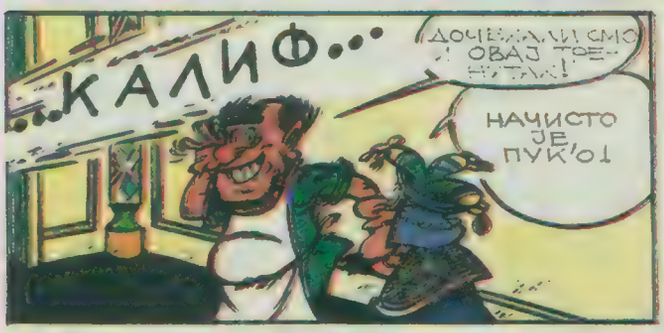
...КАЛИФ...
ДОЧЕКАЛИ СМО ОВАЈ ТРЕНУТАК!
НАЧИСТО ЈЕ ПУК'О!

...УМЕСТО...
КАЛИФЕ, ТРЕБА ОВО ДА СНИМИМО...

КАЛИФА!!!
ТО ЈЕ ВЕЋ УЧИЊЕНО!

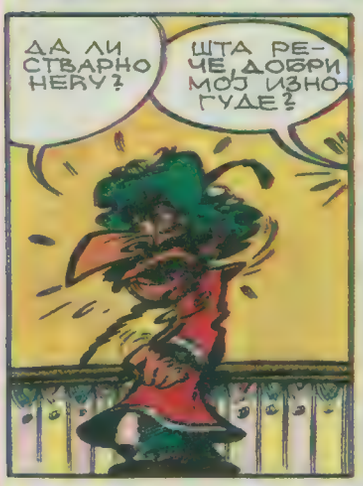
ДА ЛИ СТВАРНО НЕКУ?
ШТА РЕЧЕ, ДОБРИ МОЈ ИЗНОГУДЕ?

НЕЋЕШ ДА ПОСТАНЕШ КАЛИФ УМЕСТО МЕНЕ?
?!!

ТО НЕ ВАЉА! ТРИ МОЈА БРАТА СУ СЕ ОДРЕКЛА ВЛАСТИ, ДА БИ ТИ ПОСЛЕ МОЈЕ СМРТИ ПОСТАО КАЛИФ!
ШТА САМ ЈА РЕКАО?
ОТКАЧИО СЕ!

ПРЕМА РЕЧИМА МОГ ДОЦЕ, АКО НЕ СМРШАМ, ОСТАЈЕ МИ ЈОШ МАЛО ЖИВОТА!
АЛИ, ШТА САМ РЕКАО?
ДА НЕЋЕШ ДА БУДЕШ КАЛИФ УМЕСТО КАЛИФА!
И ТО НА САВ ГЛАС!

ЈА НИКАДА ТО НИСАМ РЕКАО!
СНИМЉЕНО ЈЕ, ВЕЛИКИ ВЕЗИРЕ!
2

СНИМЉЕНО?!
ГУКНИ, ПТИЧИЦЕ!
?

НЕЋУ ДА БУДЕМ КАЛИФ УМЕСТО КАЛИФА!
ПЧУНУТИ ВАШ ГЛАС, ГАЗДА!
?!
ОВО ЈЕ НЕОБОРИВ ДОКАЗ, ДОБРИ МОЈ ИЗНОГУДЕ! ЗБОГ ТЕБЕ САД МОРАМ ДА ЈУРЦАМ И ТРАЖИМ МОЈА ТРИ БРАТА!
?!
У МЕЂУВРЕМЕНУ, НАСТАВИЋУ С ШОПИНГОМ! ТРЕБА ДА СЕ СТЕШЕМ! ХУ! ХУ! ХУ!
!?!
ХИ! ХИ!
ХОЋЕТЕ ЛИ ОПЕТ ДА ЧУЈЕТЕ СНИМАК? ХА! ХА!
КАТАСТРОФА!
НЕ, ГАЗДА! САД КАД ЗНАТЕ ДА НЕ МОЖЕТЕ ПОСТАТИ КАЛИФ, МОЖИ ЋЕТЕ ДА СЕ ПОСВЕТИТЕ СВОМ ПОСЛУ ВЕЛИКОГ ВЕЗИРА!
ДО ЂАВОЛА! ЧИМ НЕКИ ОД ОНЕ ТРОЈИЦЕ ПОСТАНЕ КАЛИФ, УНИШТИЋЕ МЕ ЈЕР САМ ИХ ЈА НАТЕРАО ДА СЕ ОДРЕКНУ ВЛАСТИ!
ОООО! КАКАВ ПЕХ, ГАЗДА!
НЕ КЕЗИ СЕ, МАЛИ МОЈ, ЈЕР И ТЕБЕ ЧЕКА ИСТА СУДБИНА! ТИ СИ МОЈА ДЕСНА РУКА! ЗНАЧИ, И МОЈ САУЧЕСНИК!
ХМ... ТРЕБА НЕШТО ПРЕДУЗЕТИ, ГАЗДА!
ПРВО УНИШТИ СНИМАК!
ОДМА', ГАЗДА!
КАКО ДА ПРОНАЂЕМ ТРИ КАЛИФОВА БРАТА ПРЕ КАЛИФА?
НАЂИ ЋУ ЊИХОВА ДОСИЈЕА У АРХИВИ!
ОВО ЈЕ НОВО!
ЛАБОРАТОРИЈА ЗВУКА

ГРРРР!
ММММ!
НЕЋУ ДА БУДЕМ КАЛИФ УМЕСТО...
?
ИМА ЛИ КОГА?
ИМА-ЈА!
ДА СЕ ПРЕДСТАВИМ: ЈА САМ ВАР! ТУ САМ...
КЛАДИМ СЕ ДА ТИ ЈЕ ИМЕ АРХИ!
ОТКУД ЗНАТЕ?
ВОЛИМ ПРЕМЕТАЧИНЕ!
ВАР АРХИ! ЈА... ОВАЈ... ЈА САМ АРХИВ...
!
...КАЛИФА!
ПРЕЋ'О СИ СЕ, ДИЛАТЕ! НАПРАВИО САМ КОПИЈЕ!
ПРЕКО ГЛАВЕ НАМ ЈЕ ТОГ ГРОЗНОГ ВЕЛИКОГ ВЕЗИРА КОЈИ СВУ СВОЈУ СНАГУ И ВРЕМЕ ТРОШИ НА ТО КАКО ДА ПОСТАНЕ КАЛИФ УМЕСТО КАЛИФА!
ДОЋИ ОВАМО ДА ТИ ЈА ПОКАЖЕМ, А ДА НЕ БУДЕМ СНИМЉЕН!
СЛУШАЈ, ТИ! АКО ИЗНОГУД ПАДНЕ, ПАДАМ И ЈА! ЗАТО, АКО САМ НЕ ЗАТВОРИШ ТВОЈУ ЛАБОРАТОРИЈУ, ЈА ЋУ ЈЕ ЗАПАЛИТИ! ЈАСНО?!
ПЕВАЈ ПТИЧИЦЕ!
СЛУШАЈ, ТИ! АКО ИЗНОГУД ПАДНЕ...
АЛИ, ТО ЈЕ МОЈ ГЛАС!
АРХИВАР! ХА! ХА! НИСАМ ОДМАХ УКАПИРАО! ЦЕО ЖИВОТ САМ АРХИВАР, А НИКАД НИСАМ ПРИМЕТИО СЛИЧНОСТ! СМЕШНО!
ДОСТА!
ДОСТА!
4

ТРАЖИМ ДОСИЈЕ ТРИ КАЛИФОВА БРАТА! АЛИ, СУДЕЋИ ПО ОВОМ НЕРЕДУ, БИЋЕ ТИ ПОТРЕБАН ЦЕО ВЕК ДА ИХ НАЂЕШ!
УМРЕЋУ ОД СТИДА АКО ИХ НЕ НАЂЕМ ЗА ДЕСЕТ СЕКУНДИ!
ДОБРО! ЈЕДАН, ДВА...
...ПАДАМ И ЈА!
УСПЕО САМ ДА МИНИЈАТУРИЗУЈЕМ МОЈЕ СНИМАЧЕ! НИСУ ВЕЋИ ОД БУВЕ!
!?
ГЛЕ! КРСТИ-НУ ГА БУВА!
...ДЕВЕТ, ДЕСЕТ, ЈЕДАНАЕСТ...
ЕВО, НАШАО САМ!
БРАВО! ДИВНО! СУПЕР!
САМО ДА ЗНАШ, ТРЕБАЛО ТИ ЈЕ ДВАНАЕСТ СЕКУНДИ!
ААА!
ПУП!
?
МРТАВ!
КРЕТЕН!
ГАЗДА, И МЕНЕ СУ СНИМИЛИ! СКОВАЛИ СУ ЗАВЕРУ ПРОТИВ НАС!
УМАЊИО ЈЕ СВОЈЕ СНИМАЧЕ И МОЖЕ ИХ ПОСТАВИТИ ГДЕ ХОЋЕ!
ОНДА УМУКНИ!
МОЖДА ИХ ИМА У МОЈИМ ОДАЈАМА! ТРАЖИ И КУТИ!
5

НИШТА, ГАЗДА!
ОЧАЈАН САМ! ОНИ МЕ ШПИЈУНИРАЈУ! ИМАМ ИДЕЈУ!
ПЕВАЈ, ПТИЧИЦЕ!
УФ, ДОБРА ИДЕЈА!
ГАЗДА, И МЕНЕ СУ СНИМИЛИ! СКОВАЛИ...
АХ!
НЕ МРДАЈ СЕ!
...СУ ЗАВЕРУ ПРОТИВ НАС!
САД ГА МОЖЕМО НАЋИ!
НАШ'О САМ ГА!
УМАЊИО ЈЕ СВОЈЕ...
ЕТО!
БОИНГ!
ТАЈ ГАД ГА ЈЕ САКРИО У ТВОЈ ТУРБАН! ПРОВЕРИЋУ ДА ЛИ САМ ГА УНИШТИО!
ПЕВАЈ, ПТИЧИЦЕ!
У МОЈ ТУРБАН! АХ, СЕЋАМ СЕ!...
ЈОШ ЕМИТУЈЕ!
БОИИНГ!
СТАНИТЕ, ГАЗДА! ТО ЈА ПРИЧАМ!
ЗНАЧИ, УКОКАО САМ ГА!
У ПРАВУ СИ! НЕКО ХОЋЕ ДА МЕ УНИШТИ! АЛИ КО?
ЦЕО СВЕТ, ГАЗДА!
СВИ ВАС МРЗЕ! СВИ МИСЛЕ ДА СТЕ ГРОЗНИ, ОДВРАТНИ, ЉИГАВИ, ЗЛОБНИ, ОКРУТНИ, МОНСТРУОЗНИ, НЕУМОЉИВИ, ПРИМИТИВНИ, ЗЛИ, ОТКАЧЕНИ...
СВИ! ЗАР МЕ БАШ НИКО НЕ ВОЛИ? НИЈЕДНО ВИЋЕ?
САМО ЈЕДНО, ГАЗДА!

ХВАЛА ТИ, МАЛИ МОЈ ДИЛАТЕ! АЛИ ТИ СЕ НЕ РАЧУНАШ, ЈЕР СИ ИНАЧЕ ЗАКЛЕТВОМ ВЕЗАН ЗА МЕНЕ!
НЕ ЈА, ГАЗДА!
НЕГО КО?
КАЛИФ!
КАЛИФ МЕ ОБОЖАВА, ИСТИНА ЈЕ! ТО ЈЕ СМЕШНО, ЈЕР ЈА ХОЋУ ДА ГА УНИШТИМ!
А ШТА АКО СЕ ВРАТИО НЕКИ ЊЕГОВ БРАТ? ДА БИ СЕ ДОКОПАО ВЛАСТИ, ТРЕБА ПРВО МЕНЕ ДА ЕЛИМИНИШЕ!
НИЈЕ ОН МОГАО ЗНАТИ ДА ЋЕТЕ МИ РЕЋИ: „НЕЋУ ДА БУДЕМ!“..
МА, ПУСТИ ТО! СВИ СУ НА ЊЕГОВОЈ СТРАНИ!
ДА, ГАЗДА! ЈЕР ЈЕ ПРОТИВ ВАС!
ДА ВИДИМО ОВАЈ ДОСИЈЕ; ЗОВЕ СЕ ДЕРУН ЕЛ ПУСАХ!“
СЕЋАМ ГА СЕ, ГАЗДА! УВЕК ВАС ЈЕ ИСМЕЈАВАО!
„СМЕЈАО СЕ ВАШЕМ НОСУ И НИСКОМ РАСТУ, А ОНОГ ДАНА КАД ЈЕ САЗНАО ДА СТЕ МУ ОДУЗЕЛИ ПРЕСТО...
УАААА!!!
ПРАВИО ЈЕ ШАЛЕ НА МОЈ РАЧУН! МОГЛЕ СУ БИТИ СМРТОНОСНЕ! СТАВИО ЈЕ ЈЕДНОМ НОШУ НА ВРАТА!
–ТО НИЈЕ ОПАСНО, ГАЗДА!
ОДМАХ ПОСЛЕ ТОГА ПОСТАВИО ЈЕ КОРУ ОД БАНАНЕ НА ВРХ ВЕЛИКОГ СТЕПЕНИШТА!“
ХААААХ!
ХААААХ!
КРЦ!
ПУФ!
БУМ!
БУМ!
БУМ!
НЕ БИ БИЛО ДА НОША НИЈЕ БИЛА ТУЧАНА!
А СЛУЧАЈ СА ЛУБЕНИЦОМ, ГАЗДА?
ЗАБРАЊУЈЕМ ТИ ДА ЈЕ ПРИЧАШ!
МОЛИМ ВАС, ГАЗДА!
ДОБРО, АЛИ ТО ЈЕ ПОСЛЕДЊА!
„ИСТОГ ДАНА, ТРАЖЕЋИ ОПРОШТАЈ, ПОКЛОНИО ВАМ ЈЕ ЛУБЕНИЦУ, НАЈЛЕПШУ НА СВЕТУ! ПОТРЧАЛИ СТЕ ПРЕМА ЊОЈ, И...
ХА! ХА!
НЕ СМЕЈ СЕ!
СМЕСТИО ЈУ ЈЕ У СРЕД ПРОСТОРА ГДЕ СЕ ОДЛАЖЕ СМЕЋЕ ИЗ ПАЛАТЕ!“
ХААААААХ!
ГЛУ!
ВЛУП!
ГЛУ!
ГЛУ!
ПЛУП!
7

ХА! ХА! АЛ' ЈЕ БИЛО СМЕШНО!
ХА! ХА!
И ОНДА?
ТО ЈЕ ТРАЈАЛО СВЕ ДО ДАНА КАД САМ СРЕО ВИЛУ КАРАКОНЏУЛУ!
ТАД СЕ СВЕ ИЗМЕНИЛО!
ЧАК САМ ГА СЕ И ОТАРАСИО!
„БИЛА ЈЕ РУЖНА, ГРБАВА, ГРОЗНА!"
АКО НАПРАВИШ ШТОС НА РАЧУН МОЈЕ ГРБЕ, УЧИНИЋУ ОД ТЕБЕ ДРУГОГ ТИПА!
ЕЈ, ПА НИСАМ БИО БАШ У ТАКО ЛОШЕМ СТАЊУ!
ЈЕСТЕ, ГАЗДА! СЕКАТЕ СЕ ДА ВАС ЈЕ ЈОШ И ТРЕСНУО ВРАТИМА, УВАЏИО У БУНАР, ПОДМЕТНУО ВАМ САПУН...
„ДОБРО, НЕК' ТИ БУДЕ! ВЕРОВАТНО ЈЕ ЗБОГ ТОГА ВИЦА И ХТЕЛА ДА МЕ ПРЕОБРАЗИ! РЕШИО САМ ДА ПОКУШАМ!
ХА, ХА, КАКВА ГРБЕТИНА, К'О БОШЧА!
И, ДЕСИЛО СЕ ЧУДО!
33333!
33333!
ВИЛА КАРАКОНЏУЛА СЕ ПРЕТВОРИЛА У ПРЕЛЕПУ ДЕВОЈКУ!
?
УСПЕЛА САМ!
ХА, САД ТИ ИМАШ ГРБУ! ГРОЗНА ГРБА! ГРБАВИ КЕПЕЦУ!
!?
НИСАМ СТИГАО НИ ДА УКАПИРАМ ШТА СЕ ДЕШАВА, КАД...
33333!
3333!
„ДЕСИ СЕ НЕШТО ШТО ОПЕТ НИСАМ УКОПЧАО!
ШТА СЕ ТО ДЕШАВА?
НЕ КАПИРАМ!
ОПЕТ САМ УПРСКАЛА!
ТАД МИ ВИЛА ИСПРИЧА ЊЕНУ ТУЖНУ ПРИЧУ!"
ВОЛИМ ДА ИСМЕЈАВАМ ЉУДЕ, НАРОЧИТО ГРБАВЕ! И ТАКО, МОЈ ГРБАВИ ГАЗДА МИ НАТУРИ ГРБУ КОЈУ МОГУ ДА ПРЕНЕСЕМ ДРУГИМА! АЛИ, КАКО ИХ И ДАЉЕ ИСМЕЈАВАМ, ОНА МИ СЕ ВРАТИ!
БИО САМ ГРБАВ!
ЈОШ КАКО, ГАЗДА!
ИМАМ ГЕНИЈАЛНУ ИДЕЈУ!
ХА! ХА!

ШТА ’ОЋЕШ?
ПОЗВАНИ СТЕ НА СВЕЧАНОСТ НА КОЈОЈ ЋЕ СЕ ОБЈАВИТИ ВАШ ОДУСТАНАК!

МОЈ ОДУСТАНАК! ТИ БУНЦАШ! ХОЋУ КОД КАЛИФА!
ПРЕ ТОГА НАМ КАЖИТЕ КОЈА ВАМ ЈЕ ГЕНИЈАЛНА ИДЕЈА!
ДА! ДА!

„ВАЖИ! И ТО САМО ДА ВАМ ПОКАЖЕМ ДА ИМАМ ГЕНИЈАЛНЕ ИДЕЈЕ, ЈЕР СВИ МИСЛЕ ДА САМ ЈА НЕКИ ОТКАЧЕН ТИП!
НЕ ПЛАЧИ ВИШЕ, ВИЛО! СПАСИЋУ ТЕ!
ГЕНИЈАЛНО!

ШАПНУО САМ ЈОЈ НА УВО, НА ВЕЛИКУ ДИЛАТОВУ ЖАЛОСТ!
БЗЗЗ... ЗЗЗ... ЗЗЗЗ...
’ОЋЕШ СТВАРНО?

МА НЕ ЈА!
НИСАМ НИШТА ЧУО, ГАЗДА, АЛИ НЕЋУ НИ ЈА!

МОЈА ИДЕЈА СЕ ОДНОСИЛА НА ДЕРУНА ЕЛ ПУСАХА!
ПРЕДСТАВЉАМ ВАМ МОЈУ ВЕРЕНИЦУ, ВИЛУ КАРАКОНЏУЛУ!
?
?
?

ПИТАЊЕ ЈЕ БИЛО ДА ЛИ ЋЕ ПОЧЕТИ ДА СЕ СМЕЈЕ!
ОЖЕНИЋЕШ СЕ ГРБАВОМ!?
ХААХ! КЕПЕЦ И ГРБАВА! ДИВАН ПАР! ХААХ!
ИСМЕЈАВА ТЕ ЈАДНИК!

ДА ЛИ ЋЕ МОЈА ИДЕЈА УПАЛИТИ?"
ЗЗЗЗ! ЗЗЗЗ!

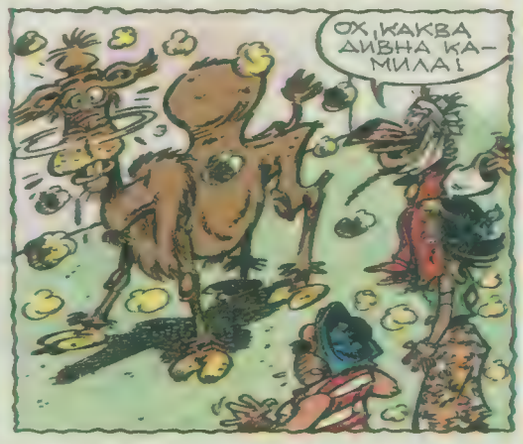
ОХ, КАКВА ДИВНА КАМИЛА!

ШТОС ЈЕ УСПЕО, ЈЕР СЕ ВИЛА НИЈЕ СМЕЈАЛА! ЈЕР, КО БИ ИСМЕЈАВАО ГРБУ ЈЕДНЕ КАМИЛЕ! ПА, КАМИЛА ЈЕ КАМИЛА, ЗАР НЕ?

ДИВНО, ВЕЛИКИ ВЕЗИРЕ! ИДЕМО!
ГДЕ?
НИСТЕ ИСПРИЧАЛИ КРАЈ, ГАЗДА!
НА СВЕЧАНОСТ!

ИДЕМ ПРВО КОД КАЛИФА!
ИСПРИЧАЋУ ЈА УМЕСТО ВАС, ГАЗДА!
9

КАМИЛУ ЈЕ ПРОДАО ЈЕДНОМ КАРАВАНУ!

„И, ГАЗДА СЕ ДАО НА ПОСАО...

ЈАКА ЈЕ К'О БИК, АЛИ ТВРДОГЛАВА К'О МАГАРАЦ! ЗАТО ЈЕ САМО УДРИТЕ, НАРОЧИТО ПО ГРБИ! ОНА ТО ОБОЖАВА!

ОНО ШТО ЈЕ МОЈ ГАЗДА ЗАБОРАВИО, ТО ЈЕ ДА ЈЕ ДЕРУН ЕЛ ПУСАХ ДОБРО РАЗУМЕО НАШ ЈЕЗИК!

РЕБЛЕ, БЛЕ! РЕ-БЛЕ!

?

ПАФ! КРАК!

КРУК!

ВОЂА КАРАВАНА НИЈЕ ВИШЕ ХТЕО ДА КУПИ КАМИЛУ ПА ЈЕ ТАКО ГАЗДА ПОТРОШИО СИЛНЕ ПАРЕ ДА ЈЕ СЕ ОТАРАСИ!

УФ, НАЗАД ГОТОВО! ЗБОГОМ, ДЕРУНЕ!

ДЕРУН ЈЕ ОТПОЗДРАВИО НА СВОЈ НАЧИН!

ТРААС!

О, КОМАНДАНТЕ ВЕРНИКА, ГДЕ СТЕ?

ОВДЕ САМ, ЈАДНИ МОЈ ИЗНОГУДЕ!

ШТА ТО РАДИТЕ?

ТРЕБА ДА СКИНЕМ КИЛАЖУ!

ТРЕБА ДА РАЗГОВАРАМО! ДА ВАС МОЛИМ! ДА ВАС КУМИМ!

УРАДИ КАО ЈА НЕКОЛИКО СКЛЕКОВА!

...И УЗ ПУТ МЕ МОЛИ!

ЈА НЕ ТРЕБА ДА СМРШАМ!

ЗА ДЕБЉАЊЕ ЈЕ ИСТИ ПОСТУПАК!

?

О, ГОСПОДАРУ, НЕМОЖЕТЕ МЕ ЛИШИТИ ВЛАСТИ ЗБОГ МОЈЕ ТРЕНУТНЕ ЛУДОСТИ!

ТАКАВ ЈЕ ЗАКОН, ИЗНОГУДЕЉО! ОНАЈ КО ОДБИЈЕ ЧАСТ ВИШЕР БИБА, ТО ЈЕСТ МЕНЕ, ГУБИ ЈЕ ОДМАХ!

НЕПРАВЕДАН СИ! ИМЕНОВАО САМ ТЕ ЗА ВЕЛИКОГ ВЕЗИРА И МОГ НАСЛЕДНИКА, А ТИ КАЖЕШ ДА НЕЋЕШ ДА БУДЕШ КАЛИФ УМЕСТО КАЛИФА! ТО ЈЕ НЕЗАУВАЛНО!

ПУФ! ПУФ! АЛИ КУНЕМ ВАМ СЕ ДА ХОЋУ ДА БУДЕМ КАЛИФ УМЕСТО КАЛИФА! ...ПУФ... САМО НА ТО МИСЛИМ! ПУФ... САМО ЗА ТО ЖИВИМ! ПУФ... ЦРКЋИ БУ ЗА ТИМ!

НЕ ПРЕТЕРУЈ!

Д ЦРКЋИ БУИ ОД ОВИХ СКЛЕКОВА! ПУФ! ПУФ!

ТРЕБА МАЛО ЖИВЉЕ!
НИ ОВАКО НЕ МОГУ ВИШЕ!
'ОБЕШ ДА ПРЕСТАНЕМО! ВАЖИ!
ЈАДНИ МОЈ ИЗНОГУДЕ, СКРОЗ СИ ЦРКО!
АЛИ?!
РАЗУМЕМ!
САД ЋУ ДА ЈЕДЕМ!
САД РАЗУМЕМ ЗАШТО ЈЕ ЊЕМУ ЛАКО!
ПРЕ ТОГА ТРЕБА ДА СЕ ИЗМЕРИТЕ, О, КОМАНДАНТЕ!
ВАЖИ! ДОЋИ ОВАМО!
ИДЕМ!
НИЈЕ РЕШИО МОЈ ПРОБЛЕМ!
СМРШАЛИ СТЕ ДВА КИЛОГРАМА!
ПОДЕЉЕНО СА ДВА – СВАКИ ПО КИЛО!
А МОЈ ПРОБЛЕМ?
ИДИ ПРЕД СУДИЈЕ, ИЗНОГУДЕ! ПОКУШАЋУ ДА ДОЂЕМ ПРЕ ПРЕСУДЕ И ПОНУДИМ ПОСЛЕДЊУ ПРИЛИКУ ДА СЕ 'ИСКУПИШ!
СУДИЈЕ? ПРЕСУДА?
И ЗНАЈ, ЈАДНИ МОЈ ПРИЈАТЕЉУ, ДА ЋУ УВЕК ЖАЛИТИ ЗА ТОБОМ!
ОВО ЈЕ ЗАБРИЊАВАЈУЋЕ!
МОЖДА ЈЕ БОЉЕ ДА ИСПАРИМ!
ОВУДА, ВЕЛИКИ ВЕЗИРЕ!
?
АЛИ, ЗАШТО ШЕЛАТ?
СВЕ СМО ПРЕДВИДЕЛИ, ЈЕР НЕ ЗНАМО КАКВА ЋЕ БИТИ ПРЕСУДА!
НАДАМ СЕ! ЦВИК!
НЕКЕ МЕ ВАЉДА ГИЉОТИНИРАТИ ЗАТО ШТО САМ У ТРЕНУТКУ ЛУДОСТИ РЕКАО: „НЕЋУ ДА...
ГИЉОТИНИРАЛИ СУ И ЗА МНОГО МАЊЕ!
СЕЋАТЕ СЕ ТИПА КОЈИ ЈЕ РЕКАО КАЛИФУ „СИРТ КАЛИФУ"?
ХА! ХА! ЦВИК!
СЕЋАМ СЕ И ЈА!
11

А У СТВАРИ, ТИП ЈЕ ИМАО ТУ МАНУ ДА ГОВОРИ СУПРОТНЕ РЕЧИ ОД ОНОГ ШТО МИСЛИ! ХТЕО ЈЕ РЕЋИ: „ЖИВЕО КАЛИФ!"
БАШ ЈЕ БИЛО ЛУДО!
ХА! ХА! ХА!
НЕК' ПРИСТУПИ ОСУЂЕНИ!
ОСУЂЕНИ?
МА, ШТА СЕ УЗБУЂУЈЕМ! ЗАПАМТИЋУ СВЕ КОЈИ СУ ТУ И ЧИМ ИЗАЂЕМ ИЗ ОВЕ ЗАЗБИНЕ, ПОКАЗАЋУ ЈА ЊИМА!
?!
НАЈЗАД СИ СТИГАО, ВЕЛИКИ ВЕЗИРЕ! ПРОЧИТАЋЕМО ТИ ПРЕСУДУ КОЈА ЈЕ, КАО И ОБИЧНО, ДЕФИНИТИВНА!
СТАВИЛИ СУ КАПУЉАЧЕ! ПРЕПОЗНАЋУ ИХ ПО ГЛАСОВИМА!
ОДБИО СИ ЧАСТ ДА БУДЕШ КАЛИФ УМЕСТО КАЛИФА, А ТО СЕ ПО НАШЕМ ЗАКОНУ КАЖЊАВА СМРЋУ!
ПА ТО ЈЕ ДИЛАТОВ ГЛАС! ИЗДАЈИЦА!
ГАДЕ, ЗЛИКОВЧЕ, ДИЛАТЕ ПРОЗНИ!
СТРАЖА!
ДА ЗНАТЕ, ГАЗДА, ДА СУ ВАС СВИ ИЗДАЛИ!
АЈ!
ПУСТИТЕ МЕ!
ЈОЈ!
УФ!
ШЕЛАТЕ, СМИРИ ГА!
ААА!
НЕЕЕ!
ШЕЛАТЕ, СТАНИ!
?
ОСУЂЕНИК ТРЕБА ПРВО ДА ЧУЈЕ ПРЕСУДУ!
ТИ СИ КАЛИФОВ ДОКТОР! ЗАШТО СИ ПРОТИВ МЕНЕ?
РЕЋИ ЋУ ТИ КАД ТИ ШЕЛАТ БУДЕ ЦВИКОВАО ГЛАВУ!

КАЛИФ ЈЕ РЕКАО ДА ЋЕ ДОЋИ ДА МЕ СПАСЕ!
КАЛИФ СЕ НАЈЕО И САД СПАВА К'О ЗАГЊЕ!
ВЕЛИКИ СУДИЈА ОБЈАВЉУЈЕ ПРЕСУДУ!
ВЕЛИКИ ВЕЗИРЕ ИЗНОГУДЕ, ОСУЂЕН СИ НА СМРТ!
ЧУО СИ?
ШТА РЕЧЕ?
ГЛАСНИЈЕ, ВЕЛИКИ СУДИЈО!
ОСУЂЕН СИ НА СМРТ!
ШТА ОВАЈ ЖВАЛАВИ?
ПАЗИ ИЗНОГУДЕ! КО СЕ ПРАВИ ДА НЕ ЧУЈЕ ПРЕСУДУ, БИЋЕ ПЛУС КАЖЊЕН! СВИ ЗАЈЕДНО!
ОСУЂЕН СИ НА СМРТ!
КО ТО УРЛА? КО СЕ УСУЂУЈЕ ДА ПРОБУДИ КАЛИФА?
ПРОБУДИЛИ СМО ГА!
УФ БИЛО ЈЕ ГУСТО!
БИЋЕ КАЖЊЕН ОНАЈ КО СЕ УСУДИ ДА БЕЗРАЗЛОЖНО ПРОБУДИ КАЛИФА!
ТАЧНО, ДОБРИ МОЈ ИЗНОГУДЕ!
ПА...ОВАЈ... ШТА? КАКО?
ЧАК НИ ОБЈАВЉИВАЊЕ ТАКО СТРАШНЕ ПРЕСУДЕ НИЈЕ РАЗЛОГ!
ТАЧНО, ДОБРИ МОЈ ИЗНОГУДЕ!
ПРОБУДИЛИ СМО ВАС...
„...ДА БИСТЕ ИСКОРИСТИЛИ ВАШЕ ПРАВО У ОДНОСУ НА ВЕЛИКОГ ВЕЗИРА! ОБЕЋАЛИ СТЕ МУ ТО!
ОДЛИЧАН РАЗЛОГ!
ТАЧНО!
У СТВАРИ, ТРЕБА ДА ТИ ЗАДАМ ЗАДАТАК!
ИМАМ ПРЕДЛОГ! ДА СТО ПУТА НАПИШЕМ: ХОЋУ ДА БУДЕМ КАЛИФ УМЕСТО КАЛИФА!
ТО ЈЕ БЕСМИСЛЕНО! ТО ЧИНИ ЧОВЕКА АМБИЦИОЗНИМ, ЗЛОБНИМ, ЉУБОМОРНИМ, ШТО ЈЕ СВЕ СУПРОТНО ТВОМ КАРАКТЕРУ ДОБРОГ И ПОШТЕНОГ ЧОВЕКА!
У ПРАВУ СТЕ, ГОСПОДАРУ ВЕРНИКА!
13

ДА БИ СЕ ИСКУПИО, ТРЕБА ДА УЧИНИШ НЕКО ДОБРО ДЕЛО ОД КОГ ЋЕ ИМАТИ КОРИСТИ САВ НАРОД БАГДАДА!
ОВО НИЈЕ ДИЛАТО В ГЛАС! ЗНАЧИ, ИМИТИРАО ГА ЈЕ!
ЗАР НЕ МИСЛИТЕ ДА ЈЕ ТО ЗА ЊЕГА СУВИШЕ ПРОСТО?
ШТА ТО ОВАЈ БУЛАЗЊИ О ДОБРОМ ДЕЛУ!
КАЛИФЕ, ДА ЛИ ВАША ТРИ БРАТА ЗНАЈУ ДА СУ ПОНОВО У КОМБИНАЦИЈИ?
Е ПА, НЕК' СЕ СВА ЧЕТВОРИЦА ТАКМИЧЕ, ПА КО УЧИНИ НАЈБОЉЕ ДЕЛО, БИЋЕ МОЈ НАСЛЕДНИК!
ЗАВРШИО САМ!
КАСНИЈЕ...
ХА! ХА!
ШТА СЕ КЕЗИШ?
ЧИТАМ ДОСИЈЕ ДРУГОГ КАЛИФОВОГ БРАТА—ТРОРУКА ЕЛ ПУСАХА, ПА МИ ДОШЛО СМЕШНО!
О'ЛАДИ МАЛО! АКО ХОЋУ ДА ОСТАНЕМ ЖИВ, ЗА ДВЕ НЕДЕЉЕ МОРАМ ДА УЧИНИМ НЕКО ДОБРО ДЕЛО!
ТО ЈЕ ЛАКО, ГАЗДА...
...УКИНИТЕ ПОРЕЗ!
ОВАЈ ЈЕ НАЧИСТО УВРНУТ!
ШТА МИСЛИШ, ОД ЧЕГА ТИ ЖИВИШ У ПАЛАТИ, А?
ИДИ И АНКЕТИРАЈ НАРОД; КОЈОЈ АКЦИЈИ ВЛАДЕ БИ СЕ НАЈВИШЕ ОБРАДОВАЛИ!
УНАПРЕД ЗНАМ ОДГОВОР! СМАЊЕЊЕ...
НЕ БОЈ СЕ, ИЗНОГУД ЈЕ НЕСПОСОБАН ЗА ДОБРА ДЕЛА!
ИПАК ЋУ ГА ШПИЈУНИРАТИ, ЈЕР ЈЕ ОН СПРЕМАН НА СВЕ!
14

ШИЗНУЋЕ КАД САЗНА!
ТВОЈ ВЕЛИКИ ВЕЗИР ИМА ЗАИСТА НАМЕРУ ДА УЧИНИ ДОБРО ДЕЛО! САМО МИ РЕЦИ, ОСИЛ ПОРЕЗА, ШТА ТЕ ЈОШ ЗАНИМА?
ДА МИ ПОВЕЋА ТЕ ПЛАТУ, ГАЗДА!
У АНКЕТИ ЋЕШ РЕЋИ ДА НЕМА ГОВОРА О ПОВЕЋАЊУ ПЛАТЕ!
АНКЕТА! ХАХА!
ПСТ! КАО ДА ЗНАМ ЧУО НЕ-ЋУ-ЋИЈЕХ ИЗ БРАТА!
УПС!
ПАФ!
НЕМА НИКОГ ИПАК...
СУПЕР ИДЕЈА С АНКЕТОМ!
ГДЕ САМ БРЕ ЧУО ТАЈ КИКОТ?
ДИЛАТЕ! КУД СЕ ДЕНУО ТАЈ КРЕ...
ОВДЕ САМ, ГАЗДА...
„ИСПОД ВАС!
НАРАВНО, КАД СИ МИ ПОТЧИЊЕН! ЈАЗДЕ, ИДИ!
ИДИ!
ПАФ! ПИФ! ПУФ!
ЕЈ?!
И ДОНЕСИ МИ РАДОСНЕ ВЕСТИ!
КОПКА МЕ ТАЈ СМЕХ!
СЕТИО САМ СЕ КАЛИФСВ ДОЦА!
ЗОВИ МИ КАЛИФСВОГ ДОКТОРА!
ЋЕШ ТИ?
НЕ, НЕГО ТИ! ЗНАШ ДА СЕ БОЈИМ МРАКА!
ШТА МИ ДАШ ДА ИМАМ ЈА?
15

НАСТАВАК У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

ARAGONÉS БАЗ и БЕЛ

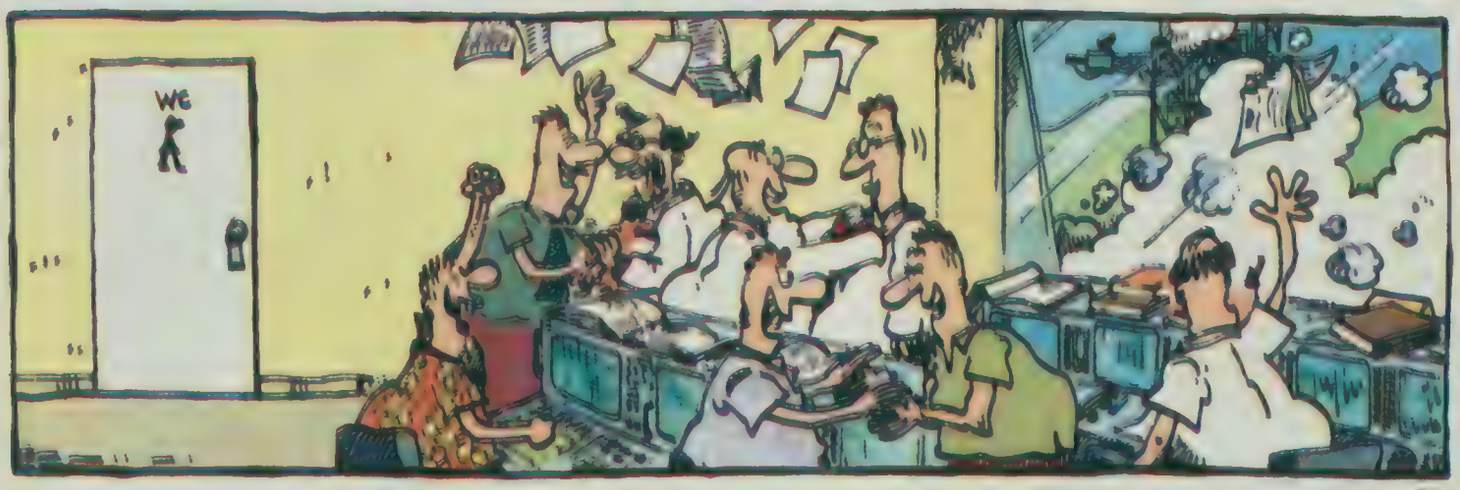

ХИТ ХИТ ХИТ

„Гитаријада" у Зајечару

ПЕВАЈМО ДО ЗОРЕ!

Овогодишња „Гитаријада", двадесет и пета по реду, била је право огледало стања на домаћој сцени. Време је све мање наклоњено музици

Од мале, локалне манифестације на којој су претежно учествовале групе из Тимочке крајине, зајечарска „Гитаријада" је пре неколико година постала велики југословенски скуп мање познатих група. Организатори су је прво преселили у Халу спортова а затим и на фудбалски стадион где је одржана и ове године крајем августа. Због све већег занимања публике, по десетак хиљада посетилаца сваке од три такмичарске вечери, позване су да гостују популарне групе тако да су и овог пута концерти трајали до дубоко у ноћ.

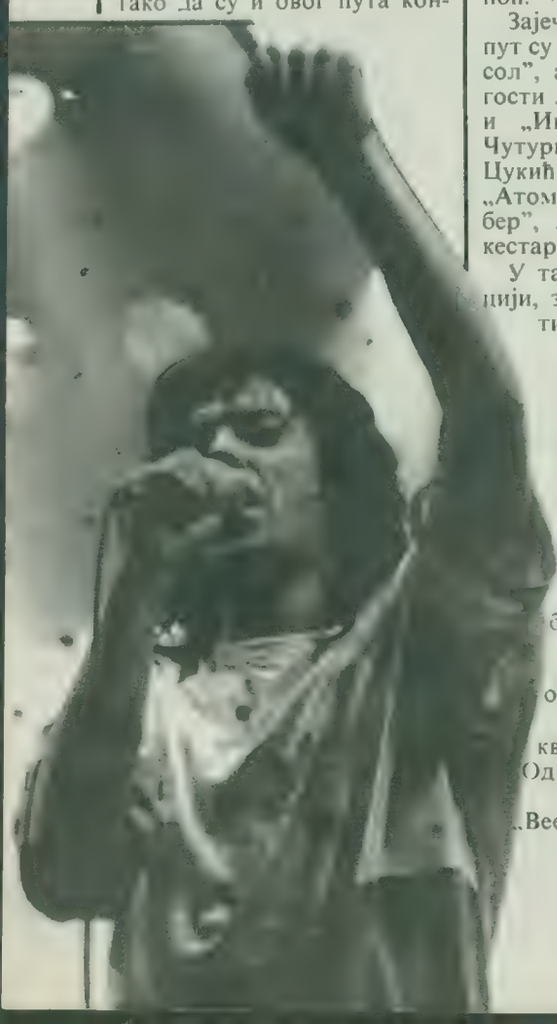

Зајечарској публици први пут су се представили „Леб и сол", а дошли су и стални гости „Рибља чорба", Бајага и „Инструктори", Никола Чутурило и „Облаци", Дејан Цукић и његов „Лаки бенд", „Атомско склониште", „Кербер", „Галија", „Плави оркестар" и други.

У такмичарској конкуренцији, због већ добро познатих неприлика у земљи, појавиле су се само групе из Србије јер остали или нису знали за конкурс „Гитаријаде" или, једноставно, нису могли да дођу. Самим тим и критеријум по коме је одабрано 12 такмичарских група био је нижи, тако да овог пута „Гитаријада" не може да се похвали квалитетним саставима. Од такмичарских група у финале су ушли „Beerdrinkers" из Ћуприје, „Цируси" из Неготина, београдска „Еуфорија", „XXI век" из Зајечара, „Револвери" из Жупе Александровачке и „Руски рулет" из Београда, док у други круг нису прошли београдска „Акција", „Моби Дик" из Петровца на Млави, „Хад" из Лазаревца, „Паклени кварт" из Обреновца, „Гад" из Кикинде и „Рио" из Београда. Завршне вечери проглашени су и победници, а то је, по гласовима жирија, састав „Револвери". Они су уједно добили и награду Радио Београда као група која највише обећава. По мишљењу публике најбољи су били „Цируси" а то могу да захвале својим бројним навијачима. Награду ТВ Политике за најатрактивнију групу освојио је зајечарски састав „XXI век".

Чланови групе „Револвери" очигледно имају дуг стаж на сцени, још пре девет година учествовали су на „Гитаријади", али тада су се звали „Улични пацови". Прошле године издали су касету а занимљиво је да је на снимању као басиста госповао Славко Штимац. На „Гитаријади" су се појавили са другим специјалним гостом, наиме, бас гитару свирао је Зоран Радомировић Шваба из „Електричног оргазма". Он је, несумњиво, много допринео чврстоћи и бољој организацији њиховог звука.

Група „Цируси" је за три године, колико постоји, успела да буде најбоља на „Гитаријади" у Бору, и то по мишљењу публике и жирија. До сада су се упорно пријављивали за зајечарску „Гитаријаду" и ове године први пут су позвани да свирају. Да ли ће за ова два састава победа на „Гитаријади" значити и корак напред, остаје да се види.

Изузев слабијег одзива група из других делова Југославије све друго на „Гитаријади" остало је исто. Неколико дана пре почетка концерата отворен је камп поред стадиона где се сместила хипи публика из других градова, приређен је сајам музичке и аудио-визуелне технике као и Колонија вајара и сликара. И опет је незванични клуб „Гитаријаде" био паб „Биг Бен" у коме су се после концерата сви окупљали и остајали до зоре.

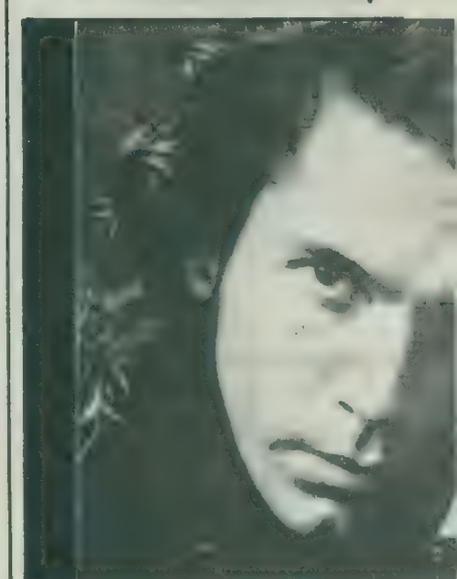

By My Side

In the dark of the night
Those small hours
Uncertain and anxious
I need to call you
Rooms full of strangers
Some call me friend
But I wish you were close to
In the dark of the night
Those small hours
I drift away
When I'm with you
In the dark of the night
By my side
Here comes the clown
His face is wall
No window
No air at all
Those faces they haunt me
But I wish you were
So close to me
By my side

Текст и музика: INXS
Изводе: INXS

МУЗИЧКА ПОШТА

Ћао Забавниче,

Напиши ми нешто више о зрењанинској групи „Инстант Карма" и где може да се купи њихова касета. Занимају ме имена чланова групе „Вампири" и њихова адреса.

Буба из Параћина

Група „Инстант Карма" основана је 1986. године, а следеће су за независну продукцију објавили сингл „Дим над градом". Годину дана касније мењају име у „Револуција" и објављују сингл „Тотални мрак" као и касету "Story Of Instant Karma". Поново се враћају првобитном имену под којим се појављују на компилацијској плочи „Дим над градом" која је представила војвођанске групе. Плочу и касету „Десет година пре" издали су ове године, а можеш да је наручиш од певача групе Александра Јанковића. Адреса је: Штросмајерова 57, 23000 Зрењанин.

„Вампири" су желели да се представе надимцима, тако да групу чине: Ера, певач, Паја, Декси и Дуле, пратећи вокали, Луде гитариста, Јованке басиста, Томке клавијатуриста, Борко саксофониста и Геја бубњар. Можеш им писати на адресу њихове дискографске куће: ПГП РТБ, Македонска 21, Београд.

Поштована редакцијо,

Где могу да се набаве касете или плоче састава „Лачни Франз" и први албуми Ђорђа Балашевића?

Александар из Ивањице

Плоче „Лачног Франза" објављивао је „Хелидон" и тешко је рећи како данас доћи до њих. Ипак, најбоље је да се обратиш издавачу на адресу Целовшка 142, Љубљана.

Ране Балашевићеве албуме објављивао је ПГП РТБ Македонска 21, Београд, па се јави на адресу. Исто важи и за Ивану из Краљева коју занима Балашевићев дупли живи албум „У твојим молитвама."

Занима ме где могу да набавим други албум „Вјештица" и плочу "Mens sana in malvasia Istrfiana" групе "Gori Ussi Winnetou"!

Дуња из Гуче

Други албум „Вјештица" објавила је приватна фирма „Плави пилот", улица Зеленгоре 3, Осијек, а албум Винетуа већ поменути „Хелидон".

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ

УЗ МЕНЕ

У тмини ноћи
Ти ситни сати
Несигурни и брижни
Желим да те позовем
Собе су пуне незнанаца
Неки од њих ме зову пријатељем
А ја желим да си ми близу
У тмини ноћи
Ти ситни сати
Откачим
Када сам са тобом
У тмини ноћи
Уз мене
Долази клови
Лице му је зид
Без прозора
Нема ни ваздуха
Та лица, они ме лове
А ја желим
да си близу уз мене

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ:

„Да се не бавимо музиком, највероватније бисмо по цео дан пили, избијали зубе један другом свађајући се око девојака."

ЕМФ

ПЛАМЕН ЗА ТЕРАЊЕ МЉВА

Паскал Маргаљ, председник Организационог комитета Игара у Барселони, и Хуан Антонио Самаран, председник МОК-а, представљају нову олимпијску бакљу

Прва олимпијска ватра упаљена је, можда, на Кроносовом брегу у част Зевса не би ли се смиловао и учеснике свечаности ослободио једне напасти

Олимпијске игре модерног доба обновљене су 1896 године, али први олимпијски пламен кренуо је на пут тек 1936. из древне Олимпије преко Атине, Делфа, Солуна, Софије, Београда, Будимпеште, Беча, Прага и Дрездена до Берлина, мање у славу олимпизма, више у славу домаћина игара једанаесте Олимпијаде, нацистичке Немачке

Ипак, идеја Немца Карла Дима надживела је режим чијем је величању требало да служи и постала симбол олимпијског покрета. Сваке четири године најпознатије грчке глумице облаче беле тоге старогрчких свештеница и на развалинама Зевсовог храма у Олимпији играју представу која се зове Паљење свете ватре. Олимпијски пламен у новом симболу олимпизма, олимпијској бакљи, предају првом носиоцу у живом ланцу који ће повезати постојбину олимпијских игара са земљом домаћином нових Игара.

А да ли су се олимпијске бакље палиле и у старој Хелади у време олимпијских свечаности? Када би се такмичење продужило у мрак, сигурно јесу, али у томе је тешко препознати корене данашњег ритуала који у себи обједињује историјско и религиозно, али и модерно, допуштајући савременим мајсторима режије, кореографије и костимографије да дају свој печат најсвечанијем тренутку сваких модерних олимпијских игара.

И као што се не зна поуздано ко је био оснивач олимпијских свечаности у древној Грчкој ни када су оне, заиста, први пут одржане, не зна се ни ко је први упалио „олимпијски пламен".

Берлин, 1936.

Хелсинки, 1952.

Лондон, 1948.

Мелбурн, 1956.

Прва Крупова бакља

Почетак олимпијских игара скривен је многим хеленским легендама и митовима. У једном од њих може да се нађе „узрок" данашњег штафетног трчања са олимпијском бакљом широм света. По овом миту, кривац за то је један од највећих грчких јунака Зевсов син Херакле, или Херкул како га обично зовемо Покоривши Хеладу, Херакле је установио четворогодишњи олимпијски фестивал у част свога оца Зевса и у Олимпији на Кроносовом брегу подигао шест олтара за олимпијске богове, међу којима је, наравно, био и Зевсов. И ту, на тим олтарима, запаљена је, можда, прва олимпијска ватра да би се боговима принеле жртве спаљивањем воловских бутова. Легенда каже да је Херкул прву жртву принео у част свога прадеде Пелопа,

СВЕ ШТО НИСТЕ ЗНАЛИ О ОЛИМПИЈСКИМ БАКЉАМА

а другу да би умилостивио Зевса да отера ројеве мува преко реке Алфеј да не сметају учесницима олимпијских свечаности.

Муве су, наравно, напустиле олимпијска борилишта, а то „терање мува" наставља се и данас. Идућег лета у Олимпији ће се тринаести пут упалити олимпијска бакља и на своје одредиште, у Барселону кренути бродом из луке Пиреј до каталонске луке Амуриас у знак сећања на прве Грке који су пре 26 векова стигли са Балканског на Пиринејско полуострво доносећи своју величанствену културу. Нова олимпијска бакља од хромираног алуминијума већ је представљена светској јавности, али позабавимо се већ заборављеним бакљама и њиховим носиоцима.

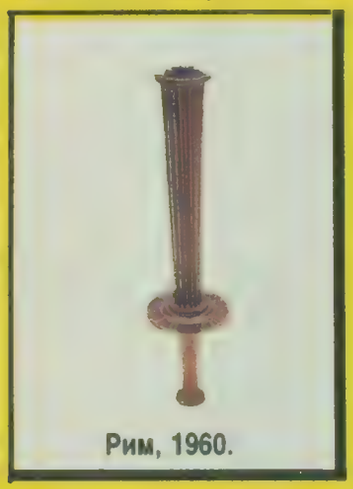

Рим, 1960.

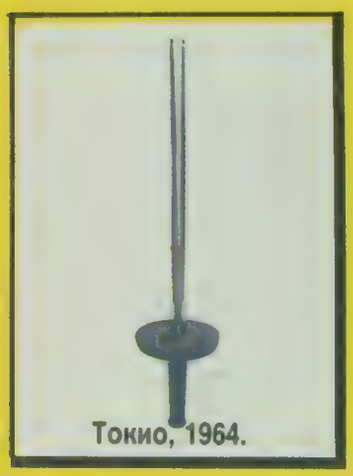

Токио, 1964.

Мексико, 1968.

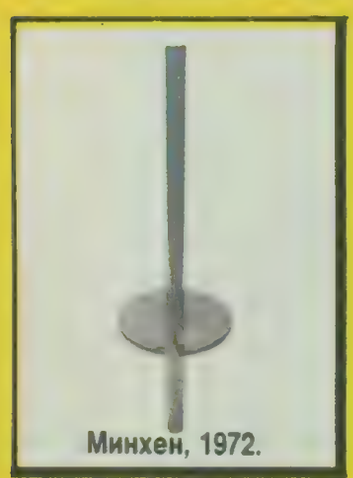

Минхен, 1972.

Прва, израђена у Круповим фабрикама на основу цртежа са старих грчких керамичких посуда за 11. олимпијске игре у Берлину 1936. године, била је, какве ли ироније, јер Немци су желели да им све буде највеће и најлепше, најмања и најлакша. Тешка је била само 460 грама и висока 27 центиметара, а пламен јој је давало магнезијумско пуњење.

Већ на следећим Играма (Лондон, 1948) дошло је до занимљиве новине. Направљене су две бакље: прва висока 47 центиметара и тешка 960 грама за штафетни пут од Грчке до Енглеске и друга тешка 2 килограма и 150 грама (најтежа бакља до сада) и висока 42 cm за последњег носиоца. Хроничари кажу да јој је магнезијумско пуњење давало задивљујуће јасан, пуцкетајући пламен. Колико се ова бакља допала свима види се из тога што је њен калуп послужио за израду бакље којом је пренета ватра до Аустралије за Игре у Мелбурну 1956. (Аустралијанци су британској бакљи додали само нови горионик у којем је први пут коришћена смеша нафталина и хексамина), као и за бакљу за Зимске олимпијске игре у Кортини 1956. године (на Зимским олимпијским играма олимпијски пламен се пали од 6. игара у Ослу 1952).

Ветар ватру не гаси

Без сумње највреднија бакља направљена је за 15. игре у Хелсинкију 1952, а у 1.080 грама тешкој бакљи са рукохватом од дрвета брезе скривено је 600 грама чистог сребра. Остале бакље израђиване су, по правилу, од нерђајућег челика или алуминијумских легура (за Игре у Риму 1960. и Лос Анђелесу 1984. алуминијум је пресвучен бронзом), али још два пута је одступљено од овог правила. За игре у Москви 1980. алуминијумска бакља је посребрена, док су дршка и врх позлаћени, а за последње

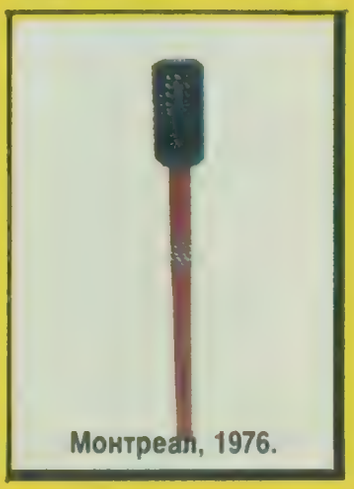

Монтреал, 1976.

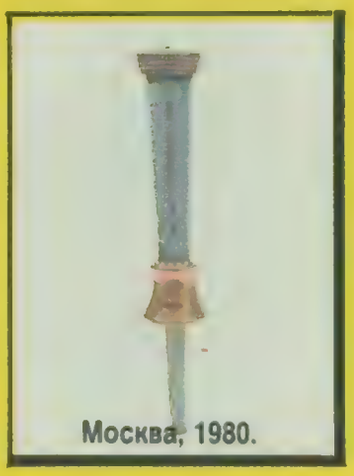

Москва, 1980.

Лос Анђелес, 1984.

Сеул, 1988.

Олимпијске игре (Сеул 1988) коришћени су потпуно нови материјали – бакар и пластика.

Експериментисања је било и са горионицима. Почело се са магнезијумским пуњењем и стигло до пропана, а занимљива је монтреалска бакља из 1976. године у којој је горело маслиново уље и давало „неотрован бели дим".

Наравно, важно је било да се бакља не угаси на ветру или киши. Ветру су најбоље одолевале бакље са две последње Олимпијаде (Лос Анђелес и Сеул) – могле су да горе и при ударима ветра од 72 километра на час. Ипак, рекорд у дужини горења (већина пуњења давала је пламен од 10 до 15 минута) држи бакља Зимских игара у Гренoблу 1968. чији је пламен „трајао" пуна два часа, а то је и разумљиво јер се отварања зимских олимпијада одржавају по великој хладноћи и често по правим мећавама.

Временом, око последњег носиоца бакље, оног који ће на олимпијском стадиону запалити древну ватру, створен је нови култ. Његово име скривано је од јавности до последњег тренутка. Највише нагађања о томе ко ће запалити олимпијски пламен било је на Играма у Лос Анђелесу и можда ће убудуће и велике кладионице посветити пажњу овом детаљу. Највише гласова међу „упућенима" добили су чланови породице олимпијског хероја из 1936 Џесија Овенса. Високо се, од бивших спортиста, котирала и „црна газела" Вилма Рудолф, олимпијска хероина из 1960. Доста шанси давано је и многим људима изван спорта – од космонаута до звезда шоу бизниса, али та част припала је, ипак, једном спортисти и то једном који уопште није био у игри. Био је то Рефер Џонсон, „златни" десетобојац из Рима 1960. Зашто баш он, када су САД имале неупоредиво веће олимпијске јунаке, нико није одговорио.

Највеће име светског спорта коме је припала част да буде последњи носилац олимпијске бакље био је 1952. године у Хелсинкију легендарни Паво Нурми. Прва спортисткиња којој је указана та част била је Енрикета Базилио (Мексико 1968), а највише симболике у чину паљења олимпијског пламена било је у Токију 1964. када је последњи носилац бакље Јошинори Сакаји, младић из Хирошиме, рођен само два часа после експлозије атомске бомбе, подсетио свет на све ужасе рата и лепоту спорта.

Ж. Б.

ЗАКЛЕТ НА ЋУТАЊЕ

Тајна историја „Патриота"

Човек који је смислио и још 1963. године патентирао убиствени систем за навођење, пресретање и уништавање ракета проговорио је тек ове године када је то оружје доживело крваву светску премијеру у рату против Ирака

Доналд Бенкс ће ускоро прославити седамдесети рођендан. У пензији је и са женом повучено живи у кући на обали језера Винпесоки у савезној америчкој држави Њу Хемпшир. Средом увече игра покер а једном недељно вечерава у елитном Ротари клубу.

Када је чуо како је на небу изнад Арабије уништен први ирачки „Скуд", благо се насмешио. Јер, мада је „Патриот" дело бројних екипа најталентованијих инжењера, своју ђаволску прецизност дугује баш његовој генијалности.

Ретки су они којима је ова прича позната, а обелодањена је тек после рата у Ираку.

Таленат од малих ногу

Када су Доналду, Дону, Бенксу поверили супертајне војне планове, он је положио заклетву да никоме неће о њима говорити. Реч је одржао. Чак и сада кад је „Патриот" приказан свету, о појединостима се ћути.

Име Дона Бенкса појавило се, на једном патенту од 22. јануара 1963. године међу тајним досијеима у Вашингтону. Документ је крио „систем за навођење брзе ракете с наочитим уређајем" што је исти принцип, мада у зачетку, револуционарног полуактивног навођења „Патриота".

Родитељи Дона Бенкса, досељеници из Шкотске, преселили су се из Винипега у Канади у Чикаго пре него што им је син напунио годину дана. Касније, када је мало порастао, Дон је силно време проводио у мајсторисању. Његова радионица у сутерену куће била је крцата деловима неупотребљивих радио-апарата и разних других уређаја.

Гутао је и све могуће специјализоване часописе. Његово прво дело било је мало појачало с лампом помоћу кога је поправио пријем старог породичног радија. Опчараност електриком и радио-апаратима никада га није напустила.

Године 1939, после завршеног техничког лицеја, Бенкс је неко време радио код ситног фабриканта звучника, а затим се уписао на електротехнички факултет Универзитета у Нортвестерну.

Када су Јапанци напали Перл Харбур и Сједињене Америчке Државе ушле у Други светски рат, Бенкс, који се припремао за пилота, није полетео у борбу – шарлах је прекинуо његове авијатичарске курсеве.

Морнаричко ваздухопловство послало га је, уместо тога, на изучавање теорије и практичне примене радара на чувеном Технолошком институту у држави Масачусетс. Тамо се оженио и, пред сам крај рата, завршио и студије у Нортвесту.

Партија технолошког шаха

Године 1953. нашао се у „Лабо(раторији) 16", седишту одељења за ракете фирме „Рејтион" у Масачусетсу, где је добио место инжењера и одмах се осетио као код куће с колегама који су, као и он, имали незаситу научничку радозналост и неутољиву жеђ за решавањем што сложенијих задатака. Посао је постао и дивна игра са све једначинама.

С почетком хладног рата између Истока и Запада родила се и потреба за теледиригованим ракетама. У пустињама америчког запада војска је већ извела доста проба с немачким ракетама V2 чија је разорна моћ сејала панику по Лондону и Анверсу крајем Другог светског рата. Да ли је могућа борба против таквог оружја? Да би то сазнао, Пентагон је склопио силне истраживачке уговоре.

Као и хиљаде младих америчких инжењера и Бенкс се нашао у средишту џиновске партије тајног технолошког шаха. А атмосфера веселе креативности код „Рејтиона" почела је да доноси плодове. Крајем 1956. ово удружење направило је америчку ракету.

Три године касније у Вајт Сендсу у Њу Мексику техничари „Рејтиона" запрепастили су америчку војску оборивши једну тактичку балистичку ракету у лету серијском ракетом „Хок" (Hawk). Узгред, усавршене верзије „Хока" и данас чине сржи ваздухопловне одбране многих земаља.

Али, Доналда Бенкса занимају совјетске оклопне јединице, на хиљаде тих возила. Америчка војска жели да их

Доналд, Дон, Бенкс данас, у седамдесетој години

ДОВОЉАН ЈЕ СЕКУНД

Иако званично носи ознаку „MIM-104", популарно име система – ПАТРИОТ – и није могло бити погодније. Он заиста обавља патриотски посао – ракетама пресреће и уништава све што лети у ваздуху с намером да уништи зону коју брани.

Када су се ракете „Патриот" први пут огласиле пре неколико месеци у Персијском заливу, Ирачани су били затечени. Уздајући се у моћне и такође прескупе совјетске ракете „Скуд" које су поседовали запретили су Саудијској Арабији, нарочито Израелу. Имали су две верзије „Скуда": једну домета 650 километара названу „Ал Хусеин" и другу домета 900 километара којој су дали име „Ал Абас". Оно што су обећали почели су и да спроводе.

Израелци су се запрепастили. Немајући одговарајућу противмере, хтели су да се лате нуклеарне бомбе. Свет се нашао на ивици катастрофе. Американци су једва одвратили Израел обећавши да ће то решити системом „Патриот". Одржали су обећање.

Амерички ваздушни одбрамбени систем „Патриот" развијан у две фазе још од 1984. године показао је добре особине на пробним вежбама, али нико са сигурношћу није могао да зна какав је његов „учинак" у рату. Стручњаци су уочили његове мањкавости, оне ће се убрзо за време окршаја у Персијском заливу и показати, но, за усавршавање није више било времена.

Из Немачке, где су иначе стално стациониране, одмах је на ратиште пребачено неколико јединица „Патриот". Коришћени су велики транспортни авиони јер је ваздушни одбрамбени систем „Патриот" прилично сложен.

Није требало дуго времена да се уочи да су ракете „Патриот" захвалније за дејство над пустињом него над насељеним крајевима. Наиме, после пресретања балистичког пројектила штете од „кише" крхотина не могу да се избегну мада су неупоредиво мање од разорног дејства ракете.

Срећом, само неколико „Скудова" успело је да се пробије до Израела, остале су ракете „Патриот" дочекале и уништиле изнад пустих крајева.

Ваздушно-одбрамбени систем „MIM-104" или „Патриот" одиста је систем у правом смислу те речи. Сав је на точковима, односно постављен је у и на возилима због брзог мењања положаја. Елементи система међусобно су повезани и зависни и дејствују једино као целина. Предвиђено је да систем делује потпуно аутоматски, за сада возило са радаром и возило са уређајима за лансирање опслужује стручна посада, мада су и остали елементи система у рукама војног људства.

Једна „Патриот" батерија има осам бацача, а сваки бацач четири ракете које се испаљују из кутија у којима се и допремају. На противнички пројектил увек се истовремено испаљују две ракете, за сваки случај, ако једна промаши циљ.

Благовремено обавештавање о приближавању противничког пројектила радар „Патриот" система прима путем сателита или од „извиђачких" „АВАКС" авиона. Иако се непријатељска ракета креће и брзином од 9 махова, а на радарском екрану се „хвата" тек на растојању од 75 километара, компјутер „Патриота" обради податке за само једну секунду, а већ следеће одашиље своје ракете у сусрет „незваном госту".

Сада у свету постоји око 100 јединица система „Патриот" са више од 4.000 ракета. Поред Сједињених Америких Држава, систем поседују Холандија, Немачка и Јапан.

М. Тодоровић

откриje и уништи из даљине и по сваком времену: дању, ноћу, у магли или диму борбе. И он урања у тражење противтенковске ракете с радарским навођењем. Много пре него што је измишљен израз „електронско бојно поље" Бенкс сањари о примени радара за даљинско управљање ракетама против блиндираних возила.

„Ако?" и „Да ли?"

Њему је сувише добро познато да ће откривање и циљање једног јединог возила међу свим и свачим што се креће ратиштем за радар бити тешко остварљиво. Али, идеја му не да мира. Као и сваког истраживача муче га разни „Ако?" и „Да ли?"

Да ли је неопходно рефлектовати радио-таласе до антене радара? А, ако би одређене таласе хватао пријемник постављен у саму ракету пре него што се поново врате на антену смештену на земљи? Што би ракета била ближе циљу, сигнал би био чистији а „слика" предмета јаснија. Другим речима, ракета би располагала тако прецизним подацима да би циљ могла да погоди сасвим сама. У теорији.

(од енглеске скраћенице која значи „ваздух-земља" у разради).

Друштво „Рејтион" је, под надзором сјајног инжењера Влојда Вимберлија, већ потрошило грдан новац на један сличан уређај. Он је имао моћан радар и једну ракету која је достизала брзину звука одмах по напуштању лансирне рампе. Прелиставајући читав инвентар технолошког арсенала, Вимберли је налетео на систем навођења Доналда Бенкса.

Одмах је схватио његова преимућства, а занемарио борна кола. Помоћу тог система, ракета би била лакша и јевтинија, а време експлозије брже. Последње прорачуне пресретања могла би да направи сама ракета којој би податке о циљу давао радар и то све прецизније што би била ближе том циљу. И, најглавније: десет секунди пре пресретања Бенксов систем навођења могао би самостално да удари у циљ.

Без оклевања инжењер Вимберли је пројекту SAM-D предао систем за полуактивно самонавођење свог колеге Бенкса.

Али, Пентагон је проценио да је овај уређај преамбицио-

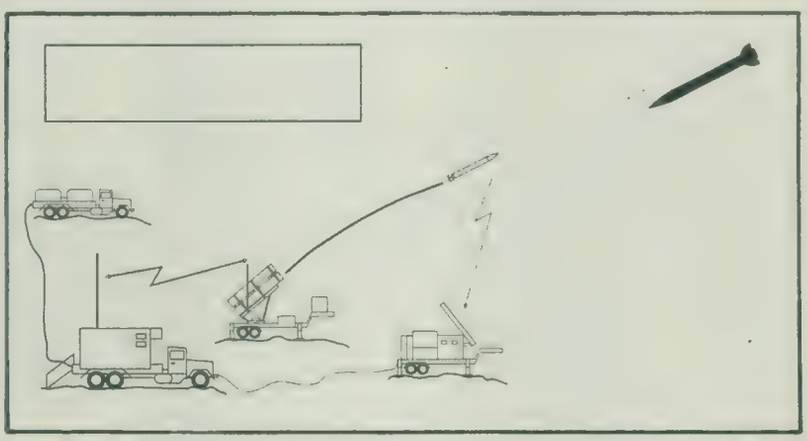

Бенкс је набавио радар и материјал за управљање и сместио их у ловачки авион „Даглас F3D". Авион ће играти улогу ракете која циља једна оклопна кола у покрету ухваћена у радарски сноп на земљи.

После ове пробе Бенкс је пријавио патент, наравно војсци, и његов уређај нашао се у „чаробњачкој торби" „Рејтиона" да сачека евентуалну примену.

На свети никад

Некако у то време војска је покушавала да направи покретни противавионски систем који може да понесе на терен своје радаре, компјутере, генераторе, лансирне уређаје. Систем је назван SAM-D зан а полуактивно самонавођење „потенцијално проблематично". SAM-D је шест година остао у фази „усавршавања". У „Рејтиону" су га игром речи назвали „Some Day" – Једног дана, то јест, на свети никад.

У америчком Сенату сматрало се да је систем прескуп и непотребан, а у извештају сенатора Џорџа Макговерна из 1973. године стоји чак да је „компликован и од минималне практичне користи". Следеће године министар одбране Џејмз Шлезинџер драстично је смањио буџет за пројекат SAM-D и захтевао драконске пробе у најтежим условима.

Те пробе изведене су током пролећа и лета 1975. у пустињи Вајт Сендс по ужасној врућини с једним авионом без пилота. Резултати су били такви да су војни стручњаци изјавили како је то најуспешнији од свих система противавионских ракета који су икада испробани. Августа 1976. почиње извођење пројекта SAM-D који је прекрштен у „Патриот".

Од тада је овај систем усавршаван, направљене су нове верзије, али је у бити, како каже Флојд Вимберли, „Патриот" остао онакав како су га смислили у „Рејтиону".

Није гледао историјски пренос

У систем „Патриот" ипак се сумњало све до септембра 1990. када су најновији модели расути широм Саудијске Арабије да би бранили ваздухопловне базе и друге јединице савезничких снага у ирачком рату.

Лансирање прве ракете „Патриот" пратиле су камере америчке телевизијске мреже ABC с једног крова у самој близини места лансирања. „Патриот" цепа небо ватреном браздом, пробија звучни зид и претвара „Скуд" у прах. Први пут у историји једна балистичка ракета уништена је у ратном сукобу.

Милиони Американаца пратили су директан пренос овог догађаја. Међу њима није био Доналд Бенкс који је у то време нешто мајсторисао по кући. Вест је сазнао преко вечерњег телевизијског дневника. Није познато да ли је у том тренутку помислио на тридесет и три године проведене у „Рејтиону" и на тајну примену свих патената пријављених под његовим именом.

Припремила ***Б. Дожић***

ФАНТАСТИКА

Брајан Олдис

СП

Они никад нису излазили из куће.

Обично је први устајао Харли. Понекад, још у пиџами, кретао је у обилазак зграде – температура у собама била је угодна и никад се није мењала. Затим је будио Келвина, високог и лепог човека за кога се већ на први поглед могло рећи да у себи крије бар десетак галената који се, ко зна из којих разлога, никада нису појавили. Он је сам био довољно друштво Харлију.

Депл, црнокоса девојка с чаробним сивим очима, имала је лак сан и обично би се већ на прве речи између њих двојице будила. Чим би устала из постеље, пошла је да буди Меј. Онда би се обе спуштале на доњи спрат да спреме доручак. За то време пробудила би се и друга два станара куће – Џагер и Пиф.

Тако је почињао сваки „дан" – не онда кад би се појавио трачак нечега што би личило на свитање већ кад су све шесторо из сна прелазили у будно стање. Мада се даљу нису нешто нарочито умарали, увече би у постељи чврсто заспали.

Једини колико-толико узбудљив догађај у току читавог дана био је тренутак кад су отварали врата оставе. У тој малој просторији између кухиње и плаве собе, на зиду преко пута врата, протезала се широка полица од које је буквално зависио њихов живот. Ту су „стизале" све неопходне намирнице и ствари. Тог јутра Депл и Меј спремиле су доручак пре но што су се четворица мушкараца спустила у кухињу. Депл је чак морала да пређе степеништу и викне – тек тада се појавио Пиф – па је отварање оставе одложено за после доручка. Нису то радили заједно због неке церемоније, једноставно, жене нису волеле да тамо уђу саме...

– Надам се да ће бити дувана – изговорио је Харли отварајући врата. – Остала ми је још мрвица.

Све шесторо ушли су унутра и погледали на полицу. Била је готово празна.

– Нема хране – приметила је Меј. – Данас ћемо морати да смањимо порције.

Ово се није догодило први пут. Једном се храна није појављивала пуна три дана, полица је остајала празна, али се станари куће нису узбуђивали због смањеног оброка.

– Није битно, Меј – одговорио јој је Пиф – пре но што умремо од глади појешћемо тебе... – Сви су се насмејали на ту шалу мада је Пиф само поновио исто што и прошли пут. Био је то неугледан човечуљак, а незлобиви штосови које је с времена на време изваљивао били су његова највећа врлина.

На полици су лежала само два пакета. У једном је био дуван за Харлија, у другом – шпил карата. Харли је задовољно спустио дуван у џеп, а онда скинуо омот са карата и вешто их развукао у лепезу.

– Шта ћемо да играмо? – упитао је.

– Покер – одговорио је Џагер.

– Али не сада – рекао је на то Келвин. – Боље да то оставимо за вечерас.

Карте су већ саме по себи биле одређен изазов. Јер, да би играли, морали су да седну око стола и нађу се лицем у лице с осталима. Право говорећи, ову шесторку ништа није раздвајало, али исто тако, изгледа, није постојала сила која би их задражала да остану заједно после отварања оставе.

Џагер је очистио улазни хол до врата која се никада нису отварала, а затим одвукао усисивач уз степенице на други спрат. Не зато што је горе било прљаво већ зато што је спремање увек требало обавити пре подне. Жене су још неко време остале са Пифом разговарајући тихо како да расподеле преостале намирнице, али ускоро су и они изгубили интересовање једно за друго и разишли се свако у свој кут. Келвин и Харли су још пре тога отишли у супротним правцима.

Кућа је била необична. Имала је неколико прозора, али је од њих било мало користи јер се никада нису отварали а њихова мала стакла нису пропуштала светлост. Свуда је владао мрак – светлост из невидљивог извора палила се само кад би неко ушао у собу а и тада би морао да се направи један корак у мрак пре но што би могло ишта да се види.

Харли је дуго тумарао по кући с рукама у џеповима. У једном тренутку налетео је на Депл: љупко нагнута над блоком девојка је пресликавала слику која је висила на зиду. На слици је била иста та соба у којој су се сада налазили. Разменили су неколико речи и Харли је полако наставио даље.

Једна мисао притајила се на ивици његове свести, као паук у углу мреже. Коракнуо је у просторију коју су они називали музичка соба и тек тада постао свестан шта га је заправо узнемиравало: управио је поглед на клавир. С времена на време на полици у остави појављивале су се крајње необичне ствари које су размештали по кући – једна од њих стајала је сада на клавиру.

Био је то модел космичког брода дугачак пола метра, здепаст, са оштрим кљуном и четири стабилизатора. Харли је знао шта је то – модел брода за превоз терета из класе „Земља-космос", који допрема на орбиту све потрепштине. Не скидајући поглед с модела Харли је сео на округлу столичицу и напрегао се да из дубине свести извуче **нешто...**

ОЉНИ ИЗГЛЕД

нешто, везано за космичке бродове. Ма шта да је то било, било је непријатно и сваки пут би му склизнуло кад би се Харлију учинило да га је већ ухватио. Само кад би могао с неким да поразговара о том проблему, можда би могао да извуче **нешто** из његовог скровишта. Кад би успео да се докопа тог **нечег** и храбро се суочи са њим, Харли би могао да уради нешто одређено. Али, док га не ухвати, није чак био у стању ни да изрази шта би го „одређено" било.

Харли је из клавијатуре извукао прегршт меких гонова. Свирао је врло добро. Они су сви врло добро свирали – Депл, Мај, Пиф... Чим се клавир појавио код њих, они су сви почели врло добро да свирају. Зар је то нормално?

Харли је још једном бацио поглед на Калвина. На његовом лицу није било ничега осим учтиве љубазности. Да, они су сви увек били љубазни једно према другом и никад се нису свађали.

Илустрово: Добросав Боб Живковић

Зачуо је кораке иза својих леђа. Био је то Калвин који је изгледао као и увек: оличење солидности и спокојства.

– Пролазио сам овуда и угледао светлост – изговорио је он најприродније – па сам свратио да погледам.

– Хтео сам мало да свирам – с осмехом је одговорио Харли. Не, о **нечему** није могао да разговара чак ни са тако блиском особом као што је Калвин зато што... зато што је то било у самој природи тог **нечег**... зато што је било потребно изгледати као нормалан човек кога ништа не забрињава.

После скромног ручка окупили су се све шесторо и њихов разговор потекао је уобичајеним током. Уследио је дан који се ни по чему није разликовао од јутра и свих осталих дана миран, пријатан, бесмислен... Само је код Харлија та једноликост била понешто нарушена, као да се слика померила из фокуса: дошао је до кључа за проблем који га је мучио. Мајушни кључић добацила му је Мај. Док је сипала себи пудинг, Џагер ју је, смејући се, оптужио да је узела више него што је право. Депл, која је увек штитила Мај, хитро се умешала: „Нипошто, узела је мање од тебе, Џагер!"

– Не, није тачно – исправила је Мај – код мене је заиста више него код свих других. Такво је моје унутрашње осећање. То је личило на једну игру речима којом су се понекад забављали. Па иначе, Харли је сасвим озбиљно примио речи које је изговорила Мај и запамтио их да о њима размисли касније. Сада, док је ходао укруг по једној од тихих просторија, размишљао је: унутрашње осећање, спољно осећање... Да ли и остали осећају немир који њега мучи? И још једно питање: шта уопште значи „овде"?

Харли је ту оштро прекинуо себе.

Решавај проблеме редом. Крећи се максимално опрезно или ћеш се сурвати у провалију. Распореди своја знања:

Прво. Земља је постепено улазила у најгори стадијум „хладнога рата" с Најтитијем.

Друго. Најтићани су имали способност да попримс облик који се није разликовао од изгледа њиховог непријатеља.

Треће. Ова особина им је омогућила да продру у људско друштво.

Четврто. Замља није била у могућности да проучава најтићанску цивилизацију изнутра.

Изнутра... Талас клаустрофобије запљуснуо је Харлија кад је схватио да ове важне чињенице уопште нису биле повезане с његовим малим унутрашњим светом. Знање је стигло – на неки непознат начин – споља. Пред његовим унутрашњим погледом изронила је слика пространства посуто звездама којим су пловили или се тукли људи и чудовишта, али Харли ју је брзо избрисао. Такви призори се никако нису слагали са начином размишљања његових другова.

Прешао је у просторију с билијаром мучен осећањем расцепљености и притом додирнуо једну лоптицу. Беле кугле су се судариле и раздвојиле на зеленој чоји. Исто се догодило са две половине његове свести. Противречност је била очигледна: он мора да остане овде и помири се са стварношћу и... он не мора да остане овде. (Како се Харли није сећао времена кад није био овде, други део размишљања није могао прецизније да формулише).

Лопта је оклевајући склизнула у рупу. Тог тренутка Харли је донео одлуку. Ноћас неће спавати у својој соби.

Увече су се сви скупили из разних делова куће да попију пиће пред спавање. Ћутке су се сложили да карте одложе за касније, на крају крајева, тог „касније" имали су напретек.

Брбљали су о разним ситницама из којих им се састојао дан: о макети једне собе коју је Калвин правио а Мај декорисала, о неисправном светлу у ходнику на другом спрату где се светлост исувише споро палила. Предвече су сви обично били потиштени јер је долазило време да се

спава, а у сну – ко зна какви ће им се снови приснити. Па ипак, они су морали да спавају: чим би се спустили у постељу, долазила је неумољива наредба да се спава.

Напет до крајњих граница стајао је крај врата своје спаваће собе потпуно свестан необичности свог понашања. Чуо је како се остали један за другим разилазе по својим собама. Пиф му је пожелео лаку ноћ. Харли му је узвратио. Наступила је тишина. Мрак. Сада!

Харли је, врло узбуђен, ступио у ходник. Није било нимало лако сакрити се кад те светлост свуда прати. Али, кад је ушао у споредан ходник који је водио ка соби у којој није спавао нико и одшкринуо врата стојећи у довратку, Харли је открио да светлост у ходнику почиње да бледи и ускоро је све обавила тама.

Није осећао ни радост ни олакшање. Мисао да је прекршио наредбу јако га је бринула, а околна тама испуњена неким шкрипутањем плашила га је тако да су му колена дрхтала. Али, очекивање је трајало кратко.

У ходнику се упалила светлост. Џагер је изашао из своје собе уопште не водећи рачуна диже ли буку. Врата иза њега бучно су се залупила. Харли је на тренутак успео да му види лице – пре но што је Џагер заокренуо и пошао према степеницама – било је безизражајно, али мирно, као код човека који је завршио посао. Лаким безбрижним кораком Џагер се спустио степеницама.

Шта ово значи? Џагер је морао да спава у својој постељи. Прекршио је закон!

Харли је без размишљања кренуо за њим. Био је спреман на нешто слично и ево „нешто слично" се догодило, али од страха су га прошли жмарци. Па ипак, продужио је да се прикрада степеницама крећући се тихо по дебелом тепиху.

Џагер је скренуо иза угла. Корачао је тихо звиждућући. Харли је чуо како откључава врата. То је могла бити само остава – ниједна друга врата у кући нису се затварала. Звиждукање је нестало.

Остава је била отворена. Оданде се није чуо никакав звук. Харли је опрезно завирио унутра. Наспрамни зид био је окренут око централне осе и иза њега се видео пролаз. Скамењен, Харли је зурио у њега. Неколико минута није могао себе да натера да се помакне с места. Најзад је, гушећи се од узбуђења, крочио кроз њега. Путем који води у неизвесност, о чијем постојању није ни сањао, у нешто што није била кућа. Пролаз је био кратак. На крају су стајала двоја врата. Једна на преклоп (Харли је први пут у животу видео лифт и није га препознао), друга – са стране, уска и с малим прозором.

Прозорче је било провидно. Харли је погледао кроз стакло и устукнуо изгубивши дах. Завртело му се у глави, а

нека невидљива рука стегла га је за грло.

Напољу су сијале звезде.

Једва је дошао себи и пошао натраг истим путем посрћући и хватајући се за ограду степеница. Они су сви живели у страшној заблуди...

Харли је упао у Калвинову собу. Упалила се светлост. Калвин је чврсто спавао лежећи на леђима.

– Калвине! Пробуди се! – заурлао је Харли.

Није се ни померио. Харли је одједном схватио колико је сам пред ужасом који му је почела да улива ова огромна кућа. Нагнуо се над кревет и бесно продрмао Калвина, чак га и пљуснуо по лицу.

Калвин је застењао и отворио једно око.

– Устани, пријатељу! – урлао је Харли. Догађа се нешто ужасно. – Ослањајући се на лакат Калвин се придигао. Страх који је зрачио из Харлија потпуно га је разбудио.

– Џагер је изашао из куће – говорио је Харли. – Постоји излаз који води напоље. Ми... ми морамо да сазнамо ко смо. – Његов глас постао је скоро хистеричан. Поново је почео да дрма Калвина. – Или смо жртве неког стравичног експеримента или смо и ми сами – чудовишта!

Док је изговарао ове речи, пред његовим широко отвореним очима, под његовим рукама које су се тресле, Калвин је почео да се смежурава, увија, скупља, његово крупно тело као да се скратило, а очи су му наједном, заједно, нестале. Уместо Калвина стварало се нешто друго, живо, пуно енергије.

Харли је престао да урла тек кад је трчећи стигао на крај степеништа и кроз мало окно на вратима поново видео звезде. Тај призор га је освестио. Мора да се извуче напоље ма каква била та „спољашност".

Залупио је вратима и изашао из куће запљуснут прохладним ноћним ваздухом.

Харлијеве очи нису навикле да процењују велика растојања. Било је потребно неко време да схвати шта га окружује, да се у даљини на позадини звезданог неба оцртавају планине, а да се он сам налази на некој платформи, око четири метра изнад земље.

Уз платформу су биле прислоњене гвоздене мердевине. Гризући усне Харли им је пришао и неспретно се спустио на

земљу. Тресао се од хладноће и страха. Чим је под ногама осетио чврсто тло, почео је да трчи. Само се једном осврнуо – кућа је стајала изнад платформе као џиновска мишоловка.

Кад се нашао у потпуном мраку, Харли се нагло зауставио. „Не знам тачно шта су са мном урадили – рекао је себи док је у њему растао бес – али мене су преварили. Неко ме је тако вешто опљачкао да ми чак ни на памет није пало да сам ограбљен..."

Изнад њега се уздизала нека зграда. Харли је потрчао према светлости најближе куће и упао на прва врата. Ту се зауставио тешко дишући и жмиркајући на јаком светлу.

На зидовима собе висиле су шеме и дијаграми. У центру је стајао велики сто са екраном и звучником. Очигледно радни кабинет о чему је сведочио и неред и пепељаре пуне опушака. Мршав човек танких усана био је сав усредсређен на екран.

У просторији су се налазила још четири комплетно наоружана човека, али се, изгледа, нико од њих није зачудио кад је Харли упао. Четворица која су стајала били су у униформи, а човек за пултом у добро скројеном цивилном оделу.

Харли се наслонио на пулт и зајецао. Није могао да изговори ни реч.

– Требале су вам четири године да се извучете оданде – проговорио је мршави човек. – Пријите ближе и погледајте – рекао је показујући екран.

Харли га је послушао с напором. Његове одрвенеле ноге највише су личиле на расклимане штаке.

На екрану се јасно видела Калвинова спаваћа соба. Уместо спољњег зида собе пробијена је велика рупа кроз коју су два човека у униформи вукла чудно механичко створење, слично конструкцији од жица, биће које се до малопре звало Калвин.

– Калвин Најтићанин! – мукло је констатовао Харли. Сопствена примедба изазвала је у њему нешто налик на глупо запрепашћење. Мршави је потврдно климнуо главом.

– Тајно убацивање непријатеља представљало је страшну опасност – рекао је он. – На целој Земљи више није било места где би се људи осећали сигурни: пошто би убили жртву и отарасили се леша, Најтићани су се претварали у верну копију жртве. Са тим је тешко било борити се... Многе државне тајне су проваљене. Међутим, космички бродови Најтићана морали су да се спуштају на Земљу да би допремили нове партије не-људи и одвезли оне који су већ испунили задатак. То је била једина слаба карика у ланцу... Ми смо пресрели један такав брод и похватали Најтићане који су већ попримили људски облик. Подвргли смо их вештачкој амнезији и да бисмо их проучили поделили смо их у неколико групица одредивши за сваку посебне услове. Дакле, ми се сада налазимо у Војном институту за изучавање не-људи. Много смо сазнали... Сасвим довољно да се успешно боримо с опасношћу. Ваша група била је једна од оних које сам поменуо.

– Али, зашто сте мене убацили у њу? – шкргућући је упитао Харли.

– И поред свих телекамера и скенера који су споља пратили Најтићане, у сваку групу укључили смо по једног човека. Схватате ли, сваком Најтићанину потребно је врло много енергије да би сачувао човечје обличје. Кад се усели у њега, дошљак даље одржава ову спољашњост помоћу самохипнозе која може да одржава ту комбинацију само у стању стреса, а стресни праг је различит код сваке особе. Човек убачен у групу у стању је да осети те психолошке напетости... што је врло заморан посао. Зато ми увек у њој држимо дублера – сваки човек један дан ради, један се одмара...

– Али, ја сам непрекидно био тамо...

– У вашој групи човек је Џагер – одсечно је наставио мршави. – Тачније, два близанца који су се смењивали, а које сте ви сматрали за једног Џагера. Једног од њих који је одлазио с дежурства ви сте сачекали у заседи.

– Глупост! Чиста глупост! – заурлао је Харли. – Хоћете да кажете да сам ја...

Речи су почеле да га гуше. Нешто му је сметало да производи звуке. Осећао је како спољни омотач спада са њега, осипа се као песак и угледао револверску цев уперену на њега са друге стране пулта.

В. М.

Илустровао: Добросав Боб Живковић

ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

БЕЛЕ УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Приликом решавања сами уписујете црна поља. Број у загради показује колико их има у појединим реду.

ВОДОРАВНО: 1. Популарни напитак, кафа – Слом, дебакл (1), **2.** Име некадашњег рукометног репрезентативца Доленеца – Службена документа (1), **3.** Име глумице Габријелчич – Руски облик имена Андрија (1), **4.** Проводити време – Индустрија нафте из Загреба (1), **5.** Области под влашћу емира – Земљиште за градњу (1), **6.** Абажури на лампама (1), **7.** Име старе глумице Рине – Бивши (лат.) (1), **8.** Народна република (скр.) – Поза, становиште (1), **9.** Комина после печења ракије – Ознака за електрон (1), **10.** Муслиманско мушко име – Ауто-ознака за Нови Сад (1), **11.** Реткост (0).

УСПРАВНО: 1. Име и презиме глумице са слике (0), **2.** Мерење ареометром (0), **3.** Стаклени ормар – Потомак Холанђана у Јужној Африци (1), **4.** Некад познати италијански аутомобилист – Наш народ (1), **5.** Главни град Малте – Ознака за тону (1), **6.** Ауто-ознака за Панчево – Одисејево острво – Негација (2), **7.** Место код Обреновца – Свесност (1), **8.** Ознака за обим – Симбол никла (2), **9.** Падање – Ознака за понд (1), **10.** Синтетичка тканина (0), **11.** Камена громада (0), **12.** Мукла тишина (0).

●	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												

ЛАВИРИНТ

Којим путем може да се прође кроз овај лавиринт?

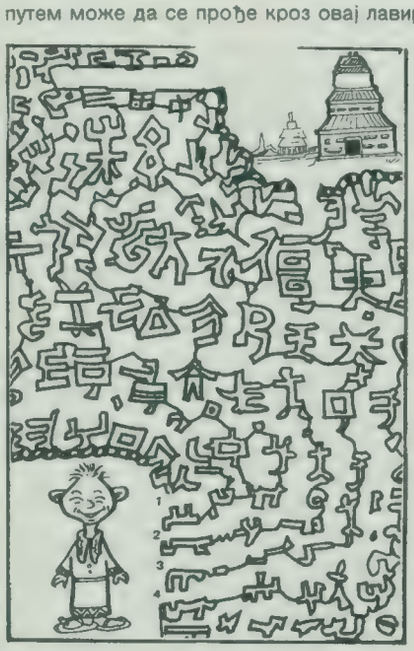

РЕШЕЊА ЕНИГМАТИКЕ НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

ОКАВАНГО
– афрички рај

РЕКА КОЈОМ ПЛИВАЈУ СЛОНОВИ

ПРОСТРАНСТВО ОД ДЕСЕТ ХИЉАДА КВАДРАТНИХ КИЛОМЕТАРА, ШТО ПЕСКА ШТО ВОДЕ, МЕСТО ЈЕ ГДЕ ЖИВИ НАЈВИШЕ ЖИВОТИЊА И НАЈВИШЕ ВРСТА НА СВЕТУ

Слон не само што добро плива, него воли воду и уживa у њој!

Када се недавно догодио низ земљотреса, Окаванго, велика афричка река, после пуних тридесет година поново је постала пловна! Земља је на суров начин учинила ипак добро дело: престала је суша дуга три деценије. Делта Окаванга састоји се од преко милион канала и лагуна који се из часа у час мењају, тако да не постоје сталне тачке за оријентацију. Мочваре и мочваре, унедоглед... Тај предео, за човека ужасан и негостољубив већ на први поглед, животињама је постао царство.

Око Окаванга живи најбројнија и најгушћа маса животиња са највећим бројем врста – нарочито ретких. Између воде делови земље који се смањују или повећавају, већ према томе да ли је сезона пљускова или није, као неке острвске оазе препуне птица. Та острва уранjају или израњају, јер разлика у висини воде износи и до пола метра. Али, за огромна стада разних животиња то је свеједно!

Антилопе или слонови крећу се својим правцима без обзира да ли је у питању вода или суво земљиште! Чак је за антилопе често спас у реци или њеним рукавцима и каналима, пошто се лав тамо не упушта баш радо. Додуше, ако мора, и цар животиња уме да заплива, па се ваљда само на Окаванги могу видети и целе лавље породице како грабе реком!

Немирно тло

Чифс Ајленд је највеће острво у делти Окаванге, педесетак километара дугачко

Колико се птица сјати у овај прелеп види се и по овим ружичастим чапљама. Птичије врсте селе се с места на место зависно од тога колико је вода висока, оне тачно знају шта траже.

Када после дугих и напорних путовања кроз суве пределе дођу овамо, зебре се и те како обрадују води и свежем зеленом лишћу пуном протеина.

а широко око петнаест. На њему бораве и огромна стада свих могућих врста највећих животиња: буфала и зебре, слонови, носорози и пилеки коњи - сви они ту имају довољно места и хране, а ако затреба, прећи ће на неко друго острво са још богатијим пашњацима. Само овде могу да се виде крда или стада од стотина животиња како сложно каскају или - пливају!

Слон који, да би се заситио, мора да поједе барем четврт тоне зеленила и да попије око 150 литара воде, не само што зна и воли да плива, него у томе ужива као дете на плажи! Правећи пенушаву бразду кроз канале и пробијајући се кроз тунеле папируса, његова сурла брзо сече воду да би се, тамо негде даље, слонова телесина појавила из воде, црна и њескава на сунцу док се не осуши.

Још из времена када су се континенти одвојили од првобитног, заједничког копна, Африку потресају покрети Земљине коре који су на тај начин и створили три велике целине: Чад на северу, Конго у средини и Калахари на југу. Некада је пустиња Калахари била прекривена бујном шумом кроз коју су се пробијале широке реке, а било је и неколико великих језера. Али, тло није мировало и нов распоред планинских гребена донео је друкчију климу. Влага није више допирала са севера и тако је Африка почела да се исушује да би данас великим делом била претворена у пустињу. Делта Окаванге заправо је успомена на времена од пре два милиона година када је овај континент био зелен и пун воде!

Џиновска Нојева барка

Ту толико испресецану делту чине у ствари многе територије које су животињске врсте приграбиле и поделиле међу собом, тако да се зна ред и шта је чије. Лагуна Ксаксанака сваког октобра постаје земља марабуа: ту се гнезде по врховима дрвећа, што нипошто није случајно. Марабу је велик и зато својим телом и огромним крилима без муке штити јаја, и доцније птиће, и од сунца и од грабљивица.

Мали ибис заузима доње гране где за његово потомство има довољно хладовине од лишћа, а скривени су и од погледа. Преко 400 врста птица које долазе овамо тачно знају, баш као ове две описане, где им је место. Нико не греши и не трпа се где не спада, а исти закони важе и за доње територије које животиње обележавају свака на свој начин.

Пилеки коњ, рецимо, иде путальом коју је одредио да ће бити граница његовог простора и свуда ревносно избацује оно што свари. Тај „мирис" сваевим је јасан и препознат као знак за остале пилеке коње да не упадају у већ заузето.

Тако овај огромни резерват живи по законима природе које сваки његов становник, био најмањи или највећи, одлично познаје и поштује. Делта Окаванге права је џиновска Нојева барка...

Припремила ***М. Крстуловић***

Уређује: Вито Недељковић

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

Ни здраво ни лепо

Имам невољу и надам се да ћеш ми помоћи да је решим. Повремено ми на устима излази жвалица а у носу се појављује рана. Да ли је то последица мојих оболелих синуса или нечег другог?

БОЈАН
Тетово

Жвале се често јављају код деце, најчешће услед недостатка витамина А и Б, али и као последица бактеријских, гљивичних и вирусних инфекција. Оне могу да буду и знак неког обољења, нарочито цревног.

Препоручујемо ти да одеш код лекара (посебно због ранице у носу) који ће ти, чим одреди узрок, дати одговарајући лек. Жвала може да се излечи и неком антибиотском масти.

Наташа је Наталија

Знам да моје име није ретко, знам да је руско, али бих волела да ми кажеш како је настало.

НАТАША
Вршац

Тачно је да је твоје име руско и један је од облика имена Наталија које се развило из латинског – dies natalis domini. Значи: дан Христовог рођења и обично су га добијале девојчице рођене на овај дан.

Исхрана и кретање

Када се човек више развија – када једе или када ради? Око овога се споримо брат и ја, па ти пресуди.

БОРА И БАНЕ
Беочин

Исхрана и кретање неопходни су услови живота. Хранљиве материје служе живим бићима за исхрану ткива и без њих ниједна жива јединка не може да опстане. Исто тако, ниједан живи организам не може да се замисли без кретања. Поред кретања у спољашњем свету, у сваком живом бићу, чак и оном чија је грађа видљива само електронским микроскопом, одвија се и кретање његових појединих саставних делова.

Исхрана је услов кретања јер хранљиве материје служе као енергетски материјал. Дакле, исхрана и кретање су два међусобно повезана, веома сложена процеса исте појаве – живота.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

БЕЛЕ УКРШТЕНЕ РЕЧИ – ВОДОРАВНО: кава, пропаст, Ирислав, акта, Метка, Андреј, боравити, Ина, емирати, плац, сенила, Ита, екс, нр, став, џибра, е, Ејуб, нс, раритет.
ЛАВИРИНТ: број 3.

Обавезна корпа

Мене и мог друга у парку је појурио један доберман, мене је оборио, а друга ујео за руку. О страху који смо претрпели и да вам не говорим. Власник пса рекао нам је да смо га ми узнемирили и није требало да бежимо. Занима нас да ли код нас постоји друштво за заштиту људи од домаћих животиња и где?

ЗОНЕ И МИКИ
Београд

Распитали смо се и сазнали да овакво друштво у нашој земљи не постоји. Једино знамо да постоји пропис који налаже да сви пси, поготову агресивни (што је одлика одређених раса), приликом извођења у шетњу морају да имају заштитну корпу на њушци. Разлог који је навео власник овог пса (да сте га узнемирили) није оправдање. Да сте га пријавили најближем милиционеру, позорнику, био би кажњен.

Полови се шетају

„Забавник" све зна, па, надам се, и ово: ако се налазимо на самој тачки Северног пола, шта ће на компасу показивати казаљка за север?

Л. ПАНИЋ
Власотинце

Ако стојимо у тачки која означава Северни пол (географски), игла на компасу показује Северни пол, али магнетски, а он се не налази увек у истој тачки јер се – шета. Једна канадска експедиција утврдила је да се Северни пол 1948. године налазио на острву Принц од Велса на 73° северне географске ширине и 100° западне географске дужине. Године 1960. био је на 74,8° северне ширине и 99,6° западне дужине.

Ујдурма око ујдурме

Занима ме значење и порекло речи ујдурма.

ТОМИЦА
Кусатак

Ујдурма је реч турског порекла и значи превара, подвала, смицалица. Значење ове речи, која је ушла и у речнике нашег језика, види се и из следеће реченице Радоја Домановића: „Знамо ми те ујдурме куда се општински новац троши". Од ове именице изведени су глаголи – ујдурисати, ујдурисавати, као и именица ујдурисавање.

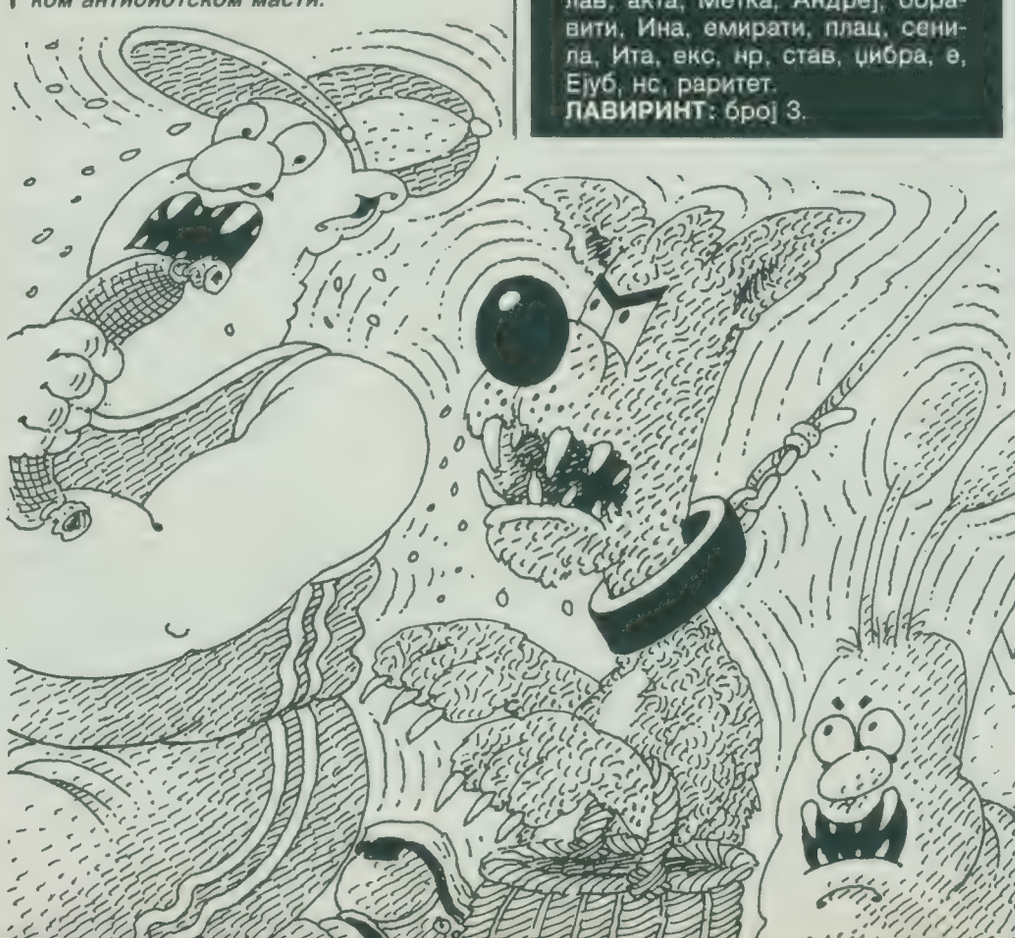

Евелина Пезер, Јована Јовановића Змаја 1, 72000 Зеница – 14 година, воли музику, спорт, дописивање и дружење.

Јелена Вукајловић, Капетана Милоша Жуњића 20, 11060 Београд – 13 година, воли спорт и музику, сакупља постере.

Мирјана Дураковић, Рибарска 65, 25260 Апатин – 12 година, воли музику и спорт, сакупља постере, навија за Црвену звезду.

Драгана Коларски, 15302 Коренита – 12 година, сакупља салвете, украсне папире, честитке, разгледнице и постере.

Снежана Грујић, Кајмакчаланска 29, 11300 Смедерево – 13 година, сакупља украсна писма и постере.

Урош Павловић, Моше Пијаде 35/19, 36000 Краљево – 12 година, сакупља постере.

Данијела Нешић, Булевар Ленњина 38а/3, 18000 Ниш – 19 година, воли музику, спорт, животиње, путовања и дописивање.

Марина Даничић, Стеве Сингера 99, 14240 Љиг – 13 година, сакупља постере и разгледнице.

Дијана Мицић, ЈНА 61, 24410 Хоргош – 12 година, воли музику, плес, филм и спорт, сакупља касете и постере.

Владо Апостолов, Симче Настевски 17а, 91000 Скопље – 11 година, воли музику.

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

Дуговечни Азербејџанац

Волела бих да знам који је човек најдуже живео и да ли је на његову дуговечност утицала исхрана?

Б. ПАЈКОВИЋ
Пожаревац

Другог септембра 1973. у селу Барзавуа у Азербејџану (СССР) умро је, у 168. години живота, Ширали „Баба" Муслимов који је, по писању совјетске штампе, био најстарији човек наше планете. Његову старост потврдили су многи лекари који су га више пута прегледали.

Мада најстарији, Муслимов није једини дуговечни становник Азербејџанске планинске заравни. Само у селу Тикијабани, тврди опет совјетска штампа, живе 54 човека старија од 100 година. И на Кавказу постоји неколико села са великим бројем стогодишњака.

Дуг живот ових горштака објашњава више чинилаца: то су, пре свега, људи који живе високо у планинама. На пример, село у коме је живео Муслимов налази се на висини од 2000 метара. Напуштао га је само два пута и то накратко. Највећи део живота ови људи проводе у природи. Готово сви имају очуване зубе, што научници тумаче чињеницом да уместо шећера користе мед. Утврђено је да једу умерено, тако да уопште нема гојазних, месо веома ретко. Главна храна су им млеко, млечни производи, воће и поврће. У организам уносе за четвртину мање калорија него индустријски радник, али је зато њихова храна двапут богатија витамином Ц. Међутим, све ово не може да се узме као рецепт за дуг живот јер и у многим другим крајевима света постоје исти услови, па тамо нема дуговечних.

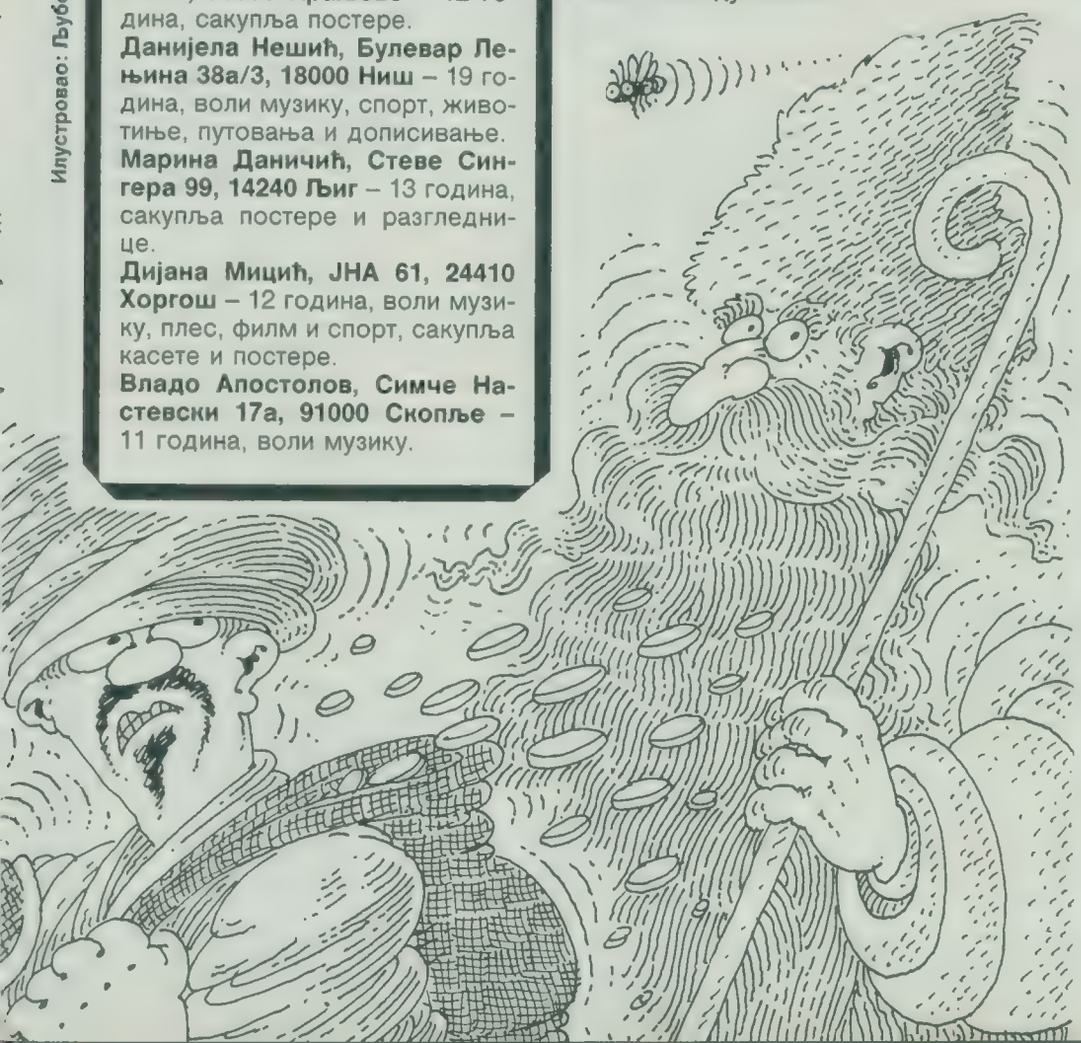

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2078

YU ISSN 0032-339X

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НИП „Политика"
др Живорад Миновић

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

Помоћник главног уредника
Славољуб Кецић

Уредник стрипа
Мирјана Маринковић

Ликовно графички уредник
Соња Јашовић

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић.

ТЕХНИЧКА РЕДАКЦИЈА:
Душан Глушац, Радоје Савић, Зоран Петканић и Радана Весовић

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА" – редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК" Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761, претплата: 328-776. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Месечна 148,00 динара, тромесечна 444,00 динара, полугодишња 888,00 динара, годишња 1.776,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Месечна 296,00 динара, тромесечна 888,00 динара, полугодишња 1.776,00 динара, годишња 3.552,00 динара.
Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-603-24875, уз обавезну назнаку НИП „Политика" – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ – ГОДИШЊА:

САД	USD	152.–
СР НЕМАЧКА	DEM	273.–
ШВЕДСКА	SEK	988.–
ФРАНЦУСКА	FRF	923.–
ШВАЈЦАРСКА	CHF	235.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НИП „Политика" код БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ, Деоничарско друштво, Главна филијала, „ИНВЕСТБАНКА" – Београд, на рачун број: 60811-623-63-257310-999-00054, уз обавезну назнаку: ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампања ствари, штампање, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа.

ОБУЦИТЕ САЛИ БРАУН

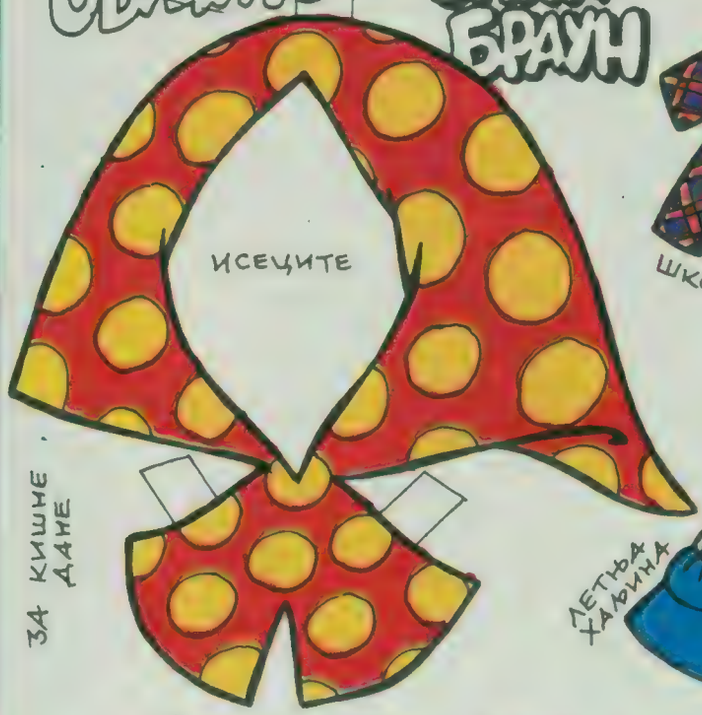

ЗА КИШНЕ ДАНЕ

ШКОТСКА ХАЉИНА

УЧИЛИН КУШАК

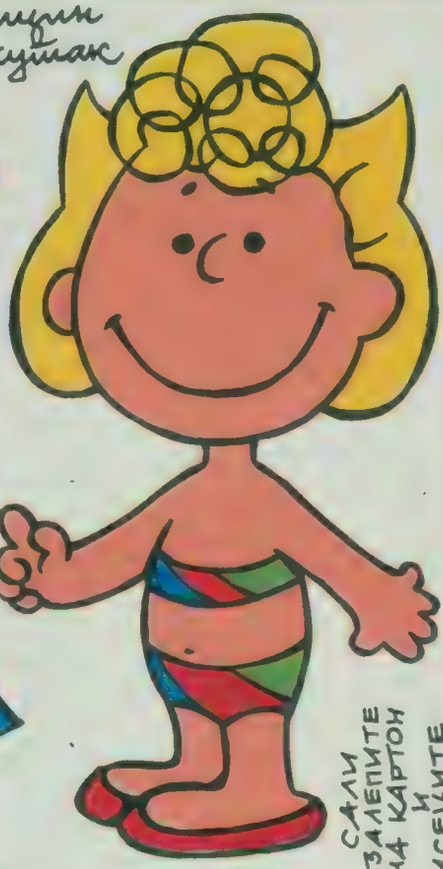

САЛИ ЗАЛЕПИТЕ НА КАРТОН И ИСЕЦИТЕ

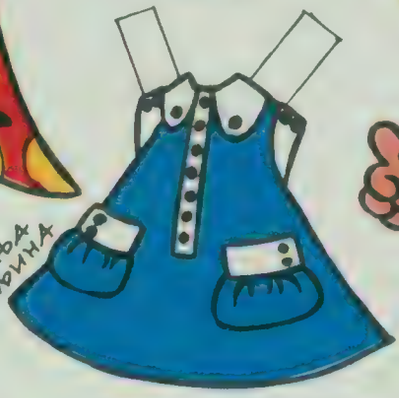

ЉЕТЊА ХАЉИНА

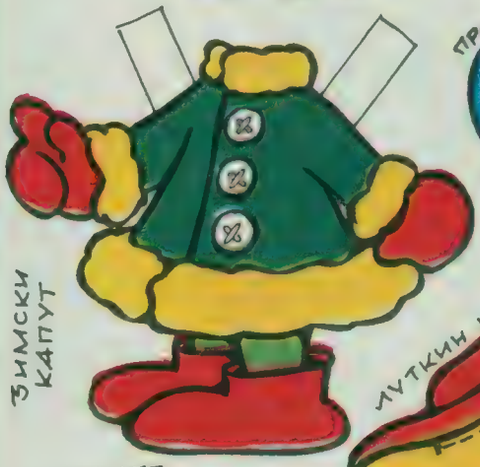

ЗИМСКИ КАПУТ

ПРОСЕЦИТЕ ПО ЦРТИЦАМА

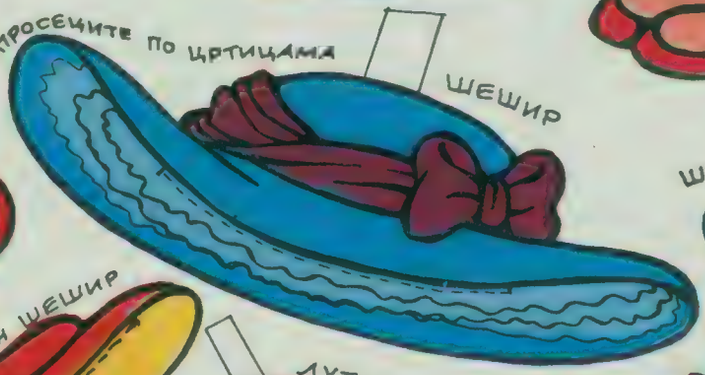

ШЕШИР

ШИК ХАЉИНА

ЛУТКИН ШЕШИР

ЛУТКИНА ХАЉИНА

ЗАСТУК ЗА ЛУТКУ ЗАЛЕПИТЕ НА КАРТОН И ИСЕЦИТЕ

ПРОСЕЦИТЕ ПО ЦРТИЦАМА

ЛУТКУ ЗАЛЕПИТЕ НА КАРТОН И ИСЕЦИТЕ

КОМПЛЕТ ЗА ИГРУ

ПИЏАМА

МОДЕРАН ТРИКО

УМОРНЕ КРАВЕ

Док Швајцарска прославља седамсто година своје историје, са Политехничког факултета из Цириха стиже вест да је један од симбола ове земље, крава, озбиљно угрожен. Прегледом чак 4000 ових животиња научници из Лабораторије за испитивање млека открили су да познате швајцарске расе симентал и фрибург дају све лошије млеко. Главни разлог је укрштање са другим расама, пре свега немачком холштајн. Више од половине испитаних крава даје, како су га научници назвали, „лењо" млеко јер има низак проценат казеина неопходног за справљање доброг сира. Фрибуржанке и сименталке помало су се измениле

и постале сличније холштајн врсти. Можда то и не би било тако страшно да иза свега не лежи економски проблем: некада се од сто литара млека добијало 8,5 килограма сира ементалера, а данас се извуче једва осам килограма.

ПСЕЋА МОДА

Један од главних разлога што у Лос Анђелесу цвета бизнис је разноврсност понуда за све могуће муштерије, па и псе, прилично избирљиве потрошаче, чији власници никако не мисле да њихов љубимац може да се задовољи коском и шачицом кекса. Четвороножним срећницима у овом граду на услузи је луксузна продавница „Critter Caters" на Беверли Хилсу. А у радњи – невиђено изобиље: од флаширане воде (са мирисом говедине или пилетине) до чоколаде од рогача и псећих рођенданских и свадбених торти и, наравно, раскошних венчаница.

Производи продавнице „Critters Caters" изгледају тако примамљиво да неупућене пролазнике веома често доводе у искушење. Један од њих вратио се у продавницу жалећи се да су коцке од чоколаде сувише тврде. Када је муштерији љубазно објашњено да се налази у псећој деликатес-продавници, изјурила је напоље.

Криза није утицала на становнике Калифорније да мање расипају новац на своје љубимце. Пси који држе до себе могу да бирају разне колоњске воде и средства за освежавање даха. „Kitty Condo", псећа кућа за играње од 1.650 долара веома је попу-

ларна као и бунде од вештачког крзна које могу да се израде по мери сваког пса, мачке или свиње и то за свега 65 долара. Они који истински прате моду могу да одаберу чак и смокинг од шљокица за 90 долара.

Трејси Парсонс, власница ове продавнице, каже да је остварила знатну добит иако ради тек годину дана, што образлаже конкурентским ценама својих главних посластица. Фирму је основала без пословног плана и још увек нема компјутер, али се нада да ће продати своју лиценцу неким будућим псећим душебрижницима.

ПОБУНА У ЈАЈЕТУ

Ембрион пеликана не само да може да успостави везу са својим родитељима, већ им по потреби шаље поруке и упозорења. То је недавно, проучавајући размножавање америчког белог пеликана, открио Роберт Еванс, канадски биолог са универзитета Манитоба.

Родитељи се с пуно пажње посвећују лежању на своја два јајета. Греју их перјем, хладе брзим махањем крила кад је претопло или брижно стоје крај њих и праве им сенку. Међутим, њихово понашање потпуно се мења када из једног од јаја почне да се појављује младунче. Сву пажњу пар пеликана усмерава на тај догађај, што некада може да потраје и неколико дана. На своје друго јаје они потпуно заборављају. И ко зна шта би било са тим младунчетом, још заробљеним у љусци, да се оно не побуни и упозори родитеље на опасност која може да га задесн због њихове небриге. Еванс је, наиме, приметио да се из јајета увек зачују гласови кад хладноћа или топлота постану неподношљиви за младунче. Чим их чује, пар пеликана одмах се враћа својим обавезама.

Илустровао: Зоран Петканић Петко

ОВЕ ГОДИНЕ БИЗОНИ НОСЕ ЖУТО

У јелоустонском националном парку фарбају бизоне. Покушавајући да обележи агресивне животиње, управа парка обележава неке бизоне помоћу посебне пушке којом се испаљује пуњење са жутом бојом.

Без обзира на упорност запослених који упозоравају посетиоце да бизони нису послушне краве жељне миловања, ретко се деси да прође година а да неко не буде озлеђен. Овог лета бизон је пробо једну жену која му се приближила на неколико корака.

До сада су обележена два бизона која су насрнула на жртве које их ничим нису изазвале. Једна је била седамдесетогодишња жена запослена у парку – излазила је из зграде са корпом пуном веша. Смештена је у болницу пошто су јој сломљени кукови и рамена.

Управа парка користи ове пушке за застрашивање. Медведе, бизоне и којоте навикле на људе гађају пушкама са воденим пуњењима па уз мало среће може да се деси да непријатно поливање хладном водом животиња повеже са људским бићима и држи се подаље од њих.

Међутим, пуњење жутом бојом требало би да делује супротно – да научи људе да се држе подаље од бизона. До сада је овај метод био, изгледа, успешан. Чувари кажу да са две обележене животиње за сада нема невоља.

А. С.

WALT DISNEY

МИКИ

ПАМЕТЊАКОВИЋИ, ИГРА ЗА ВАС!

„ЗАБАВНИКОВ" ЛАВИРИНТ

● Од овог петка, у пет бројева, „Забавник" је обезбедио 500 ЛЕГО комплета за награде најспретнијим читаоцима! А да бисте добили једну од награда, потребно је да правилно решите загонетни лавиринт из „Забавника" и тачно решење пошаљете у назначеном року на нашу адресу...

● Награде су из најновијег, најневероватнијег ЛЕГО програма: велики контролни центар, камион за рели помоћ, рели возило, воз без мотора, мали воз, противпожарни брод са хеликоптером, аутомобил са кабином, тркачки аутомобил са возачем, полицијски џип са полицајцем, микролаки авион са контролним палицама, сафари камион, брзи моторни чамац „мрачна грмљавина", камион за поправке са лифтом, „формула 1" са возачем, обалска патрола са глисером!

У сваком броју, ове и следеће четири недеље, на средњим страницама „Политикиног Забавника" чекаће вас загонетни лавиринт. Али, не радујте се прерано! Ове недеље изабрали смо најлакши за решавање, следеће недеље добићете мало тежи задатак, па још тежи... и тако редом, до краја наградне игре.

Паметњаковићи, покажите се! Прихватамо да вам у помоћ притекну маме и тате, баке и деке, браћа и сестре... Битно је да правилно решите лавиринт и пошаљете га на нашу адресу до назначеног рока.

Решење лавиринта број 1, који објављујемо у овом броју, треба да стигне на нашу адресу до следећег петка, 1. новембра 1991. године, до 12 часова. Сваког понедељка у присуству комисије НИП „Политика" извући ћемо 100 награда ЛЕГО коцака и то следећим редоследом:

1. **Две награде:** TECHNIC КОНТРОЛНИ ЦЕНТАР који садржи програмски компјутер, детаљни приручник са упутствима, два мотора од 9 V и бројне делове за градњу четири занимљива модела (8094)

2. **Две награде:** Електрични ЛЕГО воз који има локомотиву, вагоне, шине и друге додатке (7722)

3. **Две награде:** ЛЕГО воз без мотора са локомотивом, вагонима, фигурама људи и платформом. У упутству је приказано како возу може да се дода мотор од 4,5 V (7715)

4. **Шест награда:** TECHNIC камион за рели помоћ са управљачким зупчаником, мотором са клиповима, главним шинама и радилицом (8850)

5. **Две награде:** Противпожарни брод са хеликоптером са пумпом за гашење пожара, покретним подизачима... Брод који може да плови (4031)

6. **Две награде:** Рели возило, џип за рели вожњу са резервним точком. Могу да се направе и други модели рели возила (5550)

7. **Двадесет награда:** обалска патрола са глисером (6353)

8. **Десет награда:** „Мрачна грмљавина" – брзи моторни чамац са два крилумчара и појасевима за спасавање (6679)

9. **Две награде:** Сафари камион са предњим и задњим вешањем (6672)

10. **Две награде:** Камион за поправке са лифтом и платформом за раднике. Лифт се подиже и спушта (6671)

11. **Десет награда:** Градски аутомобил са кабином (6530)

12. **Десет награда:** Микролаки авион са контролним палицама (6529)

13. **Десет награда:** „Формула 1" са возачем (6526)

14. **Десет награда:** Тркачки аутомобил са возачем (6509)

15. **Десет награда:** Полицијски џип са полицајцем (6506)

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ЛЕГО...

●●● коцка са осам испупчења запрема 4,9152 кубна центиметра. Њена дужина је 32 mm, ширина 16 mm, а висина 9,6 mm.

●●● сировина од које се израђују ЛЕГО коцке зове се ABS (acrylonitrile butadiene stuyrene). Овај материјал је 1963. године заменио целулозни ацетат који је до тада био основна сировина од које су се правиле ЛЕГО коцке.

●●● коцке исте боје, два комада, са осам испупчења могу се саставити на 24 различита начина; три такве коцке могу се комбиновати на 1060 различитих начина, а од 6 оваквих коцака могуће је направити 102 милиона 981 хиљаду и пет стотина комбинација (102.981.500).

Важно... важно... важно... важно...

СУПЕРНАГРАДЕ НА КРАЈУ ИГРЕ

Сва ваша решења чуваћемо за извлачење супернаграда 2. децембра 1991. А супернаграде су заиста супер, невероватне, баш за паметњаковиће...

Пет недеља, пет лавиринта, 500 награда. Ствар је јасна, али ако сте се већ потрудили да нам пошаљете тачно решење лавиринта, а нисте имали среће у недељним извлачењима награда, не очајавајте! „Забавник" се побринуо за супернаграде на крају наградне игре.

Паметњаковићи, погодите шта су супернаграде! КОМПЛЕТИ СВИХ ПОЈЕДИНАЧНИХ НАГРАДА које вам поклањамо сваке недеље!

Од свих приспелих решења извући ћемо на крају игре ТРИ СУПЕРНАГРАДЕ.

Добитницима ових награда припашће оно што још нико добио није: **по један велики контролни центар, камион за рели помоћ, рели возило, воз без мотора, мали воз, противпожарни брод са хеликоптером, аутомобил са кабином, тркачки аутомобил са возачем, полицијски џип са полицајцем, микролаки авион са контролним палицама, сафари камион, брзи моторни чамац „мрачна грмљавина", камион за поправке са лифтом, „формула 1" са возачем и обалска патрола са глисером!**

Укупно, сваког од добитника супернаграде очекује 15 комплета ЛЕГО производа вредности 100.000 динара!

ПЕТ УТЕШНИХ НАГРАДА је по један МИНИ компјутер.

Паметњаковићи, ви сте на реду!

Имена добитника награда објављиваћемо у „Политикином Забавнику".

Све награде испоручићемо поштом у року од 30 дана од дана објављивања имена добитника, осим добитника из Београда и околине који су дужни да награде подигну у редакцији „Политикиног Забавника".

„ПАМЕТЊАКОВИЋИ", покажите се! Пажљиво проучите лавиринт из овог броја, решите га правилно, а средишње странице „Забавника" са лавиринтом и вашим тачним решењем пресавијте и ставите у коверат који треба да стигне на нашу адресу до следећег петка (1. 11. 1991) до 12 часова са назнаком: за Игру – „ЛАВИРИНТ".

Наша адреса је: „Политикин Забавник" 11001, Београд, Македонска 29, поштански фах 124.

„ЗАБАВНИКОВ" ЛАВИРИНТ

Крените од А да бисте изашли код Б.
*** Предлажемо да у решавању користите графитну оловку, а кад нађете ПРАВИ ПУТ, извуците га хемијском, фломастером или пенкалом. СРЕЋНО!!!**

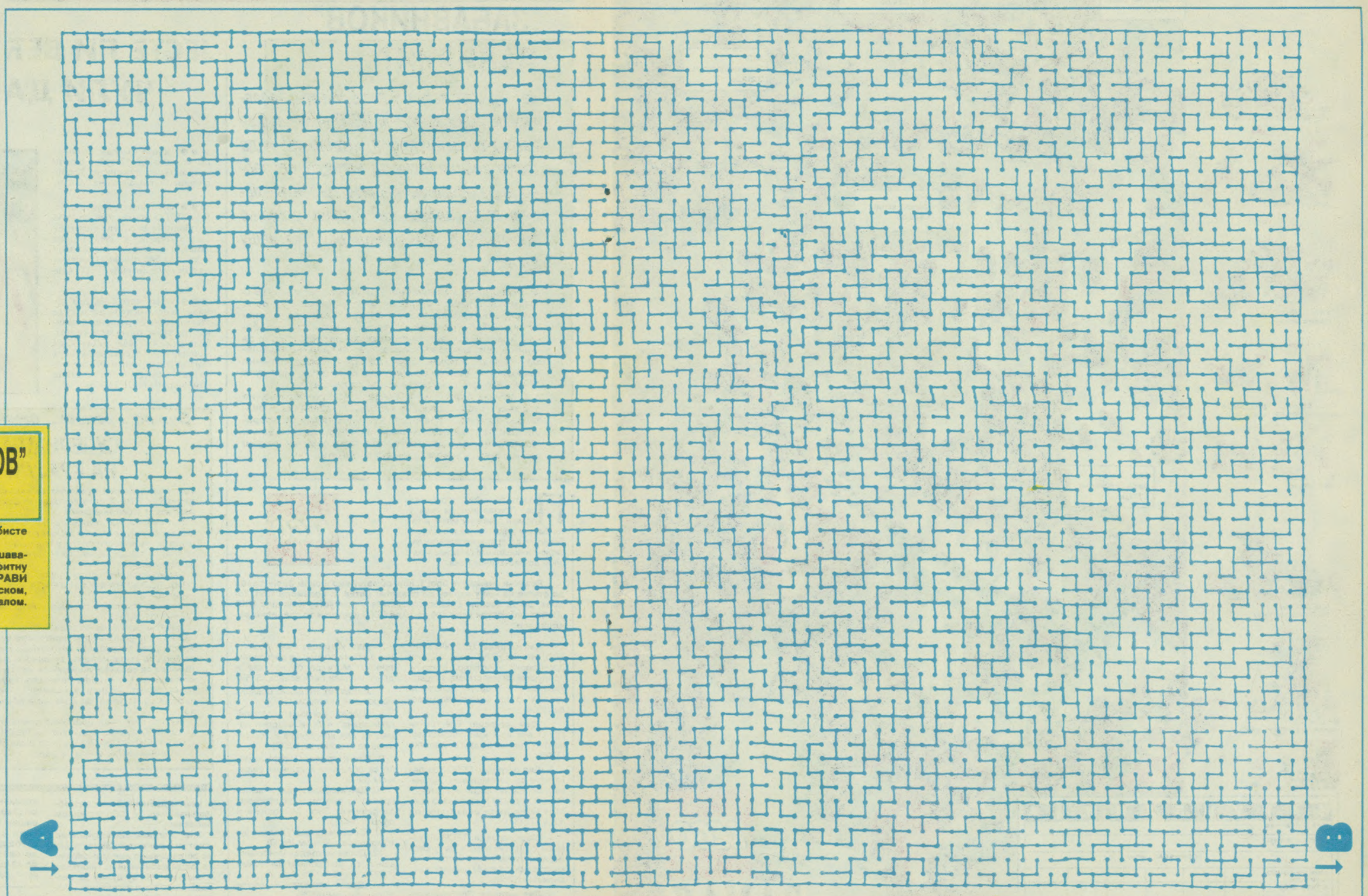

LEGO ЗАМАК

6085
замак Црног Змаја
6.229,оо

6049
витезов чамац
1.024,оо

6077
Робиново утврђење
3.213,оо

6059
градска капија
1.919,оо

6061
замак са духовима
4.771,оо

6042...1024,оо
затворска кола са пратиоцем

6039...2.213,оо
двоструки катапулт

6059...1.919,оо
градска капија

6034.... 529,оо
духово скровиште

6018...344,оо
змајев брод

6103 ... 595,оо
шест фигура

6066...2074,оо
скровиште одметника

6054...1465,оо
скровиште у шупљем дрвету

...330,оо
коњ и двоколица

НАРУЏБЕНИЦА

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ						
АДРЕСА И ТЕЛЕФОН						
РОЂЕН-а САМ (датум)						
ОВИМ НЕОПОЗИВО НАРУЧУЈЕМ АРТИКЛЕ БРОЈ						

УКУПАН ИЗНОС И ПОШТАНСКЕ ТРОШКОВЕ ЋУ ПЛАТИТИ ПОШТАРУ ПРИЛИКОМ ПРЕУЗИМАЊА ПОШИЉКЕ

НАША АДРЕСА ЈЕ: *HIPPOPOTAMUS* 29. НОВЕМБРА 81, 11000 БЕОГРАД

LEGO ЗАМАК